

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIII.

V Ljubljani, 20. februarja 1941.

Štev. 8 (592)

Danes:

Odločitev zori?

(Gl. str. 9.)

Samo ena je trdnjava, ki vzdrži sleherni naskok: junaško srce.

Charles Wagner,
aljaški pastor
(1851—1918)

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izjaha ob četrtkih. Uredništvo in
p. r. v. v. Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Pošta predal št. 843. Telefon št. 84-82.
Računa poštno hranilnice v Ljubljani
št. 15.893. — Rokopisov ne vračamo,
rafrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti za 3 dni znamk.

NAROČNINA

1/4 leta 80 din. 1/2 leta
40 din. vsaj leto 80 din.
V Italiji na leto 40 lir.
v Franciji 20 frankov.
v Ameriki 2 1/2 dolarja.
Drugod sorazmerno. — Na-
ročnino je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostolpna petlinja vr-
sta ali njen prostor (višina 3 mm in širina
55 mm) 7 din; v oglašnem delu 4 1/2 din.
V dvojarvem tisku cene po dogovoru.
Notice beseda 3 din. Mali oglasi:
beseda 1 din. Oglasi davek povsod se
posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Inflacija nenapadalnih pogodb

Ugibanje o pomenu sprave med Bolgarijo in Turčijo. — Oba vojna tabora zadovoljna

V Ljubljani, 19. februarja

Nenapadalne pogodbe naj bi imele namen, ki ga jim daje njihovo ime. Včasih je pa njihov namen tudi drugačen.

Prvo, iskreno pobudo za pomiritev sveta sta dala francoski pacifist Aristide Briand in ameriški diplomat Frank Kellogg. Iz nje se je rodil znameniti Briand-Kelloggov pakt o izločitvi vojne kot sredstva za urejanje meddržavnih razprtij. To je bilo še v srečnem letu 1928. Od tistih dob je minilo dobrih 12 let in v tem času smo doživeli že najmanj toliko vojno neizvzanih napadov na miroljubne države.

dokler si ni tretji rajh zaželel Gdan-ska.

Nenapadalno pogodbo sta imeli Danska in Belgija z Nemčijo; držala je do lanske pomladi.

Nenapadalno pogodbo sta zdaj podpisali Bolgarija in Turčija. Ne bomo vprašali, do kdaj bo držala, ker nimamo namena kaliti slavnostnega razpoloženja, ki ta trenutek kipi iz nekaterih ljudi.

Nenapadalno pogodbo napoveduje svetovni tisk že dalje časa med Rusijo in Japonsko. Tudi tod bomo svoje dvome ohranili zase.

Ob istem času, ko se zgrinja inflacija nenapadalnih pogodb na ubogo

vezala, da Bolgarije ne bo napadla, če bo ona pustila njo pri miru. A tudi v tem primeru ostane nastop Turčije odprto vprašanje; zakaj novo pogodba izrečno ugotavlja, da ostanejo vse dosedanje mednarodne obveznosti obeh partnerjev v veljavi, a Turčija je po zavezniški pogodbi dolžna Grčiji pomagati, če bi jo prosila za pomoč.

Docela jasna slika pa nastane, če je Nemčija hotela z izsilitvijo te pogodbe pritisniti na Grčijo samo z grožnjo napada; z drugimi besedami, če je hotela Grčijo notranje zmrčiti, podobno kakor nekoč Češkoslovaško.

(Glasove o tem že srečujemo v časo-

Zemljevid Bolgarije z ozemljem, ki so ga Bolgari morali po svetovni vojni leta 1918. prepustiti Grkom

Nenapadalne pogodbe so sklepale in sklepajo predvsem države, ki bi sicer imele vzrok bati se napada svojega partnerja. Dosedanja zgodovina takšnih pogodb je pokazala, da so njih zagotovila večidel kakor pajčevina; brez sile dregneš vanjo in že je raztrgana.

Nenapadalno pogodbo je imela Poljska z Nemčijo; držala je dotlej,

človeštvo, prihajajo glasovi iz doslej vsaj uradno še nevtralne Amerike, da se bo sedanja vojna v kratkem razširila še na Tihni ocean in da bo tako zajela ves svet.

Zakaj drugi, tihni cilj, ki vodi države pri sklepanju nenapadalnih pogodb, je manj moralen: hočejo si z a časno zavarovati hrbet, da morejo s tem večjo silo udariti po tistem, ki nima z njimi pajčevinaste pogodbe — da se nato tem laže obrnejo proti onemu, ki se je pred njimi zavaroval s pajčevino.

Vsak človek, ki je bral o sklenitvi nenapadalne pogodbe med Bolgarijo in Turčijo, se je najprej vprašal: kateremu vojnemu taboru bo pogodba v prid? Vsak naš človek se je, pa hkrati s skrbjo zamislil: ali bo zdaj Balkan varen pred vojno?

Pri iskanju odgovora na prvo vprašanje nam nehoti zlete misli v London in Berlin: kako sodita oba glavna nasprotnika?

Jalovo iskanje: oba nasprotnika sta zadovoljna, ali se vsaj delata, da sta. Iz Londona in Berlina bomo torej zaman čakali pojasnila.

Odgovor iz Amerike je določnejši: pogodba je v korist Berlina in Rimu... pa Moskve.

Kdor se s temi odgovori ne zadovolji, bo analiziral dalje: kdo je mogoč pričakovati korist od navidezne sprave med mejašema na skrajnem jugovzhodu Balkana?

Za osnovo pri tem razglabljanju moramo vzeti dve možnosti:

1. ali Nemčija zares misli udariti preko Bolgarije na Grčijo (in eventualno na Turčijo);

2. ali je pa Nemčiji to namero podtaknila samo angleška propaganda.

Če je Nemčija res imela namen vdreti na Balkan, je bolgarsko-turška pogodba navidezno njej v korist; Turčija se je namreč po pogodbi ob-

pisju.) V tem primeru bi se moglo zgoditi, da bi se Grčija vdala brez boja in da bi ji Turčija ne bila dolžna pomagati, a bi ji zoper grško voljo tudi ne mogla. Tedaj pa sledi nadaljnji sklep: Turčija je s to pogodbo nehoti pomagala uničiti svojo zaveznico in s tem posredno tudi sebe. To pa njen namen ni mogel biti, razen če se čuti tako šibko, da se ne upa tvegati vojne niti za lastni obstanek. To je pa malo verjetno.

Sledi torej sklep: Če Nemčija zares misli napasti Grčijo (in Turčijo), ji je po politični logiki novi pakt samo navidezno v korist, ne pa tudi dejansko. Ker pa smemo pričakovati, da

V Abesiniji, Eritreji in Somaliji ima bajonet veliko, ponekod celo odločilno vlogo. Slika kaže britansko-sudanskega vojaka med napadom.

znajo tako modrovati tudi v Berlinu, bi smeli sklep obrniti: ker bolgarsko-turška pogodba ne bo Nemčiji v korist, če bi napadla Balkan, nima Nemčija namena napasti Balkana — ali pa ni ona tista, ki je tej pogodbi botrovala.

Če vzamemo za osnovo možnost št. 2, je sklepanje lažje. V tem primeru moramo izhajati iz premise, da Nemčija vsaj ta čas ne misli prodirati na Balkan in da ji je te namene podtaknila angleška propaganda, ker si Angleži žele zapletljajev na Balkanu, ali pa zato, ker so hoteli Bolgarijo tako razburiti in vznemiriti, da se bo hočeš nočeš sporazumela s Turčijo.

Ne moremo verjeti, da bi si Angleži že danes želeli zapletljajev na Balkanu, vsaj s pametjo ne. Vojna v Afriki je v polnem teku; dosednji angleški uspehi so vzlic vsemu le polovični in bodo takšni ostali, dokler ne bo vsa Tripolitaniya v njihovih rokah, da o Eritreji, Abesiniji in Somaliji niti ne govorimo. Šele tedaj, ko bo vsa afriška sredozemska obala pod britansko oblastjo, bo Sredozemlje za Angleže zares varno; šele tedaj bo tudi Wavellova vojska prosta za operacije drugod. Za uspešno vojno na Balkanu pa mora biti z angleškega vidika svobodna razpoložljivost Wavellovih čet *conditio sine qua non*.

Ostala bi tedaj samo druga varianta: Angleži so hoteli Bolgarijo prisiliti v zvezo s Turčijo.

Če je bil takšen njihov namen, so imeli v rokah tehtne adute, tako tehtne, da si tudi Bolgarija ni mogla pred njimi zapirati oči. Dopovedati so ji utegnili, da je Pétainova Francija odklonila sodelovanje v vojni na strani Nemčije in Italije; da general Franco kljub pritisku vztraja na dosednji nevtralnosti Španije; da je Jugoslavija slej ko prej odločena ostati z usaj vojne, a ne po vsaki ceni, ker je njeno geslo: tujega nečemo, svojega ne damo.

Tudi na osnovi druge možnosti bi torej veljal sklep: glavno korist od bolgarsko-turškega pakta si obeta Turčija in z njo njena zaveznica Anglija.

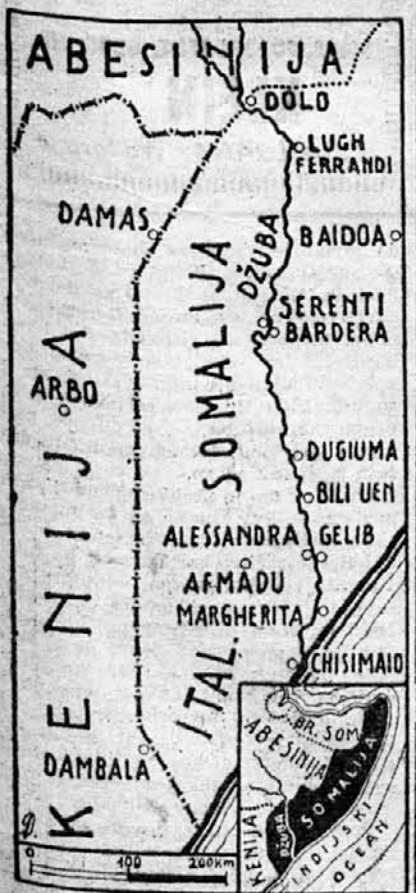
V tem smislu prej kakor v nasprotnem bi se dala razlagati doslej sicer še nepotrjena novica o nepričakovanem odhodu kralja Borisa v Nemčijo.

Predobro se zavedamo, kako šopava more biti logika, če ji manjkajo bistvene osnove. In kdo more trditi, da že danes, komaj dva dni po sklenitvi ankerskega pakta, pozna prav vse zakulisje tega dogodka?

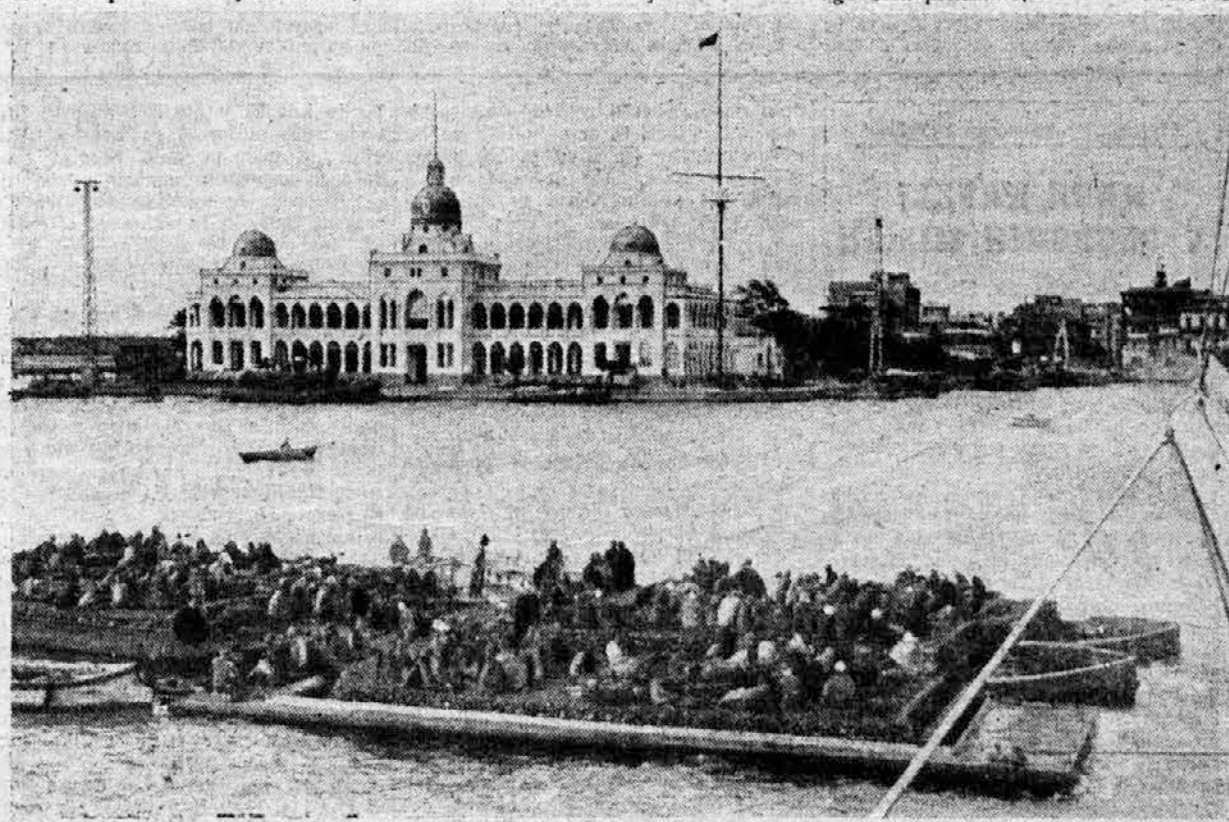
Sklepali smo iz premis, ki nam jih je dala zdrava pamet. Kljub temu ni nujno, da naši sklepi držijo; preveč okoliščin nam je še neznanih, in že ena sama bi mogla te sklepe izpreveriti.

Upajmo vsaj eno: da bi mogli vsaj na naše drugo vprašanje — Ali bo zdaj Balkan varen pred vojno? — odgovoriti pritrilno.

Observer

K bojem v Vzhodni Afriki: zemljevid obmejnih predelov Kenije, Abesinije in italijanske Somalije

K italijanskim letalskim napadom na Sueški prekop: palača Sueške družbe v Portsaidu ob koncu prekopa

Govor dr. Kulovca v Mariboru

V soboto zvečer je bila v Mariboru širša seja vidnejših članov mestne organizacije JRZ, katere so se udeležili tudi minister dr. Kulovec, minister dr. Krek in senator Fran Smodej.

Iz govora ministra dr. Kulovca povzemamo glavne misli:

»Moj celjski govor so po vsej državi prijazno sprejeli. Misli, ki sem jih izjavil, so povsod razumljive tako, kakor so bile izrečene. Nikjer ni bilo podtikanih in zavijanih. Vsi so s prav posebnim veseljem sprejeli misli, da moramo v teh težkih časih v političnem življenju upoštevati pred vsem vrednote, ki stoje na prvem mestu, in da moramo po teh vrednotah uravnavati svoje politično delo. Če sem poudarjal, da moramo služiti splošno narodnim in splošno državnim vrednotam, sem hotel povedati, da te dolžnosti ni nikdo odvezan, niti poidelec, še manj posamezne politične skupine in organizacije. Kaj je potem naravnost kot to, da nosi odgovornost za splošno narodno in državno koristi v prvi vrsti politična organizacija, ki zastopa večino naroda? Če je tako, ali ni potem povsem naravno, da se morajo tudi manjšinske skupine dvigniti nad ozke strankarsko-politične spore, na raven splošno narodnih razgledov ter pomagati ustvarjati splošno narodno in državno vrednote? Če so drugod prav razumeli smisel mojih izjav, kako je mogoče, da ga pri nas v Sloveniji ne bi mogli prav razumeti? Pa naši prijatelji imajo še druge skrbi! Stavijo si vprašanje, kdo ima v Sloveniji večino. Eno je gotovo, da je tisti, ki to vprašanje stavi, nimajo in je nikdar imeli ne bodo. Kaj povedo volitve v razna zastopstva celih štirideset let in še več nazaj? Volitve,

ki so bile pri katerih niso z volišče odstranili zapornikov neubijanih strank. Številke teh volitev so vsem na razpolago in te številke govore tako zgovorno, da se tisti, ki po večini sprašujejo, pred narodom samo smešijo. Časi so prenesli, da bi o tem še nadalje razpravljali. Tukajle slovesno izjavljam, da imamo mi zgodovinsko legitimacijo slovenskega naroda, da ga zastopamo v njegovem domačem političnem in državnem življenju. Če smo govorili o pomirjenju, je to bil dokaz, da se zavedamo vse svoje odgovornosti. Mi smo rekli svojo besedo. Ker se zavedamo svoje moči, hočemo biti lojalni in pravični.

»Vlada narodnega sporazuma je po mojih in daljnovidnih nasvetih kneza namestnika storila doslej vse potrebno, da nam je ohranila mir, in bo tudi v bodoče storila vse, da našo državo obvaruje vojnih grozot. Če vlada narodnega sporazuma ne bi ničesar drugega storila kakor to, da je naša demokracija ohranila mir, bi ji morali vsi brez izjeme peti slavospeve. Treba je priznati, da prispevamo velike žrtve, toda vse te žrtve gredo na oltar mira, ki ga vsi tako vroče želimo. Vse delo naše vlade gre za to, da v dostojanstvu in v popolni nevtiralnosti privede državo v pristanišče trajnega mira. Znova poudarjam, da prejema ta politika smernice od našega modrega kneza namestnika Pavla. Vsi vidimo, da je ta politika žela velike uspehe. Mi vsi moramo biti skromni, disciplinirani in izpolnjevati moramo vse, kar od nas zahteva vlada narodnega sporazuma. Mi imamo našo narodno vojsko, ki je ščit naše svobode, imamo našo narodno dinastijo Karadjordjevičev, katere največja želja je, da bi naša Jugoslavija bila trajno velika, složna in močna in da bi v njej vsi Slovenci, Hrvati in Srbi bili popolnoma zadovoljni.

Minister dr. Kulovec se je nato na koncu svojega govora dotaknil vprašanja širokih samouprav za banovino Slovenijo. Dejal je, da slovenski narod ne bo prenehal s svojim političnim bojem za dosego teh idealov: »To je naša načelna stališče, toda pri tem poudarjam, da smo Slovenci vedno imeli razumevanje za prednosti in nujnost neodločljivih splošnih državnih problemov. Če smo tako delali v normalnih časih, toliko bolj bomo tako delali v današnjih časih evropske in svetovne vojne.« G. minister dr. Kulovec je nato izjavil, da se je večkrat sestel z zastopniki hrvaškega naroda, ki stoje na stališču, da bi bilo treba izvesti preostalo preureditev države in da je treba povsem naravno s tem

urediti tudi vprašanje banovine Slovenije. Za ministrom g. dr. Kulovcem je govoril minister dr. Krek, ki je poudarjal potrebo po skrajni disciplini in slogi. »Če bo slovenski narod složen in v sedanjih težkih časih discipliniran, bo v bodočem novem redu nadaljeval svoje lepo življenje v veliki in močni Jugoslaviji.« Dr. Krek je izjavil, da bo Jugoslavija nadaljevala svojo politiko popolne nevtiralnosti in da želi z vsemi velikimi in manjšimi sosedi ohraniti prijateljstvo.

Politični tednik

Predsednika vlade g. Cvetkovića in zunanega ministra dr. Cincar-Markovića je v petek sprejel nemški kancler Hitler v svojem dvorcu Berghofu pri Berchtesgarnu, okrog 20 km od Salzburga. Razgovorom je prisostvoval tudi zunanji minister Ribbentrop. Trajali so tri ure. Razgovori so po uradnem poročilu iz Salzburga potekali v duhu prijateljskih in tradicionalnih odnosov med obema narodoma. Sestanek je zbudil veliko pozornost v vsej Evropi in napravil ugoden vtisk zlasti v Italiji in Nemčiji. Berlinski komentari pravi, da v političnem razmerju med Nemčijo in Jugoslavijo po vojni ni bilo težav.

»Vlada narodnega sporazuma je po mojih in daljnovidnih nasvetih kneza namestnika storila doslej vse potrebno, da nam je ohranila mir, in bo tudi v bodoče storila vse, da našo državo obvaruje vojnih grozot. Če vlada narodnega sporazuma ne bi ničesar drugega storila kakor to, da je naša demokracija ohranila mir, bi ji morali vsi brez izjeme peti slavospeve. Treba je priznati, da prispevamo velike žrtve, toda vse te žrtve gredo na oltar mira, ki ga vsi tako vroče želimo. Vse delo naše vlade gre za to, da v dostojanstvu in v popolni nevtiralnosti privede državo v pristanišče trajnega mira. Znova poudarjam, da prejema ta politika smernice od našega modrega kneza namestnika Pavla. Vsi vidimo, da je ta politika žela velike uspehe. Mi vsi moramo biti skromni, disciplinirani in izpolnjevati moramo vse, kar od nas zahteva vlada narodnega sporazuma. Mi imamo našo narodno vojsko, ki je ščit naše svobode, imamo našo narodno dinastijo Karadjordjevičev, katere največja želja je, da bi naša Jugoslavija bila trajno velika, složna in močna in da bi v njej vsi Slovenci, Hrvati in Srbi bili popolnoma zadovoljni.

Minister dr. Kulovec se je nato na koncu svojega govora dotaknil vprašanja širokih samouprav za banovino Slovenijo. Dejal je, da slovenski narod ne bo prenehal s svojim političnim bojem za dosego teh idealov: »To je naša načelna stališče, toda pri tem poudarjam, da smo Slovenci vedno imeli razumevanje za prednosti in nujnost neodločljivih splošnih državnih problemov. Če smo tako delali v normalnih časih, toliko bolj bomo tako delali v današnjih časih evropske in svetovne vojne.« G. minister dr. Kulovec je nato izjavil, da se je večkrat sestel z zastopniki hrvaškega naroda, ki stoje na stališču, da bi bilo treba izvesti preostalo preureditev države in da je treba povsem naravno s tem

urediti tudi vprašanje banovine Slovenije. Za ministrom g. dr. Kulovcem je govoril minister dr. Krek, ki je poudarjal potrebo po skrajni disciplini in slogi. »Če bo slovenski narod složen in v sedanjih težkih časih discipliniran, bo v bodočem novem redu nadaljeval svoje lepo življenje v veliki in močni Jugoslaviji.« Dr. Krek je izjavil, da bo Jugoslavija nadaljevala svojo politiko popolne nevtiralnosti in da želi z vsemi velikimi in manjšimi sosedi ohraniti prijateljstvo.

»Vlada narodnega sporazuma je po mojih in daljnovidnih nasvetih kneza namestnika storila doslej vse potrebno, da nam je ohranila mir, in bo tudi v bodoče storila vse, da našo državo obvaruje vojnih grozot. Če vlada narodnega sporazuma ne bi ničesar drugega storila kakor to, da je naša demokracija ohranila mir, bi ji morali vsi brez izjeme peti slavospeve. Treba je priznati, da prispevamo velike žrtve, toda vse te žrtve gredo na oltar mira, ki ga vsi tako vroče želimo. Vse delo naše vlade gre za to, da v dostojanstvu in v popolni nevtiralnosti privede državo v pristanišče trajnega mira. Znova poudarjam, da prejema ta politika smernice od našega modrega kneza namestnika Pavla. Vsi vidimo, da je ta politika žela velike uspehe. Mi vsi moramo biti skromni, disciplinirani in izpolnjevati moramo vse, kar od nas zahteva vlada narodnega sporazuma. Mi imamo našo narodno vojsko, ki je ščit naše svobode, imamo našo narodno dinastijo Karadjordjevičev, katere največja želja je, da bi naša Jugoslavija bila trajno velika, složna in močna in da bi v njej vsi Slovenci, Hrvati in Srbi bili popolnoma zadovoljni.

Minister dr. Kulovec se je nato na koncu svojega govora dotaknil vprašanja širokih samouprav za banovino Slovenijo. Dejal je, da slovenski narod ne bo prenehal s svojim političnim bojem za dosego teh idealov: »To je naša načelna stališče, toda pri tem poudarjam, da smo Slovenci vedno imeli razumevanje za prednosti in nujnost neodločljivih splošnih državnih problemov. Če smo tako delali v normalnih časih, toliko bolj bomo tako delali v današnjih časih evropske in svetovne vojne.« G. minister dr. Kulovec je nato izjavil, da se je večkrat sestel z zastopniki hrvaškega naroda, ki stoje na stališču, da bi bilo treba izvesti preostalo preureditev države in da je treba povsem naravno s tem

urediti tudi vprašanje banovine Slovenije. Za ministrom g. dr. Kulovcem je govoril minister dr. Krek, ki je poudarjal potrebo po skrajni disciplini in slogi. »Če bo slovenski narod složen in v sedanjih težkih časih discipliniran, bo v bodočem novem redu nadaljeval svoje lepo življenje v veliki in močni Jugoslaviji.« Dr. Krek je izjavil, da bo Jugoslavija nadaljevala svojo politiko popolne nevtiralnosti in da želi z vsemi velikimi in manjšimi sosedi ohraniti prijateljstvo.

»Vlada narodnega sporazuma je po mojih in daljnovidnih nasvetih kneza namestnika storila doslej vse potrebno, da nam je ohranila mir, in bo tudi v bodoče storila vse, da našo državo obvaruje vojnih grozot. Če vlada narodnega sporazuma ne bi ničesar drugega storila kakor to, da je naša demokracija ohranila mir, bi ji morali vsi brez izjeme peti slavospeve. Treba je priznati, da prispevamo velike žrtve, toda vse te žrtve gredo na oltar mira, ki ga vsi tako vroče želimo. Vse delo naše vlade gre za to, da v dostojanstvu in v popolni nevtiralnosti privede državo v pristanišče trajnega mira. Znova poudarjam, da prejema ta politika smernice od našega modrega kneza namestnika Pavla. Vsi vidimo, da je ta politika žela velike uspehe. Mi vsi moramo biti skromni, disciplinirani in izpolnjevati moramo vse, kar od nas zahteva vlada narodnega sporazuma. Mi imamo našo narodno vojsko, ki je ščit naše svobode, imamo našo narodno dinastijo Karadjordjevičev, katere največja želja je, da bi naša Jugoslavija bila trajno velika, složna in močna in da bi v njej vsi Slovenci, Hrvati in Srbi bili popolnoma zadovoljni.

Minister dr. Kulovec se je nato na koncu svojega govora dotaknil vprašanja širokih samouprav za banovino Slovenijo. Dejal je, da slovenski narod ne bo prenehal s svojim političnim bojem za dosego teh idealov: »To je naša načelna stališče, toda pri tem poudarjam, da smo Slovenci vedno imeli razumevanje za prednosti in nujnost neodločljivih splošnih državnih problemov. Če smo tako delali v normalnih časih, toliko bolj bomo tako delali v današnjih časih evropske in svetovne vojne.« G. minister dr. Kulovec je nato izjavil, da se je večkrat sestel z zastopniki hrvaškega naroda, ki stoje na stališču, da bi bilo treba izvesti preostalo preureditev države in da je treba povsem naravno s tem

Pota usode

Po 23. letih je našel mater

Življenjska tragedija mladega Lajoša

Čačak, februarja.

Z Lajošem Hamarjem se je usoda prav kruto poigravala. Vsa njegova mladost, vse do sedmega leta je zavita v gosto meglo in sam Lajoš se je prav nič ne spominja.

Lajoš ne pozna ne matere ne očeta, ne ve, kje se je rodil, niti ne ve svojega rojstnega leta. Zdi se mu, da so ga še čisto majhnega dali v dečji dom, kjer ga je večkrat obiskovala neka ženska, morda njegova mati. Potem se ničesar več ne spominja vse do svojega sedmega leta, ko je začel hoditi v čačku v osnovno šolo. Tega leta se je pa prav za prav njegovo trpljenje šele začelo. Součenci so ga psovali in metali kamenje za njim kakor za izobčenim. Nihče ga ni ljubil. Kako pa tudi, ko ni mogel nikomur povedati, kakšnih staršev sin je.

Tudi učitelji ga niso nikoli posebno radi imeli. Bil je boječ in ljubil samoto; njegov največji strah je bil, kdaj ga bo kdo vprašal, kje ima mater ali kaj je bil njegov oče. Moral je gledati dan za dnem, kako se njegove součence obiskovali starši in jim nosili kolače, njega se pa ni nihče nikdar spomnil.

Ker je dečji dom v Čačku pogorel, je Lajoš skupaj s svojimi součenci prišel v Staro Kanjižo. Dvorščil je osnovno šolo in začel hoditi v meščansko šolo. Tedaj se je zgodil prvi veliki ču-

dež njegovega življenja. Neki industrijec brez otrok ga je vzel za svojega. Lajošu je poslal prvi žarek sreče.

Po dovršeni šoli so ga sprejeli k Rečni plovitvi. Bil je miren in vsi so ga radi imeli. Vendar Lajoš ni bil srečen. Bolj ko je zrelo mislil, bolj ga je bolela misel na mater in na očeta. Svojemur varuhu je pogosto tožil, kako mu je težko pri srcu, ker ne ve nobenih podatkov o sebi. Marsikatero dekle je bilo Lajošu všeč, preden se je pa kateri približal, mu je vselej strah prevzel srce: »Kaj če me vpraša, kdo sem, kje imam starše?« Ob takšnih misli se je spet zakopal sam vase in trpel.

Nekega dne je pa Lajošev prijatelj bral v »Politiki«, da neka Madžarka išče svojega sina. Ko je Lajoš ogledal prebral, mu je vsa kri udarila v lice. Vsi podatki, ki jih je Madžarka navedla, so se ujemali z Lajošem. Torej je bila neznanca njegova mati.

Takoj je Lajoš s pomočjo svojega varuha napisal Madžarki dolgo pismo v madžarščini. Natančno ji je opisal svoje življenje in ji poslal tudi svojo sliko. Ni dolgo čakal. Še čez nekaj dni je prejel dolgo nežno pismo: »Ljubi sin,« mu je pisala mati. »Ne sovraži me, ker me doslej nisi poznal. Veruj mi, da sem te vseh dvajset let iskala. Čeprav do danes zaman. Kriva nisem jaz, pač pa nesrečna usoda, ki je hotela, da živa ločeno!« Vse pismo je bilo pi-

sano v madžarščini; Lajošu ga je prevedel varuh. Mati je Lajošu takole razodela njegovo mladost:

Rodil se je leta 1915. v Budimpešti, kjer je njegova mati živela s svojim možem. Ob koncu svetovne vojne sta se pa oče in mati ločili in mati se je iznova poročila. Njen novi mož pa ni hotel o Lajošu ničesar vedeti in ga je brez vednosti svoje žene odpeljal v dečji dom v Subotici. Dva meseca nato je postala Subotica jugoslovanska; zveza med materjo in sinom je bila pretrgana. Odslej se je mati zaman trudila, da bi izvedela kaj o svojem sinu. Lajoševa mati je kmalu ovdovela in ima danes poleg Lajoša štiri poročene hčere.

Odslej so pisma med sinom in materjo prihajala vsak dan. Bila so nežna in srečna. S svojim zadnjim pismom mu je mati poslala tudi madžarsko vadnico z željo, da se kar najhitreje njen Lajoš nauči vsaj malo madžarščine, potem naj pa kakor hitro more pohiti v Budimpešto v naročje svoje matere in svojih štirih sester, ki ga nestrno pričakujejo.

Kakšen bo sestanek med materjo in 23 let izgubljenim sinom, se po pravici izprašujejo vsi Lajoševi znanci. Kako se bosta pogovorila mati in sin, ko ona govori samo madžarski, on pa samo srbski? Prav gotovo bodo čustva zabrisala neznanje jezikov in se bosta mati in sin razumela brez besed...

magali vse težkoče, ki so nastale v zvezi z evropsko vojno.

Vzrok železniške nesreče pri Dragomanu na jugoslovansko-bolgarski meji so bile pokvarjene zavore, ki niso dobro delovale, zato je vlak zdrvel po strmih navzdol. Ravateljstvo bolgarskih železnice zanikuje, da bi šlo za zločinski atentat, kakor so nekateri domnevali. Promet med našo državo in Bolgarijo se za zdaj vrši z avtobusi.

Kulturbund v Sloveniji živahno deluje, kakor poroča grška »Tagespost«. Po tem poročilu je dobil Kulturbund v Ljubljani svoj dom na Starem trgu v neki patricijskih hiši, kjer ima prijetne prostore in razstavno nemških slikarjev v Sloveniji. List poroča tudi o delu Kulturbunda v Novi Gradiški na Hrvaškem; kjer se Nemci zbirajo vsak teden na »domovinski večer«. Tam obravnavajo važna vprašanja in pejoje nemške pesmi.

Novo določbo o peki kruha je izdal minister za preskrbo in prehrano. Po tej naredbi smejo peki uporabljati za peko kruha do 50% enečne pšenične moke in najmanj 50% presejane koruzne moke. Enočna pšenična moka se lahko nadomesti z rženo moko, koruzna moka se pa lahko delno nadomesti s krompirjem. Upravne oblasti prve stopnje bodo odredile tozadevne količine. Ta določba za Slovenijo ne velja, ker je bilo pri nas razmerje enečne in koruzne moke v kruhu že poprej 40% : 60%.

O običnem zboru celjskega Kulturbunda poroča »Deutsche Nachrichten«. Celjski Kulturbund šteje po tem poročilu okrog 2000 članov s tistimi iz sosednjih srezov. Sodelovali so tudi pri preseljevanju besarabskih Nemcev. Za razne socialne podpore je izdal celjski Kulturbund lasti okrog milijon dinarjev, ki so jih bili pa deležni tudi slovenski Slovenci. Glasilo naše nemške narodne manjšine tudi poroča, da so imele nekatere krajevne organizacije skupna kosila, na katerih so jedli enolončno kosilo.

Kočeviski Slovenci objavljajo »NI res, da je tukajšnja gasilska četa izključila Slovence iz organizacije, pač pa je res, da je izključila samo enega člana, ki se izdaja za Slovenca, ker se je pregrešil proti društvenim pravilom. Zadevo je preiskalo odposlanstvo gasilske župe in dognalo, da je poslovanje čete popolnoma v redu. — S spoštovanjem Gustav Verderber, načelnik in poveljnik.

Občina Kočevje mesto je priredila nabiralno akcijo za zimske pomoči potrebnim in je nabrala 180.000 din. Kočevski Nemci so priredili že na koncu preteklega leta svojo »Winterhilfe« in nabrali baje 180.000 dinarjev. Tako poroča »Kočevski Slovenci«.

Zagreb dobi nov dnevnik »Srbobran«, ki ga bo urejal g. Dušan Bogunović, bivši narodni poslanec. List bo posvečal pozornost predvsem političnim in kulturnim vprašanjem.

Imenjava blaga med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo se bo precej povečala. Pretekli teden so zastopniki podpisali odlok o izvozu 38 vagonov masti v Rusijo. V zameno bomo dobili še ta mesec za 1.200.000 dinarjev bombaža. Rusija je tudi pristala na prevoz našega kavčuka iz Amerike in Japonske čez njeno ozemlje, a tranzit bomo morali plačati z delom kavčuka.

Dva važna sestanka evropskih državnikov sta bila pretekli teden. V četrtek sta se v Bordigheri na italijanski Rivieri sestala general Franco in Mussolini in se razgovarjala o važnih vprašanjih, ki se tičejo obeh držav. V vseh vprašanjih sta si bila popolnoma soglasna, kakor pravi uradno poročilo. Po vrnitvi iz Italije se je Franco z zunanji ministrom Sumerjem ustavil v Montpellieru na francoski Rivieri, kjer se je sestel z maršalom Pétainom. Razgovori so po vichyjskem mnenju velikega pomena za usodi obeh držav. Turške obrambne naprave v Trakiji so po vseh iz Ankare končane. Turška vlada je nedvoumno izjavila, da bo imela vdor nemških čet v Bolgarijo za vdor v turško varnostno območje. Kakšne ukrepe bo v tem primeru izdala, je pa odvisno od njenega generalnega štaba. V Ankari pa vsekako ne računajo z intervencijo sovjetske Rusije v primeru nemškega vdora na Bolgarsko. Sovjetska Rusija je po njihovem mnenju zavarovala svoje položaje v Evropi, tako strateške kakor ekonomske, in se ne želi spuščati v kakršen koli vojaški spopad.

Proti kašlju Vam priporočamo odlični Remedia sirup. Dobiva se v vseh lekarnah in zahtevajte izrečno samo ta domači preparat »Remedia sirup«, ki je v kakovosti enak drugim inozemskim preparatom. Glavno zastopstvo za Slovenijo je poverjeno znani lekarni Bahovec v Sloveniji.

Neredna stolica

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je DARMOL

Darmol dobite v vsaki lekarni!

Diplomatski zastopniki Anglije in člani belgijskega, nizozemskega in kitajskega poslanstva, vsega skupaj okrog 100 oseb, so 15. t. m. s posebnim vlakom iz Bukarešte odpotovali v Konstanco, od tam pa z ladjo v Carigrad in Egipt. Hkrati je londonska vlada proglasila blokado romunskega izvoza in uvoza.

Položaj na Daljnem vzhodu se je zadnji čas silno posprel. Japonci z vso naglico utrjujejo svojo pomorsko oporišče na otoku Hainanu, ki naj bi služilo za izhodišče ob morebitnem napadu proti Nizozemski Indiji. Angliži se zavedajo nevarnosti japonskega napada, zato so položili mine okrog Singapure in Malajskega otočja. Tudi položaj med Ameriko in Japonsko se je poslabšal. Amerika neprestano gradi oporišča na otočju Tihega oceana. Avstralska vlada je imela sejo, ki so se je udeležili tudi zastopniki generalnega štaba. Opozorili so narod na nevarnost japonskega napada Avstralije kot izhodišča živeža za Anglijo. Japonci sami menijo, da bodo morali diplomatske stike z Ameriko kmalu pretrgati. Razumljivo je torej, da si Japonci žele čim večjega prijateljskega z Rusijo, kar je pred kratkim izjavil japonski zunanji minister Macuoka v parlamentu. To Japonci tudi upajo doseči ob svojih trgovinskih pogajanjih z Rusijo.

OKVIRJI

SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,

KLEIN

LJUBLJANA, Wolfova 4

Listek „Družinskega tednika“

NACE KAPELJ V GLOBOKIH MISLIH

NAPISAL FR. LIPAH

Cas je mrk in črnogled kot vojščak pri boju grobu. Človek bi se kar najraje vstran obrnil, da bi na vso strahoto pozabil. Vendar gre črnogled spak za njim, po vseh kotih ga je na pretek.

Zato si od srca vesel, ko srečaš človeka, ki ti tako prijetno zgodbno pove, pa če je še tako godčevska. Tako me dobi zadnjič v pest moj stari znanec Nace Kapelj, pa ne pred Nunami, ampak v gostilni. Zdaj so taki veliki grehi v cvetju po vesoljem svetlu, ko človeka ni treba biti sram priznati, da je včasih mika pogledati, kaj se skriva na dnu kozarca. Poznam Naceta, tega oboževalca stisnjene grozdja, ki se rad izgovarja, kadar je okajen: »Vidiš, dragi moj, je že tako, v vseh gubah ga imam. Je že tako, Slovenci smo pijanci, toda dobri ljudje. Ko bo sodba v dolini Jozefat, bo Sodnik vrgel v eno sko-

delo našo dobroto, v drugo pa ta siromašni cvček in sam Sodnik se bo nasmešnil, ko bo reva cvček zletel visoko v zrak, naša dobrota pa navzdol kot svinec. Nam se ni tedaj bati. Je že tako; res je, da ga želim, saj ga je Prešeren tudi, Cankar tudi, glede kralja Matjaža za pa učenjaki niso popolnoma na jasnem, ali ga je ali ne. Vemo samo to, da je za mizo zaspal. Od takrat tudi Slovenci radi za mizo zaspijo in nam ni dosti mar, kakšne okoli nas razdirajo.

Nace Kapelj torej sede v kot, se razgleda po sobi in reče kisló:

»Dokler bo šlo, bo šlo — potlej se bomo pa peljali!«

Ko natakare dolgo ni bilo na spregled, je začel ropotati in zabavljati: »Če bi hotel s ceho popihati, bi bila takoj pri roki!« Ko je končno prišla, ji je ponižno rekel:

»Gospodična, eno mero, če vas ne motim pri vaših službenih opravkih.«

Mero je dobil, pogledal na dno kozarca in se nato spogledal ter rekel:

»S tem vinom bi pa lahko hudiča obhajali!« Družba se je razveselila, ker smo dobro vedeli, da ima Nace Kapelj kako dobro nit v šivanki. In res je začel:

»Čez vodo iti — to ni kar tako.

To je kot bi v gostilni najprej liter vode spil, potlej bi pa hotel še liter vina po grlu poglati. Stavim groš, da tega nobena žejna žaba ne zmore.

Družba je že uganila, da Nace Kapelj ni tisti, ki bi zahteval v gostilni liter vode, še manj pa tisti, ki bi ga tudi popil. Zgenil se je in pogledal po vratih in oknih:

»Vleče od vsepovsod kot na Grin-tavcih! In potem imamo še takolimenovane boljše ljudi, ki v gostilni ne zapirajo vrat. Ali se jim zdi za malo, vrata zapirati ali pa doma nimajo vrat in jih zato niso vajeni, iz česar bi se dalo sklepati, da spe v šotorih, po senikih ali kake drugi koruzi. Zadnjič sem bil povabljen na mestno poglavarstvo. »Povabljen« je prikupna beseda, toda če si povabljen na »Izvršilni urad«, beseda »prikupnost« na ceni precej izgubi. Stopim v tisto palačo in prvo, kar sem doživel, je bilo to, da je na stopnišču neko suho babše iztrepolo cunjó ravno pred mano. No, si mislim, ta je prva, ki mi je pokadila pod nos, bomo videli, kaj še pride. Sopot po stopnicah in končno najdem zaželeno številko vrat. Jaz jih nisem toliko želel kot ona mene. Ni me tam čakal denar, temveč oni so čakali čokala. Na vratih je stalo:

»Ošnažite čevlje!«

Uradi so po vsem svetu enaki: še preden stopi vanj državljani, ga napis na vratih omehča, ga skloni, poniža, zlomi hrbtnico in dostikrat ga celo udari za uho, da reva pri tej priči pozabi na vse uporniške ugovore in proteste, ki jih je vso pot ponavljal, da bi jih tam dovolj krepko v brk povedal.

Vstopim, plačam lepe denarje, dobim zanje majhen košček papirja, ki ni bil za nobeno uporabo in se, olajšan denarja in skrbí glede rubežni, zopet obrnem proti vratom. Glej ga, kaj vidim napisano na durih:

»Ne loputajte za vrat!«

Šel sem in se namuznil: ti uradi so veliki poznavalci človeške duše in državljanskih živcev. Preden stopiš k okencu, kjer boš denarce odbrenkal, si moraš ponižno čevlje izprašiti, potem ti tam žepe osnažijo in iznašča, da bi bil silno vesel, ko bi lahko po krpanovski zapri vrata, ti že preizkušeni urad zagrozi, da ostani ponižen, dokler si v izvršilnem uradu, v gostilni pa lahko zabavljaš na polna usta, posebno, če te nihče ne sliši. Najmanj pa taki ne, ki žive od tenkega prisluha. Teh pa je dandanes toliko, da bi lahko morske ribe krmil z njimi, če bi ne bile že tako site človeškega mesa. Zadnjič sem slišal,

da je morje vrglo na obalo močnega morskega volka. Bil je v najboljših letih in nič ranjen. Ribiči so mu razparali trebuh, da bi videli ali ga je mina, torpedo ali strmoglavna bomba. Kaj šel v želodcu so mu našli par koščkov denuncijanta. Prav majhni so bili, toda trdoživa morska pošast, vsega najhujšega navajena, je klaverno poginila radi teh malih ovadskih koščkov mesa.

Pravijo, da je Robinson na tistem pustem otoku, kamor ga je zagnalo, silno pričakoval in hrepenel, da bi ugledal kje človeka. Toda ni ga bilo. Vsa divjad okoli njega, čudovita narava in rast ga ni mogla potolažiti. Iskal je človeka in hrepenel po njem. Dandanes ga ni med nami, ki bi hrepenel za to zverino. Ljudje hodijo v parke ptice krmit, se pogovarjajo z njimi in čakajo ter prisluškujejo, kaj jim bodo povedale v teh hudih časih. Morda one kaj vedo, ki dosti sveta obletajo, zakaj mi vemo prav malo in še to je manj kot nič.

Povest nam dalje govori in pravi, da je imel ta puščavniška reva Robinson silne boje z divjaki, ki so ga napadli in ga hoteli na meh odreti. Ni se jih bal, zagnal jih je v beg, da so se klaverno umaknili in izgubili. Zivel je spet v miru leto in dan — toda sam. Samota človeka utrdi kakor

VSAK TEDEN DRUGA

Zunanepolitični odbor ameriškega senata je z večino glasov sprejel Rooseveltov zakon o pomoči Angliji. Roosevelt je pa v senatu razen tega zavzel še okrog 100 milijard dolarjev za nakup orožja in letal.

Položaj na afriškem bojišču se pretekli teden ni dosti spremenil. Se dalje se bijejo bitke za nekatere postojanke v Libiji. Italijanska letala so med drugim bombardirala Anglesje v Bengaziju. Napadla so tudi Malto. Anglesji so se baje uspešno borili v Kerenju v Eritreji in zasedli lukso Kis-majo v italijanski Somaliji. Anglesji so pretekli teden spustili prvo skupino padalcev v južno Italijo v Lukanijo in Kalabrijo. Oboroženi so bili z ročnimi granatami in drugim razdrilnim orožjem. Italijani so jih obkolili in jih po svojem poročilu 18 ubili.

Vse vozne karte pri »PUTNIKU«

Na albanskem bojišču so Grki spet prešli v ofenzivo. Fronta poteka od jugoslovanske meje do morja. Glavni boj se še zmerom bijejo okrog Tepe-lenja. Grki so baje dosegli manjše krajevne uspehe. Italijanska in angleška ter grška letala pa še dalje obstreljujejo važna oporišča.

Angleški letalski napadi na važna nemška oporišča in nemški napadi na angleška oporišča so se v manjšem obsegu nadaljevali ves pretekli teden. Zadnje dni so se pa poostri. Nemška poročila pravijo, da so njihove podmornice napadle angleški konvoj 13 trgovskih ladij in ga potopile. Angleške ladje, ki so napadle Genova, so se nepoškodovane vrnile v Gibraltar. Anglesji se marljivo pripravljajo na napad s plinom. Menijo namreč, da se bodo Nemci pri vdoru na britanski otok skoraj gotovo v veliki meri poslužili tega orožja.

Turčija in Bolgarija sta sklenili medsebojni pakt o nenapadanju. V Ankari sta ga podpisala turški zunanji minister Saradzoglu in bolgarski pooblaščen minister Kirov. Pakt potrjuje nedotakljivost miru in iskrenega in večnega prijateljstva med obema državama. Zato sta sklenili za-četi novo izmenjavo misli v luči do-godkov. Njuna pogodba se ne tiče obveznosti obeh držav do drugih držav.

Predsednik vlade Cvetković je v po-nedeljek obiskal vodjo radikalne stran-ke Aco Stanojevića v Niški banji. Po razgovoru je predsednik vlade častni-karjem dejal, »da sestanek ni imel kajenja strankarskih pogajanj, ker zanje danes ni časa. Danes je potrebno, da smo zbrani in da skrbimo za spo-lne interese.« Hrvaški dnevnik» poroča iz Beograda, da v beograjskih krogih razpravljajo o oživiljenju akcije

vemo, otopi ga, da mu ni več mar strahu pod soncem. Toda, glej: nekoč postopa Robinson po otoku in ravno premišljuje, kako stoji njegove akcije na londonski borzi — kar se na-enkrat zdrzne in zadrti od samega strahu. Kaj je bilo? Spet divjak? Divja zver? Ne! V pesku pred seboj je opazil človeško stopinjo. On sam, na pol divjak, živeč med zverjadjjo in divjo naravo, se je ustrašil tega, po čemer je nekoč najbolj hrepenel. Ustrašil se je človeka!

Mi vsi smo v teh časih taki Robin-soni. Morda ni daleč tisti čas, ko bo spet posijalo lepše sonce kot v teh mračnih dneh, ko bi človek skoraj mislil, da se celo sonce pomišlja si-jati na ta božanski umotvor, na člo-veka! Morda nam ne bo treba jesti za božič več fижarskih potic«

Nace Kapelj je naslonil glavo in se nekam daleč zamislil.

»Kakšne pa so te fижarske poti-ce?« ga vprašam, da bi mu žalost pregnal.

Nace Kapelj se turobno nasmeje in reče: »Fижarska potica je tista, ki ima tako malo rozin v sebi, da moraš od ene do druge najeti fижarkarja, da jo najdeš. Te rozine bodo po vojni — dobri, pošteni, delovni ljudje!«

Konec.

za zbiranje radikalov. Akcijo naj bi prevzel predsednik Cvetković.

Japonski zunanji minister Matsuoka je na neko vprašanje v parlamentu izjavil, da ni izključeno, da ne bi Ja-ponska posredovala med Francijo in Nemčijo, ne more pa reči, ali bo na-stopila javno ali tajno. Vsekako se bo te naloge lotila zelo previdno. Na neko drugo vprašanje je pa odgovoril, da se bo učinek ameriške pomoči Angliji pokazal šele čez šest mesecev in da zato ne bo imel zaželenega učinka.

Glede nemškega udara na Anglesko je pa dejal, da vse to nemška vlada čuva v strogi tajnosti.

Romunsko civilno prebivalstvo se je začelo seliti iz petrolejskih okrajev in pristanišč, iz katerih vozijo romunsko nafto Nemčiji, iz bojazni, da ne bi angleški bombniki začeli te kisle pom-bardirati. Selijo se proti jugu države.

Združene države so Čankajskovi Kitajski odobrile kredit 50 milijonov dolarjev, ki ga bodo v kratkem izpla-čale. Kitajska bo ta denar vrnila v surovinah. — Wendell Willkie je na nekem zborovanju, kjer se je zbralo okrog 2000 republikancev, pozval svoje pristase, naj se bore za čim večjo po-moč Angliji. — Vrhovni notranje ministrstvo je pred kratkim proglasi-lo zapore v Ball-le-Bainu za politič-ne zapore. V teh zaporih so zdaj bivši francoski državni Daladier, Blum, Reynaud, Gamelin in Mandell. — Prve pošiljke sovjetskega orožja so prispele na severnozahodno Kitajsko, kakor poročajo iz Čungkinga. — Turčija se je z Romunijo pogodila za nakup 160 tisoč ton petroleja. — Ameriške konzularne oblasti na Daljnem vzhodu so pozvale tamkaj bivajoče ameriške državljanke, naj zapuste te dežele zaradi nejasnega mednarodnega položaja. — Nemški spalni vagoni bodo odslej rezervirani le za osebe, ki potujejo v važne vojnogospodarske namene.

Prebivalstvo romunske pre-stolnice, ki je že nekaj dni nepoči za-temnjena, je prepovedano od 10. zvečer do 5. jutraj hoditi po ulicah. Sicer ne-ga, ki ga bodo patrulje zalotile, bo-od odpeljale na vojaško postojilnico; če se pa ne bo odzval, bodo streljale. — Število zaposlenih v Nemčiji je za pol-drugi milijon večje, kakor je bilo pred vojno; tako poroča vladni svetnik do-lovnega ministrstva v glasilu »N.-S. Sozialpolitik«. Med temi je baje ve-liko tujecev in okrog 800.000 žensk, ki v načrtu niso računali z njimi. — Pred-sednika francoskega senata in parla-menta sta pozvala židovske senatorje in poslance, naj podajo ostavko na svoja mesta. Ker pa verska pripadnost pri parlamentarnih ni uradno ugotov-ljena, domnevajo, da jih je v obeh domovih okrog 30. — Največji sovjetski oceanjski parnik grade v pristani-šču Odesi, kakor poroča »Komsomol-skaja Pravda«. Parnik bo imel 19.000 ton nosilnosti, 9.000 konjskih sil, vozil bo okrog 13,4 vozila na uro in bo imel kapaciteto 10.000 morskih milj. — Švica ima precejšnje tržave za prehrano svojega prebivalstva. V zadnjem letu se je uvoženo blago znatno podražilo, razen tega ga pa niso mogli dovoljno količino uvoziti. Švicarski izvoz se pa skoraj ni zmanjšal, čeprav je švica izgubila nekatera tržišča. — Prezident Irške de Valera je irsko prebivalstvo opozoril na nevarnosti, ki mu pretijo. Pozval je prebivalstvo glavnega mesta, naj se z otroki izseli na deželo, ker v mestu ni dovolj zaklonišč. Nadalje je izjavil, da se je doslej prijavilo že okrog 20.000 prostovoljcev za vojsko. Rdeči križ in gasilce.

Sedanja vichyjska vlada je po mne-nju Berlina in Rima le prehodna. Predsednik nove vlade, ki bo kmalu sestavljena, bo baje Laval, ki se je po italijanskem mnenju o tem sporazu-mel z maršalom Petainom. Ta spon-za je pa za zdaj baje še talen. — Iz bolgarskih diplomatskih krogov prihajajo vesti, da se bo v kratkem skle-nil pakt med Nemčijo, Rusijo in Bol-garsko. V paktu bodo omenjena vsa vprašanja, ki zanimajo te tri države na jugovzhodu. — Madžarski zgor-nji dom je soglasno potrdil pristop Ma-džarske k trojnemu paktu in pogodbo o večnem prijateljstvu z Jugoslavijo. — Angleški poslanik v Sofiji Rendell je izjavil: Če bodo Nemci zasedli Bol-garijo in napravili iz nje oporišče za boj proti našim zaveznikom, bomo mo-rali pretrgati diplomatske odnose z Bolgarijo in ukreniti vse potrebno, kar bo zahteval položaj. — Nemško zunanje ministrstvo je uradno obja-vilo, da v Berlinu ni znano, da bi grški poslanik nameraval zapustiti njih prestonico, in da ni nastala nobena sprememba v odnosih med Nemčijo in Grčijo. — 46 rusilev bodo Združene države v kratkem poslane Angliji, ka-kor sta sklenila prezident Roosevelt in mornariški minister Knox. Rusilei so stari, a prirejeni za sodobno upo-rabo. — Siamska vlada je objavila uradno poročilo, da glede na napad na tolmachenje povečanja angleške oboro-žitve na Malajskem otoku izjavlja, da so prijateljski odnosi med Siamom in Anglijo nespremenjeni in da njun ne-napadalni pakt jamči za nadaljnje prijateljstvo med obema državama. — Egipt bo pretrgal diplomatske stike z Romunijo, kakor poroča »Messagero« iz Rima. — Ameriško vojni minis-trstvo namerava vojsko povečati na 3 milijone mož. V nekaterih večjih me-stih pripravljajo gradnjo vojašnic in taborišč. Junija naj bi bilo v vojaš-nicah 1.400.000 vojakov, a to šte-vilo se bo lahko ob potrebi podvojilo. — Turki listi pišejo v zvezi s potova-njem jugoslovanskih državnikov v Nemčijo, da nekateri zamenj pričaku-jejo spremembo politike jugoslovanske vlade, ker Jugoslavija želi ostati nev-tralna in ohraniti mir na Balkanu. — Po uradnih podatkih so preteklo leto v vseh ameriških tovarnah zgradili 2.900 bombnikov, izmed katerih jih je 400 prejela ameriška vojska, druge pa Anglija in predvojna Francija. Od 5.800 lovskih letal jih je 3.000 spre-jela ameriška vojska, ostale pa angle-ska in predvojna Francija. Letosnje leto bodo ameriške tovarne dobavile Angliji in ameriški vojski še dosti več letal. »New York Herald Tribune« pa poroča, da imajo Združene države 425

modernih tankov. Tovarne bodo letos povečale svojo produkcijo na 15 tan-kov na dan. Bavijo se pa tudi z na-črti za gradnjo 50. in 70-tonskih tan-kov. Ameriška mornarica bo dobila le-tala, ki bodo imela prostora za 53 mož posadke.

Novo 5/110 vojni posojilo je raz-pisala Italija. Vpisovanje traja od 15. do konca t. m. — Republika San Do-mingo je Združenim državam ponudila uporabo svojih pristanišč in letalskih oporišč. — Rajhovska vlada je proglasi-la vojne obveznice stare Avstrograke za ničvredne in jih vzela iz prometa. — Romunska vlada je pozvala pred-stavnike norveške vlade v emigraciji, naj zapuste Romunijo, češ da zasto-pajo vlado, ki je Romunija ne prizna. — Racioniranje obutve in obleke so uvedli v Bolgariji. Odslej bodo lahko nabavljali obleko in obutev samo vsa-kih 6 mesecev. — Manevri sovjetskih padalcev so se začeli pretekli teden in bodo trajali mesec dni. Udeležilo se jih je 6000 padalcev. — Tuji dopisniki v Rimu brez posebnega uradnega do-voljenja ne smejo zapustiti mesta. To prepoved oblasti utemeljujejo s tem, da so se nekateri tuji poročevalci iz Rima pojavili v Bordigheri, med raz-govori Hitlerja z Mussolinijem. — Ze-lezniški promet med Rusijo in Ma-džarsko bodo baje obnovili meseca marca. Obmejna postaja naj bi bila v Munkačevu. — Zdravstveno stanje bivšega španskega kralja Alfonza XIII. se je zadnje dni hudo poslabšalo, kar je baje posledica hude angine. Kralj se zdravi v nekem rimskem hotelu. Ob njegovi postelji je infant Don Juan, v katerega korist se je oče pred krat-kim odpovedal španskemu prestolu. — Nemčija je poslala domov 23.000 bel-gijskih vojni ujetnikov, kar bo omo-gočilo večjo delavnost v Belgiji.

Če verjameste ali ne

Neki ženevski park, kjer so v mir-nem času rastle vrtnice, bodo letos posadili s — krompirjem. Ženevska občina upa, da bo tako sredi mesta pridelala deset do petnajst tisoč kil krompirja. Tako se je spet morala lepota umakniti koristi...

V Bugojnu v Bosni živi osem-desetletni Mile Dugonjić, ki je še pri teh letih takšen korenjak, da lahko s prsti stre najtrši oreh...

Pred kratkim je v Novi Varoši umrl Hasan Softić, nedvomno eden izmed najstarejših muzeinov na jugu naše države. V 35 letih svoje službe se je povzpel na minaret svoje džamije 104.490krat in je izmolil prav toliko jutrnjih, večernih in posmrtnih molitev. Na leto je dobival za to svoje delo plače — 330 dinarjev.

V Budimpešti so se dne odprli le-potni salon za — moške. V tem sa-lonu masirajo, kodrajo, manikirajo in lepšajo samo gospode. Zanimivo je, da ima salon dvoje vhodov: glavnega in stranskega za tiste, ki ne vidijo radi, da jih kdo vidi, kako vstopajo v to moderno hišo lepote.

Janko Janković, kmet iz vasi Do-brica, se lahko ponaša z lastnostjo, ki si jo tako žele naše modne da-mice: v štiridesetih letih namreč ni menjal svoje teže, ne si zredil niti shušjal za dekagram, čeprav se vsak dan do sitega naj.

Vesovjetski strankarski kongres se je sestal pretekli teden v Kremlju. Bavi se je med drugim z razvojem in-dustrije in prometa v sovjetski Ru-siji. — Nemška narodna manjšina v Romuniji šteje po uradnem popisu okrog 550.000 Nemcev. — Kmetijske kolonije namerava ustanoviti Brazilija na prostornih, delno še neraziskanih zemljiščih in naseliti v njih siromašne Brazilce in izjemno tudi tuje spo-sobne koloniste. Na več krajih bo ustanovila naselbine, ki bodo v bodo-čnosti kulturna in civilizacijska sredi-šča. Kolonije bo ustanovila v bogatih predelih. Za izobrazbo kolonistov bo poskrbelo več visokih kmetijskih šol. — Stroški za oboroževanje Amerike znašajo 4 milijarde dolarjev na leto, kakor so ugotovili v njenem senatu. — Wendell Willkie je bil ob svojem evropskem obisku baje tudi pri ge-neralu Weygandu, ker se zdaj zavzema za vse večjo pomoč francoski koloni-jam pod generalnim vodstvom. — Na-dzorstvo nad tujci so poostriili v Italiji. Odslej bodo tujci lahko potovali iz kraja v kraj le na izrečno dovoljenje policijskih oblasti. To velja tudi za diplomate in časnikarje.

90 milijonov dinarjev je doletel ban banovine Hrvatske za gradnjo novih bolnišnic, klinik in institutov medicinske fakultete. Doslej je imela Hrvat-ska vsega skupaj 50 bolnišnic, kar pa se zdalec ne zadošča vsem potrebam. Izmed vseh novih bolnišnic, ki jih na-meravajo zgraditi, bo nedvomno naj-važnejši sanatorij za jetične na Skop-ljaku na Zagrebški gori.

Februarske krušne karte veljajo samo za mesec februar in z njo v me-secu marec nihče ne bo mogel kupiti niti moke niti testenin. Varčevalci s krušnimi kartami je torej popolnoma brez pomena.

Novo postajališče Kočno so v nede-ljo odprli na gorejski progi med po-slatjama Jesenicami in Dobravo-Vint-garjem. Prvič se je vlak ustavil na tej postaji v nedeljo ob 14.25.

Skrbite malo bolj za svoje zobe, odpravite nevarni zobni kamen!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

Na progi Celje—Velenje so ob de-lavnih odpravili potniški vlak, ki odhaja iz Celja ob 20.43 in prihaja v Velenje ob 21.51, namesto njega bo pa od dne 17. tega meseca dalje vozil ob delavnih vlak z odhodom iz Celja ob 19.05 in s prihodom v Velenje ob 20.13. Vlak, ki odpelje iz Celja ob 20.43 in pride v Velenje ob 21.51, bo pa vozil odslej samo ob nedeljah.

Precej stavbnega lesa je naplavilo morje v dubrovniško luko zaradi zad-njega neurja. Les je najbrže zmetala v morje kakšna italijanska ladja, da bi se laže rešila. Dubrovniški ribiči in pomorščaki so s svojimi čolni po-hiteli na morje in pripeljali les na suho.

Policija še ni našla povzročitelja eksplozije v angleški čitalnici v Za-grebu. Gospa inž. Nada Schwarzova, ki so ji morali odrezati obe nogi, se je šele čez nekaj dni zavedala. Zdrav-niki upajo, da ji bodo rešili življenje, ker se je njeno zdravstveno stanje že obrnilo nekoliko na bolje.

Nov vozni red brez odpravljenih vlakov je izdal Putnik za vse tiste, ki jim odpravljeni vlaki delajo preglavice. Ti novi vozni redi bodo razobe-šeni po vseh tramvajih, vsakdo jih pa lahko dobi pri Putniku brezplačno.

Vsa municijska skladišča ob Tyrševi cesti je vojaška oblast odstranila. S tem je Ljubljana veliko pridobila na zem-ljišču in na varnosti za življenje in imetje ljubljanskega prebivalstva. Za-radi nevarnosti požara je bilo namreč okrog municijskih skladišč prepoveda-no zidanje hiš, zdaj bo pa delavnost v tem delu gotovo zelo napredovala.

Ljubljana je dobila novega orožniškega poveljnika Krešimirja Pavlica, doslej pomočnika komandanta savsko-ga orožniškega polka v Zagrebu. Novi orožniški poveljnik je prispel te dni v Ljubljano in prevzel svoje posle iz rok prejšnjega poveljnika, polkovnika Alojzja Barleta, ki so ga prestavili v Banjo Luko.

Razširitev glavnih telefonskih zvez je odredil minister za telegraf, telefon in pošto. Razširili bodo predvsem te-lefonske zveze Beograd—Zagreb, Beo-grad—Ljubljana in Beograd—Sarajevo. Poštni minister bo poleg tega izdal tudi pravilnik, po katerem bodo lahko imele posamezne tvrdke svoje zasebne telefonske zveze proti določen letni odškodnini.

Zagrebska policija je poostriila nad-zorstvo nad tujci, ki se v Zagrebu skrivajo po zasebnih hišah, ne da bi bili prijavljeni na policijo. Odslej bo policija strogo kaznovala vsakega na-jemnika ali posestnika, ki bo, čeprav za eno samo noč, oddal kakšnemu tujcu sobo in ga ne bo prijavil.

Za častnega doktorja prava so sle-svesno promovirali gospoda Ivana Hri-barja, izrednega poslanika, pooblašče-nega ministra in pokrajinskega na-mestnika v poklju. Akademski senat je podelil ta naslov gospodu Ivanu Hribarju v priznanje njegovih zaslug za ustanovitev in za razmah slovenske univerze. Svečani akt promocije je iz-vršil promotor univ. prof. dr. Polec, prej je pa še v posebnem govoru očrtal življenjsko delo in zasluge častnega doktoranda.

70letnico pisatelja Franca S. Fin-garja je na veličasten način proslavilo Prosvetno društvo »Trnovac« v petek zvečer v uniojski dvorani. Proslave se je udeležilo veliko število odlični-kov in drugega občinstva, ki je dvo-rano napolnilo do zadnjega kotička. Med drugim so izvajali igralci Pro-svetnega društva Finigarjevo narodno igro »Naša kric«.

Nov davek, tako imenovano »upo-rabninoc«, je uvedla mestna občina mariborska. Objavili so tudi novi pra-vilnik, katerega 1. člen se glasi: Vsa-kdo, ki trajno uporablja javno zem-ljišče ali značni prostor nad njim v območju mesta Maribora, plačuje mest-ni občini mariborski za to uporabo posebno običusko takso, imenovano uporabnina.

Avtomobilске gume bodo uvozili iz Japonske preko Rusije v našo državo. Tranzitne stroške bomo plačali z go-tovim delom kupljenih avtomobilskih gum.

Dva parnika naložena z morsko so-ljo sta prispela iz Južne Italije v našo državo. Ker kljub povečanim so-ljarnam v Kreki in v Ulcinjui pride-lamo doma premalo soli, jo bomo mo-rali uvažati še iz Madžarske in Italije.

Naš parnik »Dube« se je potopil v Atlantskem morju na poti iz Durbana

v Severno Ameriko. Parnik je torpe-dirala neznana podmornica. »Dube« je last dubrovniške družbe »Slobodne plovidbe«. Zgradili so ga pred tride-setimi leti v Angliji. Na ladji je bilo 24 mož posadke.

Mamica, naročite si knjižico »Moj novorojenček«, če ste kdaj v skrbeh kako postopati z vašim detetom v enem ali drugem primeru. Knjižica je sestavljena po novodobnih higienskih navodilih, obsega 32 strani, besedilo ponazarja mnogo lepih slik. Knjižica na poljuden način obravnava dojen-čkovo oblačenje, kopnanje, sončenje, prehrano itd. Zadnji dve poglavji obravnavata razvoj zobovja do šestega leta in razvoj otrokovega duha v prvem letu njegove starosti.

Knjižica stane din 1350. Pošljite den-ar naprej v znamkah. Naroča se: Papirnica, Darinka Vdovič, Ljubljana, Gradišče 4.

Kako je z varstvom živali pri nas?

Slovenci smo že zgodaj pokazali za-nimanje in čut za živali, saj so bili že leta 1845. ustanovili prvo društvo za varstvo živali v Gorici.

Svetovna vojna je delovanje društva za nekaj časa zavrla. Leta 1929. so pa ustanovili v Ljubljani na novo Sloven-sko društvo za varstvo živali, ki je v kratkem dobilo podružnice v vsej Slo-veniji. Sedanji društveni odbor si je pa zadal nalogo, da kljub težkim časom poživljuje društveno delovanje.

Proti koncu lanskega leta je društvo izdalo posebno knjižico s podatki o delovanju društev za varstvo živali drugod po svetu in pri nas. Društvo ima še na razpolago nekaj knjižic, ki jih lahko naročite na naslov: Sloven-sko društvo za varstvo živali, Ljublja-na 5. Kdor plača letno društveno članarino din 20.—, dobi knjižico brezplačno. Številka društvenega čekovne-ga računa je 15.406.

Društvo je hotelo tudi praktično po-kazati, kako si zamišlja izvajanje ide-je varstva živali. Uredilo in odprlo je svojo veterinarsko ambulanto v Ljub-ljani, Domobranske ceste 21, tel. 30-36; v ambulanti ordinira živinovozdravnik vsak dan od 14. do 16. ure. Člani društva za varstvo živali imajo pri pre-gledu živali popust. V ambulanti tudi sprejemajo prijave novih članov. Od-bor društva vabi vse prijatelje živali, da v kar največjem številu pristopajo k društvu in da s skupnimi močmi de-lujejo v smislu idej varstva živali.

Osebnosti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: g. Polde Mlač, pooblaščen inženir, in gđ. Anica Vilharjeva iz Trnava; g. Drago Bregar, narednik, in gđ. Martina Majceta, privatna uradnica; g. Franc Bolka, prometni uradnik v Pragerskem, in gđ. Mara Rusova, učiteljica v Gornji Radgoni. V Mariboru: g. Gustav Steiskal, polkovnik v pok.; in gđ. Julijana Salamonova; g. Ste-fan Festin, pianist, in gđ. Roza Kureč-va; g. Franc Sorjak in gđ. Marija Kotni-ka; g. Mihael Podvalnik, posestnik in ve-loindustrialec, in gđ. I. Puch-Tischlerjeva; g. Alojz Cintar, žagar, in gđ. Marija Golgerjeva; g. Ivan Pratik, posestnik, in gđ. Magdalena Flšingerjeva; g. Viktor Fišinger, mlinar, in gđ. Marija Praznikova; g. Martin Dobrč, čofer, in gđ. Ljudmila Krambergerjeva; g. Alojzij Bernelič, pred-lec, in gđ. Olga Fabjanova; g. Franc Mah-nič, delavec, in gđ. Julijana Rebernakova; g. Jožef Matjašič, kolar, in gđ. Marija Kučičeva.

V Ljubljani: g. Hinko Košiček, občinski sluga, in gđ. Berta Levtrčeva. Pri Sv. Križu pri Kostanjevici: g. Karel Kerin, posestnik, in gđ. Angela Marčotova. V Murski Soboti: g. Kolman Gybrek, usluž-benec Benkove tovarne, in gđ. Marija Raj-nerjeva.

Bilo srečno!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Martin Primc, krojaški moj-ster; Anton Rozman, trgovec; siletna Marija Vračarjeva; Franc Lemut, orožniški narednik v pok.; 78letna Klara Somoljeva; 56letni Al-bert Jolečnik, tajnik Ljudske posojilnice v Ljubljani; Marija Ločnikarjeva; Jakob Sedej, gostilničar; Antonija Abadžićeva; Karel Bati-šič, bivši trgovec; Franc Smigoc, akademik; 72letni Franc Novak; Marija Gerdinova. V Celju: Lina Benderjeva, zasebnica; Josi-pina Spittanova, trgovka; Siletni Ivan Fabst, nadprednik državnih železnic v pok. Na Bledu: Josip Žirovnik, nudilec v pok. V Sloveniji: Franc Borovci. V Ljubljani: Jože Čemašar. V Kranju: Mici Logarjeva. V Poljčah pri Braslovci: Antonija Omla-dičeva, posestnica. V Celju: Lina Benderjeva, zasebnica. Na Brnci pri Hrastniku: 77letni Martin Karner, delavec Kemične tovarne v Hrast-niku v pok.; 33letni Rudolf Karner. Pri Sv. Petru pri Mariboru: 78letni Jožef Preitner, posestnik. V Šklovi vasi pri Celju: 90letna Marija Po-dergajeva.

»Naše sožalje!

Katastrofa pred vrati Jugoslavije

Po strahotni železniški nesreči v Dragomanu

Poročilo našega posebnega dopisnika

Caribrod, 14. februarja 1941.

V noči med 10. in 11. t. m. se je med bolgarsko območje postalo Dragomanom in jugoslovansko območje postalo Caribrod pripetila huda železniška nesreča: vlak, ki je vozil nafto v Nemčijo, se je iz neznanih vzrokov iztril, vsa nafta se je vnela, tako da je promet na tej progi za dalj časa prekinjen. Pri nesreči je izgubilo življenje osem ljudi. O tej strahotni katastrofi vam prinašamo nekaj podrobnosti izpod peresa našega posebnega dopisnika.

Pozorišče nesreče je strahotno pogledati. Bil sem 12. t. m. sam na licu mesta, kjer sem si razdejanje natanko ogledal. V kratkem povedano, ne vidite drugega kakor kup druge na drugo zmetanih cistern, v katerih je bila nafta, namenjena za Nemčijo. Vseh 29 cistern, ki so bile v kompoziciji vlaka, se je zarilo druga v drugo in zdaj leže prevrjene druga na drugi. Za njimi so bili vagoni, napolnjeni z žmleto papirko, vinom in moko iz šipkovega semena. Te zadnje vagonne je vrglo s takšno silo naprej, da so obležali pred lokomotivo in se razbili. Njih vsebina se je pa raztresla daleč okrog po tlu. En sam sod, v katerem je bilo 300 l vina, je ostal na čudežen način cel. Lokomotiva sama leži prevrjena na desno stran. Iz ruševin molijo samo kolesa in pa številka lokomotive.

Službeni vagon je ves razbit; ostalo ni nič drugega kakor samo skrivilno in ogorelo železje. Ves ta kup prevrjenih in stisnjenih cistern, lokomotiv in vagonov se je takoj vžgal. Goreča nafta je razvijala takšno vročino, da nisi mogel bliže kakor na kakih 25 m. Zato v prvih urah na kakšno reševanje sploh niso mogli misliti.

Proga sama je kakšnih 60 m vsa razdejana; tirnice so razbite na drobne kose, kakor da bi bile iz lepence, ne pa iz litega ali kovanega železa. Na nekem mestu se je cisterna zarila pol metra globoko v kamenje, tako da se komaj vidijo kolesa. Tik zraven leži kup razbitih in zgnetenih cistern, ki plavajo v jezeru nafte.

Najtežje je bilo pogasiti divjajoči požar, čigar plamen je svigal do 100 m visoko. Šele gasilcem, ki so prišli iz Sofije, se je posrečilo s kemičnimi pripomočki pogasiti besneči element.

Pri nesreči je izgubilo življenje osem ljudi. Med temi sta strojevodja in kurjač, ki so ju našli objeta in vsa opečena pod gomilo zvitega železa. Enega zavrtača so v poslednjem trenutku, ko so ognjeni zublji že segali po njem, rešili strašne smrti. Rešili so ga s težkim trdom in šele štiri ure po nesreči. Odpeljali so ga v bolnišnico v Sofijo, pa je siromak že drugi dan izdihnil.

Izmed devetih ljudi, ki so bili v tem nesrečnem vlaku, je ostal živ in skoraj nepoškodovan samo zavrtač, ki je vršil svojo službo na zadnjem vagonu. Zgodilo se mu ni nič drugega, kakor da ga je vrglo kakšnih 30 metrov daleč od proge. Ostalih ponesrečenecv do danes še niso našli. Videl sem samo človeško glavo, ostali del telesa je stisnjen med dve cisterni. Pogled na to je grozoten.

Gmota škoda je velika, ki se pa vsak dan povečuje, ker je ves tovorni promet med Dragomanom in Caribrod zaradi nesreče zastal. Vrši se samo potniški promet s prestopanjem.

Vsakemu je razumljivo, da je tudi naša država precej prizadeta s to nesrečo. Vsak dan gre preko Caribroda povprečno 200 vagonov v Nemčijo in Italijo; naša država dobi od vsakega vagona za prevoz 5 do 7 tisoč din.

Kako je prišlo do nesreče, do danes še niso natanko ugotovili. Nekateri trdijo, da je to delo sabotaže, kar je pa najmanj verjetno. Drugi spet govorijo, da sta se strojevodja in kurjač še v Dragomanu prepirala in potem med vožnjo celo stopala, lokomotivo pa pustila, da je drvela, kakor je sama hotela. Tretji spet vedo povedati, da je strojevodja pogrešno in nehoti zračne zavore odvrli namesto zavrl in tako ni mogel vlaka več zavreti zaradi prevelikega tovora 1.200 ton; vlak je začel divjati navzdol po klanecu, ki ima 32 odstotkov strmina.

Nekateri spet pravijo, da se nesreča ne bi bila zgodila, če bi lokomotiva

vozila navadno, ne pa nazaj; tako so pa bili rezervoarji za vodo spredaj in so se prvi iztrili, drugi pa za njimi.

Kaj je prav za prav vzrok nesreči, bodo že ugotovile bolgarske oblasti, ki se neumorno trudijo, da doženejo in najdejo vzrok ali tudi morebitne krivice te strahovite nesreče.

Po mojem mnenju je več vzrokov te nesreče; namreč hud padec proge, zelo oster ovinek na kraju nesreče in ne navadna brzina do 130 km na uro. Kakor so vedele in vedo povedati nekateri priče.

Vsa sreča v nesreči je pa to, da se je ta vlak iztril, kajti, če bi bil dirjal naprej, bi bil dohitel mednarodni brz vlak, ki je vozil samo tri minute pred njim. Tedaj bi se bila zgodila še strašnejša nesreča, in sicer na naših tleh, kajti v brzcu je bilo okrog 60 potnikov.

X. Y.

Poklici, ki jih naši očetje niso poznali

Bazel, februarja.

Danes si ljudje služijo kruh na vse moguče načine, o katerih naši očetje pred pol stoletja niti pojma niso imeli.

Pisalne stroje so na primer začeli uporabljati v Evropi in Ameriki šele leta 1881, pa še takrat samo za pisanje naslovov. Šele postopno se je pisanje na stroj razvilo in danes je nenadomestljivo v vsaki pisarni.

Prve telefonistke so se na primer pojavile šele leta 1884, v Berlinu in Londonu. Prvi kinooperaterji so začeli vrtneti v Parizu leta 1895. Prvi taksijski soferji so začeli voziti najprej v Londonu leta 1896, prvi radiotelegrafisti so se pa pojavili šele leta 1912.

Kadar mladoletniki goljufajo

Bazel, februarja.

Na bazelskem sodišču so pred nedavnim zaslišali štiri mladeniče, stare od 18 do 19 let. Mladeniči so imeli nekakšno nenavadno zvezo in so kar na debelo sleparili.

Prvemu izmed štirih obtožencev je ime Rudolf; bil je knjigovodja v neki bazelski odvetniški pisarni. Ko je moral leta 1939, oditi njegov šef v vojno, se je Rudolf takoj dal zapeljati lepi priložnosti in začel kar na debelo goljufati. Iz odvetniške blagajne je tako spretno poneveril okrog 2400 frankov na leto.

Rudolf je sklenil zvezo s svojim prijateljem Maksom. S priglufanim denarjem sta potem s prijateljem prirejala nedeljske izlete z avtomobili in se prav dobro imela. Tudi Maks je skušal na Rudolfovo pobudo goljufati, vendar njemu ni bilo tako lahko. Bil je v službi v neki drogeriji in si je samo opoldne, ko je šef odšel na kosilo, lahko izposodil iz blagajne kakšen približek.

Vse zabave in izlete Rudolfa in Maksa sta pa postrani gledala njuna prijatelja, Erkostavec Fric in trgovski pomočnik Pavel. Bila sta svojima tovarišema nevoščljiva in sta sklenila, da si bosta tudi sama izboljšala življenje z goljufijami. Ker v svojem poklicu nista našla dovolj priložnosti, da bi neopaženo kradla, sta poskusila drugače. Kupila sta pločevinasto posodo in dolgo gumijasto cev. S to pravico sta spretno vsak drugi večer kradla bencin iz avtomobilskih motorjev. Kjerkoli se je v samotni ulici ustavil kakšen avto, že sta bila Fric in Pavel zraven. Načrpala sta polno posodo bencina, potem pa tekla domov, kjer sta bencin pretočila v večjo pločevinasto posodo.

Planistka Eva Curiejeva, slavna hči še slavnějšíh stršev, odkriteljev radija, biva zdaj v Združenih državah. Pred kratkim je izjavila, naj bi Združene države ne pošiljale hrane na Francoško, češ da bi koristila samo Nemcem.

Fric in Pavel sta že po nekaj uspešnih poskusih stopila v večno prijateljsko zvezo z Maksom in Rudolfom. Fric in Pavel sta prijateljem poceni prodajala bencin in tako so imeli vsi dovolj denarja.

Tako je kupčija tekla mesece in mesece in nikomur se niso zdale razkošne vožnje z avtomobilom sumljive. Na enem izmed zadnjih izletov sta pa postala Pavel in Maks le preveč predrzna. Hotela sta si prilastiti kovček, ki je stal pred nekim hotelom in čakal svojega gospodarja. Na nesrečo ju je opazil neki hotelski gost in takoj javil tatvino policiji. Tako so vse štiri nepridiprave prišli in zaprli.

Z ozirom na njihovo mladoletnost jih je sodnik obsodil razmeroma milo. Rudolf je dobil osem mesecev zapora, Maks šest, Pavel tri. Fric pa dva meseca zapora.

Če se izgubi Buddhov zob

Na otoku Ceylonu je zavladala velika vznemirjenost. V enem najlepših in najkrasnejših buddhističnih svetišč so imeli spravljen zob, za katerega so bili prepričani, da je Buddhov. Oboževali so ga več stoletij. Zdal je pa na lepem izgubil. Vest o tem se je bliskovito naglo razširila po vsem Ceylonu in po Daljnem vzhodu in povzročila vernikom velike skrbi.

Po pripovedki je Buddha podaril nekemu kralju na Ceylonu svoj zob. Osem stoletij so ga hranili ceylonski vladarji, toda kljub najskrbnejšemu varstvu je zob nenadoma izgubil. Iskali so ga povsod, toda vse zaman. Šele enajst stoletij pozneje so našli to sveto relikvijo v Goji na zapadni obali Indije.

Takrat je bila Goja že portugalska kolonija, v kateri je vladala inkvizicija. Inkvizitorji, ki so preganjali krivoverce, so našli tudi Buddhov zob. Po

Naše nove znamke

Hrvatska filatelistična zveza, ki se je ločila od skupne vsedržavne zveze in predstavlja samostojno pravno osebo, priredi od 16. III. do 27. III. v Zagrebu veliko filatelistično razstavo.

Ob tej priložnosti bo izšla serija znamk, ki obsega 2 vrednosti. Serijo bodo prodajali samo na razstavi, in sicer na vsako vstopnico, ki bo stala 5 dinarjev, samo eno.

Znamki sta izdelani v globokem tisku. Graver je Seizinger, ki se je izkazal že pri seriji Jadranske straže, kjer je bila risba zelo lepa in natančna. Je izdelava je bila pomanjkljiva in malo nejasna, česar je pa kriv tisk.

Prva vrednost za din 150 plus 150 predstavlja Kamenita vrata v Zagrebu, zgodovinsko zgradbo iz 13. stoletja.

takratnih pravilih je moral biti tudi ta zob sežgan na grmadi. Zaman je neki knez iz Burme ponudil inkvizitorjem za Buddhov zob vse svoje imetje, samo da bi mu dali to nenavadno svetinjo. Ko je vse kazalo, da bo zob izgubljen, je posegel vmes sam Buddha. Stopil je s svojega prestola in zamenjal svoj pravi zob z živalskim.

Tako so Buddhov zob spet dobili Ceylonci v varstvo. Čuvajo ga v največjem svetišču v Kandiju. Toda zadnje izginotje tega svetega zoba je povzročilo veliko skrb, ker menijo, da jih bo zadela zdaj kakšna huda nesreča.

Automatski pilot

Filadelfija, februarja.

V ameriskem inštitutu za elektroinženirje so pred nedavnim dovršili nenavaden posel. Izdelali so avtomatskega železnega pilota, ki bo lahko popolnoma sam krmilil bojno letalo in metal smrtonosne bombe na sovražno ozemlje.

Letalski robot bo lahko delal vse moguče akrobacije v zraku in se boril z živimi piloti. Znanstveniki trde, da se bo novi način zračnega vojskovanja z železnimi piloti prav dobro obnesel. Vse gibanje letala in vsak gib železnega pilota bo namreč urejeval poseben mož, ki bo sedel za radem — na zemlji.

Vsak osmi človek na svetu je meščan

S povečanim razvojem industrije tudi število meščanov stalno narašča. Tako je danes na svetu okrog 700 velikih mest, ki štejejo vsako več ko 100 tisoč prebivalcev. V vseh teh mestih biva nič manj ko četrta milijarde ljudi. Povprečno je torej vsak osmi človek na svetu meščan.

Samo v Evropi je okrog 300 mest z več ko 100.000 prebivalci, v Aziji jih je 215, v Afriki 20, v Ameriki 155 in v Avstraliji 10. Izmed evropskih vele mest jih je samo na nemškem teritoriju 69 z več ko 100.000 prebivalci v evropskem delu sovjetske Rusije jih je 65, v Veliki Britaniji in Irski 58, v Italiji 24, v Franciji 17 in v Španiji 11.

Od 253 milijonov meščanov, ki živijo na svetu, jih pride skoro polovica na Evropo, četrtna na Ameriko, tri desetine na Azijo, ostalo pa na Avstralijo in Afriko.

Sorazmerno ima Avstralija največ velikih mest, ker v njih stanuje več ko ena tretjina vseh Avstralcev. V Evropi in Ameriki pa pride na velika mesta samo ena petina vseh prebivalstva.

ŠIROM PO SVETU

Lady Chamberlainova, vdova po pokojnem znanjem ministru Austinu Chamberlainu, je te dni v Londonu po krajšem bolehanju umrla. — 670 tisoč Fincev se je izselilo iz krajev, ki so po sovjetsko-finskem premirju pripadli Sovjetski Rusiji. — Angleško potniško vodno letalo, Clyde, je tresčilo zaradi viharja v reko Tajó blizu Lizbone in se razbilo. — Umetne rubine so pričeli izdelovati v Švici; ti rubini se po kemijski sestavi, po trdoti in barvi prav nič ne razlikujejo od pravih, uporabljali jih bodo pa predvsem za ure. — Ladji bive Byrdove polarne odprave, North Star in Bear, sta se te dni vrnili v svoja oporišča. — 20.440 kinov imajo zdaj v Rusiji, kakor je pokazala najnovejša statistika na tem področju. — Izumi-

druga za din 4— plus 3— pa staro zagrebško katedralo.

Naklada znaša 104.000 primerkov; tiskane bodo v polah s 25 polji. Na devetih se nahajajo propagandni tekst in inicijalke HFS, na ostalih 16 so znamke. Znamke pridejo v promet na dan otvoritve razstave. Ostalo količino bodo komisijsko sežgali.

Pozdraviti je treba okoliščino, da je HFS prepustil vsakemu organiziranemu rednemu članu 16 serij po znižani ceni. Ta gesta gotovo ne bo zaman, ker bodo organizirane vrste le narasle.

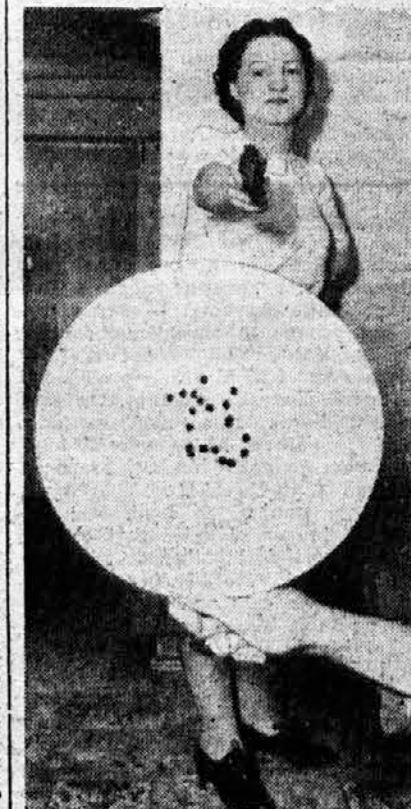
Na razpolago bosta poseben ovoj z nalepljeno serijo za din 20—, kakor tudi blok. Ne sicer tak blok, kakor si ga navadno predstavljamo pod tem izrazom, temveč poseben formular v obliki bloka z nalepljeno serijo. Cena bo din 25—.

D. Z.

telj umetnega srea dr. Aleksis Carrel je odpotoval iz Amerike v Evropo, kjer se bo posvetil študiju o vplivu vojne na prehrano otrok. — 30 otrok je utonilo te dni v Albertovem prekopu v Belgiji; vozili so se na splavu, ki so je prenažili, ker so se vsi otroci nabrali na enem koncu. Doslej so našli samo trupla treh utoplenecv. — Vse angleške ladje pod 1.600 tonami morajo imeti radijske aparate za sprejemanje domačih in tujih radijskih poročil. — Obvezno cepljenje proti steklini so letos uvedli na Madžarskem.

— S 30 dni na 4 mesece so podaljšali obvezni vojaški rok v Kanadi. — S pasjo dlako nameravajo nadomestiti volno v tekstilni industriji na Japonskem; prvi poskusi so pokazali čeden uspeh. — Padalec s smučmi je dobila ruska armada; pri najnovejših vojaških vajah je skočilo 12 padalcev iz višine 5.000 metrov, posebno letalo je pa vrglo za njimi smuč; poskus se je izvršno obnesel. — 4.247.957 prebivalcev ima zdaj zasedeni Pariz, medtem ko je imel pred vojno Pariz okrog 5.000.000 prebivalcev; tu se pozna odhod tujcev. — Raffaellova slika, Madonna z detetom, so ukradli neznanj tavori iz El Pasa v Združenih državah.

Policija domneva, da je ukradel sliko kakšen strasten zbiralec umetnin. — Letalo s pogonom na lesni plin je izdelal milanski inženir Coltelli. Letalo vrste Breda 15' ima 80 kil težak plinski generator. — Polet v stratosfero pripravljata argentinska letalca in meteorologa Oliviero in Puig. Skušala se bosta dvigniti 40.000 metrov visoko s posebnimi baloni in tako potolči Picardov rekord. — Na zimskošportnih tekmah v Garmisch-Partenkirchenu so beležili tele zmag: tek na 18 km: 1. Olinkuora (Finska); smuk: 1. Albert Pfeifer (Nemčija); klasična kombinacija: 1. Gustl Berauer (Nemčija); slalom: ženske: 1. Christl Cranzova (Nemčija); moški: 1. Rudi Cranz (Nemčija); Alpska kombinacija: ženske: 1. Christl Cranzova (Nemčija); moški: Rudi Cranz (Nemčija); skoki: 1. Bradi (Nemčija). — 11.700 metrov visoko v odprti gondoli sta se dvignila te dni dva ruska letalca in naredila v tej višini kljub mrazu nekaj dragocenih znanstvenih poskusov.

Mrs. Esther Siehlerjeva iz Los Angelesa (USA) je najboljša strelka na svetu. Že trikrat si je priborila naslov svetovne prvakinja v streljanju, razen tega ima pa še dosti drugih odlikovanj.

Pred kratkim se je 30.000 interniranih francoskih vojakov vrnilo iz Švice v domovino. Na sliki francoske vojske ob prestopu meje pri Veyrierju.

DVOJNIK

NAPISAL K. HOFER

V začetku je Bruno Kornu v mestu, kamor se je pred nekaj tedni vselil, izredno ugajalo. Bilo je krasno mesto, v katerem se je dalo živeti. V njem je našel prijetno službo, družabne tovariše in ljubko svetlolasko Florentino. Bruno Korn je imel torej vzroka dovolj, da je blagovolil naključje, ki ga je bilo privedlo v to mesto.

Lepega dne je pa padla senca na njegovo s soncem obsevano življenjsko pot. Zaradi rahlega obolenja je moral nekaj dni ostati v postelji, in ko se je vrnil v pisarno, ga je šef poklical k sebi. Nezaslišano je, je dejal, da se uslužbenec opravičuje zaradi bolezni, zvečer ga pa vidijo v zabavišču.

Nič hudega ne sluteti Bruno se je zaklinjal, da je nedolžen, in mu zagotavljal, da gre za pomoto. Niti koraka da te dni ni bil storil iz hiše. Sicer je šef njegovim zatrdilom naposled verjel ali se je pa vsaj delal tako, a v Brunovi občutljivi duši je ostal boleč trn.

Kmalu po tem mučnem dogodku mu je neki tovariš dobrohotno svetloval, naj v bodoče rajši ne hodi po ulicah v stanju, ki ga ne mara natančneje označiti. Na Brunovo presenečenje vprašanje, kam meri, je njegov tovariš trdil, da ga je prejšnji večer videl sumljivo se zabijajočega na cesti. Bruno je osupnil. On, ki je komaj enkrat na teden popil vrček piva, naj bi...? Bruno se je pri vseh bogovih zaklinjal, da mora biti pomota, a tovariš o njegovi trditvi ni bil popolnoma prepričan.

»Zelo, zelo čudna podobnost...!« se je muzal.

Brunova domneva, da mora imeti v mestu dvojnika, je kmalu postala gotovost. To pot naj bi ga bila neka Florentinina prijateljica videla v družbi neke rjavolase dame. Ves pretrsen je Bruno prebil vročkrven izbruh nežne, modrooke Florentine. Strašno jo roče, ji je pripovedoval o nesreči, ki ga zasleduje v podobi njegovega dvojnika.

»Če tega človeka srečam!« je slišal pesti. Bruno je moral uporabiti vso svojo zgovornost, da je Florentino naposled pomiril.

»To pot,« je naposled dejala, »ti verjamem, da gre za zamenjavo. A prihodnjic bo med nama vse kontano...«

Usoda je pa ubrala svojo pot. Bruno je moral gledati, kako je skrivnostni človek izražal podobnost z njim, da bi izpodkopal njegov dobri sloves. Tu in tam so ga videli v veseljih družbah v zabaviščih, ki jih Bruno še nikoli ni bil obiskal. A nhte mu ni več verjel. V pisarni so ga klicali že s pridevkom »dvojček«. A Bruno ni videl nobene možnosti, da bi se otepel sumu malopridnega življenja, ki ga je živel na račun njegovega dobrega slovesa njegovega dvojnika. Bila bi prava rešitev, če bi lahko enkrat samkrat temu človeku pogledal iz oči v oči, a zdelo se je, kakor da bi se ga namenoma izogibal. Niti njegovega imena ni mogel izvedeti.

V njegovo nepopisno presenečenje ga je lepega dne na cesti neka mlada dama ogovorila. Imenovala ga je Oskarja, izjavila, kako je lepo, da ga je spet enkrat srečala, in mu predlagala, da bi v eni izmed bližnjih kavarn pokramljala o dobrih starih časih.

Najprej je hotel Bruno zmotno poslušati, potlej je pa le odšel z njo. Tu je imel priložnost, da pride skrivnostnemu tujcu na sled. Njegovo krstno ime je zdaj že vedel in morda...

Nekaj časa je znal Bruno zbujati vtisk, kakor da se spominja vsega, o čemer je pripovedovala mlada dama. Na lepem je pa ostrmela, mu ostro pogledala v obraz in zbegana poskočila.

»Ti sploh... vi sploh niste Oskar...!« je ogorčeno vzkliknila in planila ven. Ko se je Bruno zavedel in hitel za njo na cesto, je bila že izginila.

Dva dni pozneje je prejel pismo od Florentine; izjavila je, da zaradi neizpodbitno dokazane nezvestobe ne mara nobenega stika več z njim. Zdaj ni kazalo Brunu Kornu nič več oklevati. Tega človeka, ki je razrušil njegovo življenjsko srečo, mora po vsaki ceni najti. In našel ga bo...

Bruno se je po dobro premišljenem načrtu odpravil na iskanje. Večer za večerom se je potikal po kabaretih in zabaviščih, v katerih so doslej videli njegovega dvojnika. Bruno je zaman iskal. Zdelo se je, kakor da bi se bil ta človek brez sledu v zemljo vdrl. Nikjer ni mogel niti sledu najti za njim. Pač je bila pa posledica teh večernih obiskov v varjeteljih, da se je Brunovo dolge vseskozi rodno življenje močno zamajalo. Neopazno se ga je prijel sloves ponočnjaka in klatača, ki ga je že precej časa užival. Zdal ga je tudi zaslužil.

Dva tedna je Bruno z žilavo besnostjo nadaljeval svoje iskanje in je bil na najboljši poti, da izgubi moralno oporo. Njegova gospodinja mu

Žrtv verskih preganjanj

Življenjska tragedija mlade Mehičanke

Po nedolžnem je dvanajst let preživela na samotnem otoku

Mehiko, februarja.

Mehičani so že od nekdaj zelo do vzetni za zgodbe, v katerih imajo ljubezen, junaštvo in samozatajevanje prvo vlogo. Posebno, če je glavna junakinja takšne zgodbe lepa ženska, se zanjo hitro navdušijo in jo dolgo ohranijo v spominu.

Danes skoraj ni Mehičana, ki ne bi poznal zgodbe Aceveda de la Plate. Ta ženska je bila nenavadno lepa in dobra, a je morala kljub temu vse svoje mlado življenje trpeti sama ponižanja in bedo.

Ko je Mehiki vladal še general don Alvaro Obregon, so katoličani doživeli veliko preganjanje. General jih je hotel namreč po vsaki ceni zatreti in je vsakogar najstrože kaznoval, če je le izvedel, da je katolik.

Nekega dne so tudi Acevedo ujeli in jo dpejali pred sodišče. Obdolžili so jo, da je bila v zvezi z nekimi zarotniki zoper generala in so jo kljub temu, da niso imeli nobenih dokazov zoper njo, obsodili na pregnanstvo na otoku »Tres Marias«.

Aceveda je bila takrat lepotica. Imela je velike črne oči, belo polt in nenavadno lepo postavo. Vse to ji pa prav nič ni pomagalo. Morala je za-

pustiti svoj rodni krov in se tako rekoč odreči svetu, čeprav je vse njeno mlado bitje hrepenelo po življenju. Morala je za celih dvajset let na zapuščen otok, kjer so živeli sami kaznjenci.

Aceveda se je na otoku prav kmalu znašla. Videla je, da je njena rešitev edino v delu, samozatajevanju in v bratovski ljubezni do trpečih. Postala je v kratkem času ljubljena domačinov, ki so ji neomajno zaupali. Bila je bolničarka, učiteljica, vzgojiteljica in zaupnica hkrati. Povsod, kjer je bilo treba pomoči, je bila takoj pripravljena pomagati. Nikdar ni delala za svojo korist; vse svoje življenje je žrtvovala drugim.

Ko je bila že celih deset let brez tožba preživela na tem samotnem otoku, so prihajale na otok zmerom nove žrtve generala Obregon. Vse so obtožili zarote proti njemu, čeprav se nikomur še sanjalo ni o tem. Tako so pripeljali na otok tudi mladega moža, tako dobrega in plemenitega, kakor je bila Aceveda sama. Med njima je prav kmalu vzklija globoka, vdana ljubezen. Oba sta upala, da jima še zasije lepše sonce.

Mlada človeka sta se tudi kmalu po-

ročila. Vse poročne obrede je izvršil neki duhovnik, ki je bil prav tako obsojen na večletno samotarstvo na istem otoku. Sreča je trajala nekaj let, potem so pa Acevedina moža nenadno poklicali v domovino. Aceveda je že mislila, da ga ne bo nikdar več videla. Novo trpljenje jo je popolnoma skrušilo; to je bilo zanjo preveč.

Medtem ko je Aceveda žalovala in trpela najhujše ure svojega življenja, je pa v Mehiki umrl njen mučitelj general Obregon. Na njegovo mesto je prišel nov predsednik republike, general Manuck Camaco, ki je takoj podpisal pomiloščenje za vse žrtve samotnega otoka. Tedaj so vsi mehiški časopisi prinesli dolge članke o poštovanosti in trpljenju lepe Acevede. Na mah je postala ljubljena mehiškega naroda.

Ko je čez nekaj dni stopila v svoje rodno mesto, so ji pripravili svečan sprejem. Tudi mož jo je pričakoval. Njeni rojaki so jo obsuli s cvetjem. Žal je pa tudi čas opravil svoje. Aceveda ni bila več sveža lepotica, ki je pred dvanajstimi leti zapustila mesto. Bila je utrujena in izmučena, zato je tudi nenadejana velika sreča ob povrnitvi v domovino ni mogla popolnoma osrečiti.

Vsa Amerika išče psa

Čikago, februarja.

Pes Red ni kar si bodi. Vsi ameriški časopisi so polni njegovih slik in člankov o njem, ker je pač po pravici slaven, saj je lastnik nič manj ko 50.000 dolarjev.

Louisa Dolinarjeva, — ime jo izdaja za Slovenko? — bogata vdova iz Čikaga, ni imela na svetu nikogar drugjega ko svojega ljubljene in prebrisanega psa Reda. Ta ji je bil na stara leta v edino veselje. Ko je gošpa Dolinarjeva pred nedavnim umrla, je vse svoje premoženje zapustila svojemu psu. Da bi se ljubljencu temu bolje godilo, je v svoji oporoki določila za njegovo varuhinjo svojo mlado hči Mary, ki jo je imel Red zelo rad. Mary je lahko z vso zapuščino stare vdove razpolagala, kakor da bi bila njena, vendar samo do Redove smrti. Če bi pesček lepega dne umrl, bi dobilo vse vdovino premoženje Društvo za varstvo živali.

Tako je vdova prisilila Mary, da je za Reda prav po kraljevsko skrbela. Red je imel svojega zdravnika, spal je na baržunastih blazinah, imel je svojo kuharico. Vse bi bilo v najlepšem redu, da ni nekega dne Red ne pričakovano izginil. Ubogi Mary, ki je bila zaradi Reda kar čez noč obogatela, so se naježili lasje. Z vdovino zapuščino je namreč začela študirati petje in postala mlada operna pevka. Zdaj, ko je Red izginil, bi morala vse premoženje oddati Društvu za varstvo živali in bi bilo njene kariere, o kateri že dolgo sanja, na mah konec.

Se isti dan so prinesli ameriški časopisi sliko izgubljenega Reda in obupni klie nesrečne Mary je šel od ust do ust. Za najditelja svojega Reda je razpisala velikansko nagrado in najela več detektivov, ki ga neumorno iščejo. Kljub temu do danes o izgubljenju ni nobenega sledu in Društvo za varstvo živali se po pravici veseli lepega premoženja.

Osel mu je prinesel srečo

Washington, februarja.

V Washingtonu je umrl večkratni milijonar Jack Gates. ki je obogatel samo po zaslugi svojega osla. A nikar ne mislite, da je bil to kakšen osliček iz pravljice, ki cekine bljuje; ne, to je bil pravi živ osel.

Pred mnogimi leti je bil Jack še velik siromak in je hodil s svojima d-ema tovarišema in sestradanim oslom od mesta do mesta, da bi si kaj zaslužil. Vsi štirje so bili večkrat lačni ko siti. Nekega dne je bilo pa menda tudi oslu stradanja dovolj. Ustavil se je na nekem travniku in ni hotel več dalje, Jack ga je precej krepko potipal, osel je pa po stari oslovski navadi samo cepetal z zadnjima nogama. Jack je že mislil, da bo moral osla

je že bila odpovedala sobo in v pisarni so mu bili zaprti, da ga bodo kmalu odpustili iz službe, če kaj hitro ne začne novega življenja.

Bruno se je bil že skoraj odpovedal upanju, da bi mogel povzročitelju svoje nesreče kdaj pogledati iz oči v oči. Tedaj se je pa nekega večera odpravil v neko kavarno in je na lepem ostal, kakor da bi bila strela udarila vanj. Gospod tamle v sivi obleki, ki je, nič hudega ne sluteti, bral časopis, je bil tisti podli človek, ki je bil njega, Bruna Korn, spravil na glas lahkoživca! Bruno je bil tako osupel nad to presenetljivo podobnostjo, da je pozabil planiti na osvraženega dvojnika.

Zdal ga je bil tudi on opazil, vstal je in pozdravil Bruna Korn, kakor starega znanca, ki ga je tukaj čakal. Povabil ga je na skodelico kave in

prodati, ko so se mu od začudenja razširile oči. Pod oslovimi nogami je zagledal kup srebra.

Ko so si Jack in njegova dva tovariša travnik pobliže ogledali, so spoznali, da skriva v sebi ogromno bogastvo. Vse travnik je bil namreč en sam srebrn rudnik. Jack s svojima tovarišema ni dolgo premišljeval. Vsi trije so odšli v bližnje mesto in toliko časa delali, da so si prihranili nekaj dolarjev. Z njimi so kupili »srebrni travnik« in kaj kmalu postali po vsej Ameriki znani lastniki največjega srebrnega rudnika.

V zahvalo za svoje bogastvo je Jack zgradil svojemu oslu krasen hlev in ga krmil z vsemi mogočimi dobrotami. Tako je osel živel do visoke starosti kakor oslovski knez, čeprav najbrže

Za mamico in zame zmerom samo

Häfele-jevo

milo za otroke

Milo za občutljivo kožo

nikdar ni mogel razumeti, s čim si je pri svojem gospodarju zaslužil takšno pozornost.

Deana bi se rada poročila

Hollywood, februarja.

Ravnatelj velikega filmskega podjetja »Universal« so se te dni znašli pred veliko neprijetnostjo. Deana Durbinova, ljubljena ameriškega filma, jim je lepega dne kratko in malo sporočila, da se bo v kratkem poročila z mladim Pavlom Vaughanom. To je pomenilo katastrofo.

Ameriška filmska javnost ima namreč svoje posebne nazore, ki se jih morajo lastniki filmskih podjetij skrbno držati, če hočejo imeti polne žepce. Tako po mnenju Američanov Shirley Templeja nikdar ne bi smela imeti več ko osem let, Robert Taylor je obsojen na večnega samca, Deana Durbinova bi pa zmerom morala ostati devica.

Leta 1937. je v svojem filmu »Tri zlate dekle« Deana mislila samo na srečo svojih sester in svojih staršev. Leta 1938. so ji v filmu »Nerodna

leta« dovolili, da ima prijatelja svojih let. Sele leta 1939. je v filmu »Prva ljubezen« smela dobiti prvi poljub. Toda se tedaj so se ameriške dame zgražale, češ pri šestnajstih letih pa že prvi poljub!

Sele leta 1940. so Deano Durbinovo v njenem filmu »Dražestno dekle« tudi zaročili. Filmski režiserji so si pač mislili, da zaroka še ni takšna stvar. S tem filmom je po mnenju filmskih režiserjev Deana dosegla višek, kar se njenih ljubezenskih prigodb tiče. Po želji javnosti namreč nikdar ne bi smela biti starejša od 18 let in bi morala biti večna zaročenka. S to odločitvijo so bili prav vsi zadovoljni, samo Deana sama ne. Kako naj bi pa tudi bila? Dekle dvajsetih let, kolikor jih Deana v resnici šteje, naj bi leta in leta ostala samo »večna nevesta«, čeprav bi se rada poročila, in sicer v resnici, ne samo na platnu.

Antično Akvilejo odkopavajo

Rim, februarja.

Italijani so že pred desetimi leti začeli odkopavati staro mesto Akvilejo v bližini Benetk. Po poročilih italijanskih listov je imelo delo do danes že precej uspehov in se lahko že jasno vidijo posamezne znamenitosti tega zgodovinskega mesta.

Akvileja je bila za časa rimskega imperatorja Avgusta na višku svoje moči in je bila ena izmed desetih največjih rimskih mest. Stela je okrog pol milijona prebivalcev in bila važno rimsko pristanišče, iz katerega so držale najvažnejše trgovske poti proti Rimu.

Ko so Italijani odkopavali s peskom zasuto mesto, so našli na visoki zid, ki je mesto obkrožal od vseh strani in ga varoval proti sovražnikom. Odkopali so že mnoge znamenitosti in zgodovinske posebnosti, ki bodo pa prišle prav do veljave šele takrat, ko jih bodo očistili in postavili na staro mesto. Takrat bo Akvileja na vsakega obiskovalca naredila vtisk pravega antičnega mesta.

Šport namesto lepotičenja

Oslo, februarja.

Nadzornik norveških šol je pred nedavnim izjavil, da bodo na norveških gimnazijah izvedli nekaj pametnih in zdravih reform. Posebno kar se ženskih gimnazij tiče, bodo nastopile nove naredbе.

Namesto ure za lepotičenje, ko so se dijakinje vadle mazati ustnice in pudrati obraz, bodo zdaj uvedli športne ure. Nadzornik je prepričan, da dekletom, ki bodo pridno gojila vse vrste športa in se torej veliko gibala na svežem zraku, ni treba niti rdečila niti pudra. Vse lepotičenje bosta opravila sonce in sveži zrak.

nekoč videli s svetlolasko ob istem času, ko sem z ženo sedel doma pri večerji! Odtlej imam naposled mir. Sicer je pa naša gospodična zaročenka kaj prikupno dekle. Morali bi lepše ravnati z njo...

»Ali poznate Florentino?«
»Mislim, da je bila ona tista, ki me je večeraj popoldne na cesti ogovorila, ne imela za Bruna in mi zagotavljala, da mi je vse odpuščeno in pozabljeno. In da, je še rekla, brez mene, to se pravi seveda brez vas, ne more živeti. Najprej je bila besna ko divja mačka, ko sem ji pojasnil, da nisem Bruno in da je sploh ne poznam. No, videli bi morali njen obraz, ko sem jo naposled o tem prepričal s pomočjo majhne pege, ki jo imam tu na nosu!«
Pri teh besedah je Bruno poskočil in planil na cesto, ne da bi se poslovil od svojega dvojnika...

Kadar kupujete

ASPIRIN

tablete, ne pozabite pogledati, da li vsak zavitek in vsaka posamezna tableta nosi „Bayer“ jev križ, ki ga mora imeti. Ni namreč Aspirina brez „Bayer“ jevega križa.

Oglas reg. 228 B. št. 7207 od 23. marca 1940.

ŽRČALO naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 20 din

Svet brez dobrote

Te dni sem šla na mestni magistrat po krušno nakaznico. Ker je bilo dosti ljudi, sem morala čakati dobrošno uro, da sem prišla na vrsto in dobila krušno nakaznico. Segla sem v žep, da bi plačala 25 par za karto, pa sem s strahom opazila, da sem denarnico z denarjem pozabila doma.

Poprosila sem dve boljši dami, da bi mi pomagali iz te zadrege, in bi ena od njih dala 25 par. Pojasnila sem jima, da sem postrežnica in bi drugič le težko spet čakala celo uro. Čeprav sem bila prepričana, da sta imeli denar, mi ni nobena od njih hotela posoditi ali dati teh 25 par. Že sem hotela oditi, ko je stopila predme slabo oblečena in v ruto zavita ženska, ki si mora vsak dinarček od ust pritrpati, in mi prijazno pomnila 25 par.

O. L.

Mati poučuje

Ko sem dohitela neko gospo s trido štiriletnim sinčkom, slišim tale pogovor:

»Mamica, daj mi kupiti...« (razne sladke dobrote).

»Ko pa nimam denarja.«

»Oh, saj sem videl, da so ti dali v trgovini še denar nazaj!«

Mati v zadregi: »Sem se pa zmotila, veš...«

Ko otrokovo moledovanje ne odneha, prične mati:

»Oh, dragec moj, kaj ti pa manjka? Doma imaš piškote, bonbone, igrače, vsega imaš dovolj. Le poglej druge otroke, ki vsega tega nimajo, da še kruhka, tistega navadnega kruhka nimajo in so lačni.«

Gospod urednik, ali ni to biser vzgoje, posnemanja vreden, da otroka navajajo h skromnosti, posebno pa še v današnjih časih? Da, skromnost bi morala biti še marsikje drugje, potem bi bilo na svetu pač boljše. Kaj pravite?

—rk.

»Dobra postrežba«

V oglasih sem brala, da je nekje ugodno naprodaj že rabljen šivalni stroj. Zato sem se odločila, da ga kupim. Stopim v neko trgovino s šivalnimi stroji. Tam mi povedo, da v teh časih ne prodajajo strojev, vendar mi bodo pa enega iz prijaznosti priskrbeli pri neki stranki, ki ga prodaja, ker potrebuje denar.

Po dolgem čakanju mi pravijo: »Stroj so že pripeljali!«

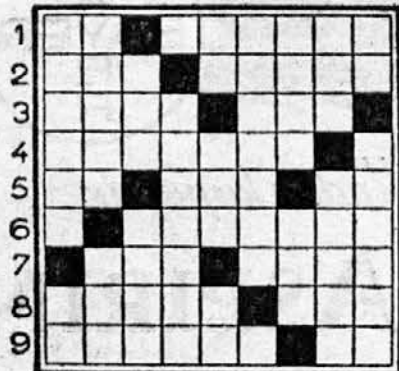
Vendar med mojim čakanjem ni bilo nikogar v trgovino. Še manj pa, da bi kdo pripeljal kakšen stroj. Potegnili so ga bogve odkod na hitro roko, toda bil je tako slabo ohranjen, da nisem mogla niti šivati nanj. Najbrže si je prodajalka mislila: za kmetu je pač vse dobro! Kupovalka.

PLAČAJTE NAROČNINO!

UGANKE?

KRIZANKA

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Pomen besed:

Vodoravno: 1. kratka za libro (funt); dlakast. 2. afriško višavje; znano planinsko društvo. 3. voda; član starega izumrlega plemena. 4. letovišče na Krku. 5. zajmek; neki; kvarta. 6. veda. 7. reka v Aziji; sinjska narodna igra. 8. žensko ime; kitajska utežna mera. 9. angleški dominion; japonska dolžinska mera.

Navpično: 1. glad; stara oblika veznika. 2. indijska dežela; žensko ime. 3. kralj (francosko); mesto na Moravskem. 4. žito. 5. del voza; žensko ime; latinski predlog. 6. pečina. 7. prislov; reka na Romunskem. 8. glas; italijanski kolonijski vojak. 9. kemijski znak za tantal; ne hodi!

OPEKE

TJE EST

LEC AZE EDA

RES JBO JUB LJL

IJO INS NNA NAR BRA

VERIGA

— so —
— ni —
— ri —
— ri —
— te —
— li —

PREMIKALNICA

DOTEDAJ
RAZUMEN
KANARČEK
AVIGNON
PRESTAR

Besede premikaj tako, da dobiš navpično tri nove besede — kraje v Afriki.

POSETNIKA

Inž. Rude K. Jerin

NIS

Kaj je ta oseba?

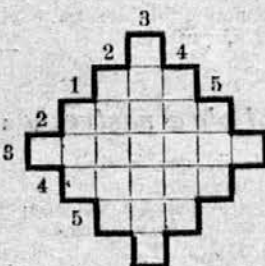
STOPNICE

1. a
2. aa
3. aad
4. dde
5. eeinn
6. nnnrr

Pomen besed:

1. kemijski znak za dušik, 2. predlog, 3. predlog, 4. žensko ime, 5. mesto v Afriki, 6. napravi.

ČAROBEN LIK

Pomen besed, navpično in vodoravno: 1. soha, 2. vrh, 3. slovenski pisatelj, 4. ajd, 5. gospod (poljsko).

Rešitve ugank iz prejšnje številke

Rešitev križanke. Vodoravno: 1. uk, timava. 2. moj, zadar. 3. apel. 4. zmanjka. 5. aa; noe, il. 6. n. 7. maj, abah. 8. ciril, ana. 9. uranit.

Rešitev pesetnice: klobučar. Rešitev številnika: tantal, Fatima, Karmin, Marica, kalifi, menica. — Tarifa.

Rešitev čarobnega lika: 1. sin, 2. Samos, 3. kimavee, 4. Novar, 5. ser.

Rešitev opake: Beseda včasih pamet preleti.

Rešitev čarobnega lika: 1. monopol, 2. No, 3. gobelin, 4. pelje, 5. Mollère.

DRUŽINA

Povedati vam hočem samo, da je dom lahko raj, lahko pa tudi pekel. To je odvisno od članov, ki ta dom vzdržujejo, ga oblikujejo in ustvarjajo, odvisno je od družinskih članov. Velika družina lahko postane blagoslov za posameznega člana, lahko pa postane tudi prokletstvo.

»To je tako kakor z vsako stvarjo v življenju,« bo ta ali oni pripomnil in delno bo imel prav. Za zdaj bi rada spregovorila samo nekaj besed o dolžnosti ženskih članov družine, te najmanjše, pa najvažnejše družabne skupnosti.

Težišče družine nosi mati. Vsa družina se nehoti ravna po njej, če ne zavedno, pa podzavedno. Dom, kjer je mati strpna, pravična do sebe, pa tudi do drugih, takšen dom je čisto drugačen od doma, kjer je mati vihrava, živčna in nepotrpežljiva.

Ze od najnežnejših let vpliva mati na duševnost svojega otroka in ga vzgaja v prijetnega ali neprijetnega člana družine. Zato je njena odgovornost zelo velika in zato se mora sleherni mati le odgovornosti zavedati. Pogosto pa opaziš, da današnje matere pozabljajo na to odgovornost, pa bodisi, da so poklicne ženske ali pa da so stalno doma in se posvečajo samo vzgoji svojih otrok.

Matere, ki izvršujejo še kakšen poklic, imajo posebno težko stališče. Pogosto pridejo domov telesno ali živčno izčrpane in — priznajmo, kar je res — otrok jim gre na živce. Vznemirja jih s svojim čebljanjem, z vednim vpraševanjem, s kričanjem in jokom. Kako lahko torej v takšnem razpoloženju otroku krivico! Otroci tega ne razume, toda vendar

Če je žlahta raztrgana pialta, potem je družina, kjer se posamezni člani ne razumejo, pravi pekel.

Kako hudo je, če tvoja babica, ki mora zaradi slabih razmer stanovati pri vas, ob vsakem grizljaju čuti, da je podarjen kruh. Kako lahko ji to olajšaš, če ji kdaj pa kdaj posvetiš urico kramljanja — čeprav je že naglušna — če se pozanimiš, kako je bilo takrat, ko je ona bila mlada, kakor si zdaj ti?

Ali te kaj stane, če kdaj pobrišeš svoji sestri posodo, posebno če veš, da ima zmenek in da je to zanjo kakor nalašč?

Vse takšne drobne dobrote povežejo med seboj družinske člane, kakor jih drobne zlobočnosti bolj raztepejo kakor velike nesreče.

In še nekaj: kar se zgodi v družini, naj ostane doma. Nikar ne obešaj na veliki zvon, če sta se oče in mati sprla zaradi dote tvoje sestre! Kako mučno je tujemu človeku, če posluša, kako se pritožuješ nad načinom vzgoje svoje svakinje? Če že moraš koga opravljati, rajej opravljaj kakšno ameriško filmsko igralko — recimo, da je preveč načičkana in naličena — najbližje sorodnike in člane svoje družine pa pusti pri miru. Ne boj se, jih bodo že drugi obrali.

Saska

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Jedilnik za skromnejše razmere

Četrtek: Jota. Zvečer: Polenta, mleko.

Petek: Kislo zelje, zabeljen fižol, palačinke. Zvečer: Sok.

Sobota: Goveja juha z vlivanci, zel-nate krpic, solata. Zvečer: Pražena jetra.

Nedelja: Zelenjavna juha, telečja pečenka, pražen krompir, zelena solata. Zvečer: Hrenovke.

Ponedeljek: Guljaževa juha, krompirjevi cmoki. Zvečer: Rižota.

Torek: Krompirjeva juha, polpeti. Zvečer: Vampi.

Sreda: Goveja juha z žličniki, kisla repa, krompirjev pire. Zvečer: Govedina od kosila v solati, kava.

Jedilnik za premožnejše

Četrtek: Paradižnikova juha, evetačni narastek, riževi klobučki. Zvečer: Nadevana jajca, radič v solati.

Petek: Krompirjeva juha, sirove palačinke, kompot. Zvečer: Orehove krpiče, kompot.

Sobota: Goveja juha z žličniki, goveja pečenka s kislimi kumaricami, mešana solata. Zvečer: Dumajski zrezki, brusnice.

Nedelja: Kurja juha, pečena kokoš, mešana solata, pomarančni kipnik. Zvečer: Huzarska pečenka, solata, kompot.

Ponedeljek: Zdrobova juha, kisla repa, svinjske zarebrnice, krompir v

Velike družabne toalete imajo v sedanjih časih skromno vlogo. Tembolj so pa priljubljene in dosti bolj na mestu resne večerne obleke, izmed katerih vidite eno na naši sliki. Narejena je iz belega erpe-marocaina s črnimi positki na prsih. Kljub temu, da je obleka preprosta, je izredno učinkovita in elegantna in popolnoma ustreza svojemu namenu.

Plašči iz dolgega krzna so se zadnji čas posebno uveljavili v športu. V zimskošportnih letovišnih vidih vse polno dam, ki k športnim oblačilom nosijo svoje krznenе plašče. Na sliki vidimo eno izmed njih, oblečeno v širok udoben plašč iz risovega krzna, ki je letos zelo priljubljeno. Zraven kajpak neobhodno spadajo dolge hlače in primerni čevlji.

kosih, jabolčna pena. Zvečer: Jetrca.

Torek: Goveja juha z rezanci, nadevan krompir, zelena solata. Kompot. Zvečer: Srbski lonec, krompir v obličah.

Sreda: Ohrovtova juha, goveji zrezki s papriko, solata. Zvečer: Čevapčići.

Pojasnila:

1. Orehove krpiče: Iz 30 dek moke in 2 jaje zamesimo testo, tako kakor za rezance. Testo zvaljamo in ga zrežemo na majhne krpiče, 20 do 25 dek krpice skuhamo na mleku, odcedimo, jih vržemo na žlico vroče masti ali presnega masla. Potresemo jih z orehi, ki smo jim dodali sladkorja v prahu in rozin. Vse dobro pretesemo in denemo za 10 minut v pečico, da krpiče lepo zarumene.

2. Goveja pečenka s kislimi kumaricami: 1 kilo govejega stegna potolčemo, natremo s soljo, opopramo in pretaknemo s tankimi rezinami prekažene svinjine in koščki kislih kumaric. Zato porabimo 2 do 3 srednjevelike kumarice, 1 srednjeveliko glavico čebule zrežemo na drobno in jo popražimo na vroči masti. Z njo prelijemo meso, ga pokrijemo in pustimo pečti. Med pečenjem večkrat prilijemo juho ali pa prekuhanu vodo. Ko je meso pečeno, ga denemo na krožnik. Iz soka pa naredimo omako, v katero potem zložimo na rezine zrezano meso. Sok potresemo z žlico moke, zredimo z žlico belega vina in vode, dodamo smetano iz posnetega mleka in vse skupaj pretlačimo skozi sito.

3. Pomarančni kipnik: Vmešamo 9 dek sladkorja in 3 rumenjake. Temu pridamo 3 deke olupljenih stolčnih mandljev, drobno sesekljane pomarančne lupinice in sok polovice pomaranče. Nazadnje dodamo 2 žlici drobtin in sneg 3 beljakov. To zmes nakoplčimo v dobro namazano skledo in jo spečemo v pečici.

Za pusta in post: narezke, ribe, delikatese Janež, Aleksandrova 12, telefon 34-55.

Kako uporabimo prevret čaj

Prekuhan čaj lahko praktična gospodinja uporabi na vse mogoče načine. Če imate umazano preprogo napravite takole: Vsujte na preprogo precej prekuhanega čajevga listja in ga pustite dalj časa stati na njej. Čez kakšno uro listje odstranite z metlico in videli boste, da bo preproga spet kakor nova. Ves prah bo izginil iz nje. Barve bodo spet svetle in poživljene, kakor takrat, ko je bila nova.

Tudi svilene prte, zavese, blazine in čipke lahko v čaju polepšate. Operite jih v čajevi vodi in tkanine bodo videti kakor nove.

Čaj pa ni dobro sredstvo samo za pranje, temveč tudi za negovanje vašega obraza in vaših las. Če si s postanim čajem zvečer dobro izmijete

obraz, boste kmalu izginili z njega vsi, še tako trdovratni mozolji. Koža bo postala svetla in mladostna. Čaj ima namreč v sebi mnogo tanina, ki vsaki polti prav dobro do.

Ne pozabite na čaj tudi takrat, ko si perete glavo. V vodo, s katero si mislite lase zadnjič izprati, vlijte precej postnega čaja. Lasje bodo od tega postali svetlejši in se bodo lepo svetili. Kdor ima veliko prhljaja, naj si pa glavo umije v dobro prekuhanem čaju, ki mu je dodal malo ricinovega olja.

Če imate utrujene oči, jih dvakrat na dan izperite z mlačnim čajem, pa boste takoj opazili izboljšanje.

Naposled naj vam povem še to, da je bel, vinski čaj najboljši pripomoček za preganjanje zavratne hripe.

S svinčnikom in papirjem

Vsi prav dobro poznamo tisto privlačno silo, ki z njo delujejo na otroka kreča, barvniki, svinčnik, papir in stene. Pisanje je nekakšen sestavni del otrokovega življenja, njegovo najljubše razvedrilo, posebno pozimi, ko mora zaradi hudega mraza ždeti med štirimi stenami. To otrokovo veselje moramo podpreti, ne pa pobilati. Varovati se moramo pa pretiravanja.

Raznih pisarij in risb po zidovih ne smemo pod nobenim pogojem dovoljevati. Otroci naj tudi ne pišejo po knjigah in časopisih. To jim moramo strogo prepovedati. Otroku dajmo kos papirja, svinčnik in barvnike, ga posadimo v njegov kot in ga pustimo, naj riše in piše po mili volji. Tako se bomo obvarovali počeskanih sten, ki so za te 'velike' risarje tako vabljive. Tintnih svinčnikov ne smemo dajati otrokom, ker so strupeni.

Nekateri starši se za risanje svojih otrok tudi zanimajo. S tem zanimanjem lahko zasledujemo in ocenimo otrokov razvoj. Toda s popravljanjem in ocenjevanjem moramo biti previdni, da ne vzamemo otrokom veselja. Samo na prav previden način jih moramo naučiti, da pravilno opazujejo ljudi in stvari, ki jih rišejo.

Če pa pokaže otrok za risanje res kakšen talent, ga ne smete preveč hvaliti in mu kar venomer govoriti, da bo pravi umetnik, ko bo odrasel. Pot k umetnosti je težka in odprta samo nekaterim nadarjenim, ki se morajo z neutrudljivo pridnostjo in vse večjo sposobnostjo trdo boriti za obstanek.

ELITNA KONFEKCIJA

Maslek

MARIBOR

PRINAŠA VEDNO NAJNOVEJŠE

Zakaj slabo spimo?

Hočeš, nočeš, tretjino svojega življenja preživimo v postelji. Srečni ljudje mirno in sladko spijo, nesrečni — največkrat žrtve nespečnosti — zaman poskušajo, da bi zaspali. Zato en del ljudi komaj čaka, da se odpočije in sladko zaspi, drugi del, hvala Bogu manjši, pa z grozo pričakuje noči in njene sopotnice osrečili nespečnosti.

Ze od pamtveka je obstajala strašna metoda tortura, po kateri so mučili ljudi s tem, da niso smeli spati. Z obsojencem so zelo lepo ravnali, to da spati ga niso pustili. Ze po dveh setih dnevih je moral tudi najmočnejši organizem podležiti in človek je umrl od popolne izčrpanosti. Tudi danes izprašujejo v Ameriki zločince na isti način. Zgodi se pa tudi, da takšne žrtve izvrše samomor, samo da bi se rešile te težke muke.

Ze zaradi lepote, zdravja in samega življenja se moramo sprijazniti s tem, da tretjino svojega življenja preživimo. Storit moramo pa tudi vse, da je počitek sladek in koristen.

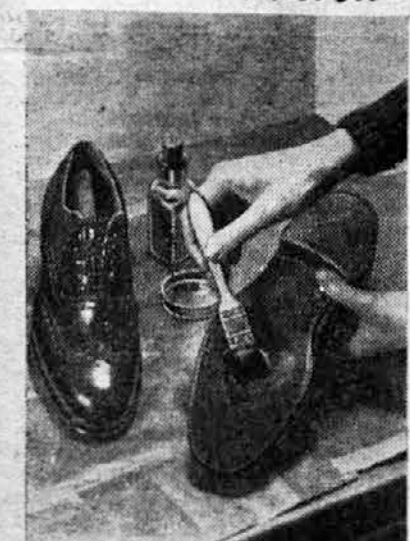
Večkrat slišimo, da je spanje pred polnočjo koristnejše od spanja dolgo v jutro in od spanja po kosilu. Rastline in živali instinktivno hodijo spat z zahodom sonca in vstajajo z njegovim vzhodom. Toda moderna ženska večkrat spremeni noč v dan in dan v noč. Zato postaja nervozna, grda, slabe volje, nagubana in se prekmalu postara.

Ljudje največkrat greše s tem, da si izberejo za spalnico najslabšo izmed sob. Storit bi morali pa ravno nasprotno. Najprej so higiena, počitek in zdravje, šele potem vse drugo. Tudi skupne postelje niso priporočljive. Najslabše je, če se kdo ponoči poti, kašlja ali čita v postelji, drugi mora pa vse te nadloge mučniško prenašati. Velja naj, da imej vsak svojo posteljo, po možnosti tudi sobo.

Topla kopel zvečer pomirja živce in pospešuje spanec. Hladna prha je pa priporočljiva samo zjutraj. Če je bila večerja izdatnejša, je najboljša, da se sprehodimo, preden gremo spat. Živčni ljudje morajo spati brez spalnih srajc in pidžam, da jih ne ovirajo med spanjem. Drugače je pa spalna srajca že iz higienskih razlogov mnogo boljše od pidžame.

Branje v postelji zelo škoduje. Vendar so pa tudi nekateri ljudje, ki zaspijo samo takrat, če berejo v postelji. Takim je pa branje dovoljeno. Na kratko, s spanjem se moramo odpočiti, osvežiti in zbrati novih sil, ki jih čez dan potrebujemo.

Praktični nasveti

Pozimi zahtevajo čevlji čisto drugačno nego kakor v drugih letnih časih. Posebno je pri tem treba paziti na podplate, ki največ trpe. Kdaj pa kdaj jih dobro očistite in zbršite, potem pa namazite z lanenim oljem. Seveda pri tem ne smete pretiravati in morate paziti, da ne namazate gornjega usnja, ki utegne dobiti nečedne madeže. Tako negujte posebno nove čevlje in dosti dalje bodo zdržali.

Pozimi nam pogosto dela glavbice pretrdo in drobljivo presno maslo, ki ga ne moremo na kruh namazati. Gospodinje bo gotovo zanimalo, da si v tem primeru tako pomagamo: skledico s presnim maslom denemo v lonec vroče vode in ga gnetemo z žlico. Kmalu se bo toliko zmečalo, da ga bomo z lahko mazali.

Pleten moški brezrokavnik

Brezrokavnik, za katerega prinašamo navodila, bo zaradi svojega lepega vzorca z izrazitimi kitkami in zaradi trpežnosti prav gotovo všeč slehernemu gospodu, ki ga boste osrečili s njim. Zato se kaj kmalu lotite dela, da čimprej razveselite svojega obdarovanca.

Za brezrokavnik potrebujete 250 gr precej debele volne, 2 pletilki št. 3 in pol in 2 pletilki št. 4. Naša navodila veljajo za 53 cm dolžine in 92 cm prsne širine.

Za hrbet nasnujete s pletilkama št. 3 in pol 117 petelj in pletite 8 cm visoko v enojnem rebrastem vzorcu (1 petljo desno, 1 levo). Potlej vzemite pletilki št. 4 in pletite takole:

1. vrsta: 2 desni × 2 levi, 2 desni, 2 levi, 9 desnih, 2 levi, 2 desni, 2 levi, 2 desni; od × dalje ponavljajte do konca pletilke.

2. vrsta: 2 levi × 2 desni, 2 levi, 2 desni, 9 levih, 2 desni, 2 levi, 2 desni, 2 levi; od × dalje ponavljajte do konca pletilke.

3. vrsta: 2 desni, × 2 levi, 2 desni, 2 levi. Potlej vzemite naslednje 3 petlje na pomožno pletilko pred pletenje, naslednje 3 petlje podpletite desno, nato še desno petljo s pomožne pletilke; nato 3 desne, 2 levi, 2 desni, 2 levi, 2 desni, nato pa od × dalje ponavljajte do konca pletilke.

4. vrsta: kakor 2. vrsta.

5. vrsta: kakor 1. vrsta.

6. vrsta: kakor 2. vrsta.

7. vrsta: 2 desni × 2 levi, 2 desni, 2 levi, 3 desne, 3 naslednje petlje denite za pletenje na pomožno pletilko, podpletite naslednje 3 petlje desno, potlej pa še petlje s pomožne pletilke desno; nato 2 levi, 2 desni, 2 levi, 2 desni, ponavljajte od × dalje do konca pletilke.

8. vrsta: kakor 2. vrsta.

Teh 8 vrst predstavlja vzorec, ki ga ponavljate toliko časa, dokler ni hrbet 28 cm visok. Potlej začnite snemati za rokavno odprtino, in sicer takole: v začetku dveh naslednjih vrst snemite po 6 petelj, v začetku nadaljnjih dveh vrst po 5 petelj, v začetku še nadaljnjih dveh vrst po 4 petlje. Kajpak vseskozi nadaljujete z vzorcem.

Tako imate samo še 87 petelj na pletilki. S temi pletite dalje, dokler hrbet ni 53 cm visok. Za ramena snemite v prvih 8 vrstah po 8 petelj, ostale pa hkrati.

Prednji del pletite natanko tako kakor zadnjega, dokler ne ostane 87 petelj na pletilki. Nato pletite še 4 cm visoko dalje, na kar začnete oblikovati vratni izrez. To pa takole storite:

Moderne igrače

Če pogledamo izložbe velikih trgovin, opazimo, še prav posebno tedaj, če jih že dolgo nismo videli, da so se spremenile. Na najvidnejših mestih so postavljeni tanki, cele garniture vlakov, stroji, otroški gradbeni material, pa tudi divje zveri. Toda samo glavna privlačnost teh izložb z otroškimi igračkami, tradicionalna lutka, je iz njih skoraj povsem izginila.

Kaj se je z lutko zgodilo? Ali so današnja dekletca drugačna, da jih nič več ne zanima ta najbolj priljubljena igračka deklet vseh časov? Ali jih v igri nič več ne mikata tista priljubljena vloga mamice? Ali jim je morda že obubožala domišljija? Nič več si ne žele doživeti s svojimi lutkami razne pustolovščine. Ali imajo že tudi ti otroci preveč skrbi s svojim življenjem, da se ne predajajo več vplivu nekega imaginarnega bitja?

Na vsa ta bolj ali manj melanholična vprašanja dajemo odgovor, ki smo ga posneli iz razgovora z nekim umetnostnim zgodovinarjem, ki ga to vprašanje že dolgo zanima.

Cudno se mu zdi, da današnji tvorničarji in izdelovalci igračk, pa celo starši ne čutijo, zakaj otroci ne marajo več lutk. Odgovor na to vprašanje bi pa dobili, če bi pregledali nekoliko strokovnih del in se prepričali, kakšne so bile nekdaj lutke. Kajti lutke so že od nekdaj čar deklet.

V otroških grobovih starih Egipčanov so našli glinaste lutke s premičnimi udi. Rimske lutke so bile že oblične, a srednji vek je zahteval tudi zanje razkošje. Angleška, italijanska in nemška renesansa in barok so nam zapustili prekrasne vzorce teh mojstrov.

Lutke prejšnjih dob so bile zmerom verno zrcalo ne samo noše, temveč tudi ideala lepote svoje dobe. Morda so to se vernejši dokumenti dobe kakor resna umetniška dela; kajti pravi umetnik je zmerom nekoliko nesodoben, a pravi sodobnik je zmerom umetnik-obrtnik. Otroci, ki so se igrali s takimi lutkami, so videli v njih slike svojega sveta, toda zmerom kot odraslega.

Otrok vseh časov hoče že po naravi v svoji igri živeti življenje odraslih.

Pletite na desni strani prednjega dela 43 pletilk v vzorcu, eno petljo snemite, naslednjih 43 pa spet pletite dalje. V naslednji vrsti 43 petelj pletite v vzorcu, ostalih 43 pa pustite na pomožni pletilki. Pletite v vzorcu na strani vratnega izreza pa snemajte v naslednji in vsaki drugi vrsti po eno petljo, dokler vam jih na pletilki ne ostane samo še 32. Pletite dalje, ne da bi snemali, dokler ni prednji del prav tako dolg kakor zadnji. Snemajte za ramena tako, da proti rokavni odprtini snemate v vsaki drugi vrsti po 8 petelj, 43 petelj na pomožni pletilki pletite prav tako, samo v obratnem smislu.

Spletite rob za vratno in rokavni odprtini v enojnem rebrastem vzorcu.

ku. Za vratno odprtino nasnujete s pletilkama št. 3 in pol v celem 124 petelj, pri čemer na koncu zmerom po eno petljo snemite. Ko je trak 2 in pol cm širok, snemite.

Rob za rokavni odprtini spletite prav tako široko; zanju nasnujete po 140 petelj.

Preden dele sešijete, jih položite med pole vlažnega časopisnega papirja in obtežite. Tako nekaj časa pustite, potlej pa skrbno pogladite in pustite dodobra posušiti. Naposled hrbet in prednji del skrbno sešijete in pritisnete tudi robova okrog vratne in rokavnih odprtini. Pri tem posebno skrbno ravnajte in nazadnje po potrebi z moko krpo polikajte, da se bo lepše prilagalo.

Kaj moški sovražijo

Nedvomno je zelo grdo, če imate tako kratko bluza, da se vam pri vsakem najmanjšem upogibu vidi perilo bluza vam pa obliči na sredi hrbta. Ta nedostatek lahko v pol ure popravite. Najenostavnejše je, da prisljete v rob prekrate bluza elastiko in vaša estetska stran je rešena.

Moški hitro opazijo, ali imate lepe ali grde noge. Bodite pa prepričani, da jim ni nič bolj zoprno, kakor ženska, ki nosi nogavice z zavrtimi šivi. Takšna ženska je za moškega površna in lena, ker se ji ne ljubi pogledati niti svojih nogavic.

Prav tako moški ne morejo videti raztegnjenih kril, kar je sicer za žensko ki dosti sedi, čisto razumljivo. Takšno krilo operite in zlikajte, potem pa na notranjo stran raztegnjenega krila pošijte s kakšno močno svilo, ki bo blago skupaj držala.

Tudi prameni nepripravi in nenakodranih las, ki prosto vise ob strani obraza, žensko zelo kaže. Če vam nekaj las preraste, medtem ko imajo drugi še dovolj trajne preparacije in so ko drasti, potem morate te pač vsak dan navijati z železnimi kleščami. Lahko si jih daste tudi posebej trajno nakodirati.

Preveliki čevlji, ki se vam pri vsakem koraku sezujejo, pokvarijo lahko tudi najlepšo postavo, in najlepše noge bodo v takšnih čevljih videti prav grdi obliki. Čeprav imate malo denarja, takšnih čevljev nikar ne nosite. Morda ima vaša prijateljica malo večjo nogo in jih bo prav rada odkupila za mal denar od vas. Če boste tedne in tedne hodili v prevelikih čevljih, boste s tem dobili zibajočo hojo.

Monogrami — entel — ažur
gumbnice — gumbi — plise
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

LIUBLJANA, Frančiškanska ulica
nasproti Uniona

Vezenje perila, predtisk ženskih
ročnih del

ŠAH

Ureja A. Preinfalk

Šah je pri Slovencih že tako ukoreninjen, da zahteva vedno večjega odziva v tisku. Ker še nimamo strokovnega glasila in nam sploh primanjkuje šahovske literature, so nam šahovske rubrike v časopisju tem važnejše.

Tudi »Družinski tednik« mu že dolgo posveča kotiček lepih problemov, zanimivih kratkih partij in presenetljivih kombinacij. Napredno uredništvo želi kotiček izpopolniti. Ko mi je zaupalo to nalogo, je prav, da za uvod razložim, kako si to zamišljam.

Naša šahovska rubrika naj na kratko beleži šahovske dogodke doma in po svetu, razlaga na splošno dostopen pa strokoven način šah z razvojnega, strateškega, teoretskega, psihološkega in tehničnega vidika in prikaže lepote idej, ki se porajajo v duhovitih kombinacijah in daljnosežnih načrtih, v mojstrskih partijah, problemih in študijah.

Da bo pa posredovanje koristnega in lepega citateljem čim bolj uspelo, računamo s tesnim sodelovanjem njih samih. Zato nam ne bo dobro došel samo vsak pameten nasvet, ki jim ga bomo po možnosti izpolnili, ampak bomo tudi radi odgovorili na vprašanja, ki se kakor koli tičejo šaha. Odgovarjali bomo na kratko v rubriki sami. Pripravljeni smo priobčiti dobre domače partije; dodati pa je treba ime soigralca ter okoliščine, čas in kraj odigranja. S časom bomo našli gotovo še druge možnosti, da dvignemo zanimanje za našo rubriko. Pri ljubljenosti in razširjenosti »Družinskega tednika« zbudila upravičen up, da bo naš kotiček ob vsakem tednu prispeval novo dejanje za širjenje šaha kot ljudske duševne umetnosti. A. P.

Dva šahovska velikana

† Dr. E. Lasker 1868.—1941.

S. Loyd 1841.—1911.

Neodpušljivo bi bilo, če bi se v naši rubriki ne spomnili dveh genialnih šahistov: najsilnejšega borca in najimunitnejšega komponista vseh časov.

Lasker in Loyd sta kralja praktične turnirske in umetne problemske panoge šaha. Slučaj hoče, da bomo njun spomin obhajali odlej skoraj istočasno ob letu, kakor si tudi v osnovnih potezah nemalo sličita.

Oba veleuma sta prodrla do neslutnih globin šaha, mu s neizmerno domišljijo odkrivala najčudovitejše ideje in jih upodabljala v malem svetu, ki tako skladno spaja silo prostor in čas. Dva umetnika, ki sta z vsako partijo in problemom vdihnili temu šahovskemu svetu dušo, zakonitost in lepoto, kar bo ljudi opajalo, dokler bodo šahirali. Oba vzorna borca za svoje zamisli in nazore, oboja življenjska, samonikla in neupogljiva, dva, ki sta razvila vse svoje velike sposobnosti do skrajnosti.

Dr. Emanuel Lasker se je rodil 24. decembra 1868, v Nemčiji in se iz siromašnih razmer prebil do največje slave. Filozof, matematik, pisatelj in šahist hkrati, se je vzgajal za umetnika življenja. Šah mu je bil dovršena prispodoba življenjske borbe in obenem njena poživljajoča oblika, ki v njej človek najde svobodo ustvarjanja po lastnih načrtih in spoznanjih, točno ocenitev svojih misli in dejanj, in pravičnim poplačilom vred in tolažilnim potrdilom, da pravica končno vendarle zmaga. Poleg drugih visokih nagrad je dosegel kar deset zmag na velikih turnirjih. L. 1894. je premagal dotedanjega svetovnega prvaka Steinitza in ostal svetovni prvak do 1921.

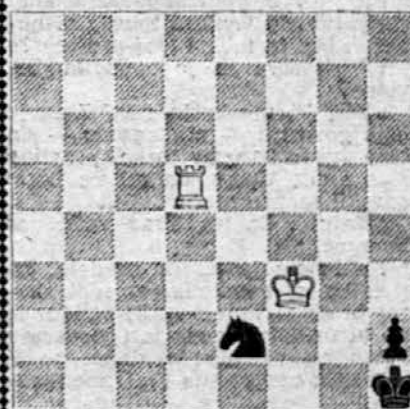
Do zadnjih dni je ohranil svežost duha in uspehe na turnirjih. Umrl je letos 13. januarja v New Yorku.

Samuel Loyd se je rodil 30. januarja 1841, v Filadelfiji in umrl 1911, v New Yorku. Že kot otrok je pričel sestavljati probleme, a v 16. letu je prejel zanje prve nagrade.

Medtem ko je njegov rojak Morphy (1859—64) zasedel prestol s svojimi briljantnimi partijami, je priznaval svet Loydu nesporno prvenstvo v komponiranju. Ustvarjal je neutrudljivo, vročeno, kot obseden, dokler ni izrpal svojega idejnega zaklada. Zapustil je več kot 800 izvirnih, svežih, duhovitih, velikopoteznih problemov najrazličnejših vrst. Glavna mu je bila zamisel, oblika postranska stvar, zato se ni dal vezati nobenemu estetskemu ali formalističnemu pravilu, kakor so jih postavile moderne problemske šole. Nato se je vrpel na sestavljanje matematičnih nalog in ugank, ki jih je priobčeval v svojem časopisu, in je tudi z njimi zbuja po svetu pravo revolucijo, razburjenost in celo zaprepačenje. Tudi Loyd je čudovita enkratna pojava stvarstva.

Problem št. 103.

Sestavil Sam Loyd
(Milwaukee Telegram 1885)

Mat v 4 potezah.

MATERINA SLIKA

* IZ FRANCOŠČINE PREVEDLA K. N. *

4. nadaljevanje

Viviana je s plahim smehljajem stopila bliže k postelji in tiho vprašala:

»Veleli ste mi, naj pridem, lord Blackenfield. Ali želite kaj posebnega?«

»Oh, yes,« je zavzdihnil lord Blackenfield, »želel sem videti prijeten obraz.«

Kakor sinoči tako je tudi zdaj Viviana do ušes zardela. Presenečena je sedla na stol poleg postelje, čakajoč, kaj se pride. Ni bilo treba dolgo čakati; kajti mladi lord je nadaljeval z glasom, razodevajočim razvajenega, bolnega otroka, ki se ne boji šibe:

»Včeraj zvečer sem videl v tej sobi princeško, lepo kakor pravično vilo, Oh, res zelo lepo! Njen nežni obrazek je plaval v oblaku... Sanjal sem o mali vili vso dolgo noč... in hotel sem jo spet videti! To je vse.«

Viviana ga je začudena, toda potrpežljivo poslušala. Gospodična Thomasova ji je bila namignila, da utegne bolnik v deliriju reči kakšno nepričakovano... Razen tega je zelo resno jemala svojo vlogo hišne gospodinje in srce se ji je krčilo ob misli, da ne more pomagati temu siromaku, ki mu bolečine megle razum. Vendar se je pa namenila, da bo govorila z njim kakor s pametnim človekom; zato je vlijudno vprašala, ali mu morda česa ne manjka:

»Oh, zdaj je vse dobro,« je zadovoljno dejal lord Blackenfield.

In ko je po teh besedah Viviana vstala, hotela oditi iz sobe, je bolnik tako živo ugovarjal, da je spet sedla:

»Oh, miss Grammontova, vidim, da ste bežeča vila... Prosim vas, zgrinite svoje perutnice in ostanite malo pri meni! Hočete?«

Nasmehnil se je in njegov mladi obraz se je zdel še mlajši. Grammontovi hčerki se je zdelo, kakor da bi imela pred seboj otroka, ne pa odraslega moža.

»Imejte usmiljenje s siromakom z zlomljeno nogo.«

»Nisem vas hotela motiti,« se je v zadregi opravičevala Viviana. »Pojčijte še malo, poskusite zaspati...«

»Oh, no!«

»Če boste spali, vas vsaj ne bo bolelo.«

In pristavila je sočutno: »Hudo vas morata boleti ti dve rani!«

»Oh, rani... to že kako prenesem. Veste, Angleži nismo občutljivi za telesne bolečine... Nič posebnega, če takole odletiš s konja... jaz sem že večkrat odletel!«

»Bežite no?« je nejeverno zategnila Viviana.

»Da, res, toda še nikoli doslej si nisem zlomil noge.«

»To pot je šlo pa zares...«

»Oh, prav odveč mi je ta zadeva!«

»Zal mi je, da tako trpite,« je vlijudno dejala Viviana, ne vedoč, kaj naj bi še rekla.

Vendar mu očitno ni bilo všeč, da bi ga takšno drobno bitje pomilovalo.

»No, rekel sem že. Ne boli me hudo! Težko mi je samo zato, ker noge ne morem premakniti v tej košari iz železne žice... To mi pa res preseda!«

Viviana ga je sočutno gledala, ne vedoč, kako naj bi ga potolažila. Opazila je pa, kako je na lepem otožno izgledal iz lepih mladeničevih oči; sto hudomušnih iskric je zaplesalo v njih:

»Sicer pa zdaj ne mislim več na ta neprijateljstva...«

»Neprijateljstva, hočete reči,« mu je vlijudno popravila Viviana.

»Yes, Hotel sem reči neprijateljstva...«

Nekaj trenutkov sta oba molčala; zdelo se je, kakor da bi mladenič premišljal, kako bi pravilno povedal svojo misel. V obeh se mu je utrnula vesela luč, ko je dejal:

»Slabo govorim francoski, to ste najbrže že opazili... Zdaj sem pa mislil, da bi se izpopolnil v tem simpatičnem jeziku... morda bi hoteli vi biti ta mesec moj profesor?«

»Profesor?« se je začudila Viviana.

»Yes, Vi me boste naučili svoje lepe govornice — mimogrede — da bom govoril prav tako pravilno kakor vi!... Upam, da mi ne boste odrekli te prošnje?«

»Kajpak da ne. Prav rada vas bom učila.«

Na lepem je temno zardela. Ta predlog jo je nekoliko zmedel, skoraj bi dejal vznejovalji; vendar si ne bi drznila, ugovarjati visokemu gostu, ne samo zato, da se ne bi zamerila njegovemu bratranecu gro-

fu de la Muette, temveč tudi zato, ker so jo njegove sinje, navihane in dobrodušne oči gledale tako prosoje in hkrati tako zapovedovalno.

»Zelo ste dobri, mala vila,« je vzdihnil bolnik. »Poslušal vas bom... kar govorite!«

»Oh, ne bo mi treba dosti učiti, prav lahko vas je razumeti,« je vlijudno odvrnila.

»Res? Ali me vse razumete?«

»Seveda!«

»Torej sem zadovoljen... z vsem sem zadovoljen... celo s svojo zlomljeno nogo!«

Zasmejal se je kakor otrok, če mu podariš čokolado. Potem se je zresnil in dejal:

»Zdaj vidite, miss Grammontova, da se nisem toliko bal telesnih bolečin kakor samote!«

Zdelo se je, kakor da bi premišljeval, kaj naj ji še reče, ker mu ni na poslednje besede ničesar odvrnila. In ponovil je kakor sam zase:

»Samote ne maram... prav zares je ne maram!«

Viviana se mu je sočutno nasmehnila in dejala: »Krajšala vam bom čas, kadar boste želeli in kadar bom utegnila!«

In led je bil prebit.

Viviana je vzela na svoje rame skrb za lordovo kosilo. Izbrala je v kuhinji najlepši in najboljši zrezek in najlepše sadje za pojužnik. Ninetta je kosilo odnesla v sobo, toda Viviana je po svojem okusu uredila pladenj, če že ne zato, da bi storila veselje mlademu bolniku, pa zato, da bi lahko občudoval njen izbrani okus in njeno srečno roko.

Popoldne je bolnika obiskal njegov bratranec, grof de la Muette; ko je odšel, je Viviana stopila v njegovo sobo z namenom, da ga povpraša, ali je zadovoljen s postrežbo in ali še česa želi. Vedela je, da mu je zdravnik priporočil počitek; zato se je odločila, da se ne bo dolgo mudila pri njem.

Bila je v beli jopici iz angorske volne, kakor včeraj zvečer, ko jo je lord Blackenfield prvič videl. Bila je tako nežna in tako ljubka, da je mladi lord takoj stresel ljubek poklon, toda tako spretno, da ni vedela, komu je namenjen: njej sami ali njeni lepi jopici...

Viviana se je naredila, kakor da bi bil namenjen njeni jopici, in odgovorila je ponosno:

»Sama sem jo spletla!«

In kakor da bi ji ta odgovor priklical v spomin nekaj važnega, je hitro pristavila:

»Čas je, da grem. Delo imam...«

»Delo?« je začudeno vprašal bolnik. »Kakšno pa?«

»Novo jopico si pletem...«

»Novo jopico! Prinesite jo sem, gospodična vila... Menda to ni tako težko, ali ne?«

Ne, to res ni bilo težko...

Viviana je stekla po jopico in sedla z njo k bolnikovi postelji...

.....

Vegetarijanec

»Ali sem prav slišala, soseda, da je vaš mož postal vegetarijanec?«

»Res, res odslej pije samo slivovko in borovničevce.«

Salomonska rabsodba

Peter in Pavel sta popila že dva litra vina.

Peter: »Micka dajte še liter!«

Pavel: »Ne, ne, kam pa bova z njim?«

Peter: »Jaz pol, ti pol...«

Pavel: »Ne. Ti le pij, jaz pa ne bom več.«

Peter: »Dobro, Micka, potem pa samo polovico.«

Micka: »Dobro, prinesla bom — zgornjo polovico.«

Na dlani

»Kako dolgo pa že delate v tej pisarni?«

»Odkar mi je šef odpovedal.«

Pošten nasvet

Zena toži svojemu možu: »Poslušaj, Tone, pošteno primi našo perico. Vsakokrat nam odnese kakšen kos perila. Zadrži jo v zvezi prti iz hotela 'Palace', danes je pa odnesla prtičke iz hotela 'Bellevue'!«

Literarna kritika

Učen kardinal je dejal svojemu učencu, potem ko je prebral njegov literarni sestavek:

»Ljubi moj, to tvoje delo je kakor večnost.«

»O, gospod, predobri ste,« se je razveselil mlečnozobi literat.

»Prav zares; kakor večnost namreč nimam ne začetka ne konca.«

Vsako jutro je pa v bolnikovi sobi zagospodovala gospodična Thomasova. Popoldne je bilo njeno; poskrbela je, da se je bolnik umil, preoblekel, da je bila košara iz železnih žic v redu, da je meril vročino, si umil zobe, skratka, da je storil vse, kar mora storiti dobro vzgojen bolnik v varstvu nagrajene bolniške strežnice.

Po kosilu — še zmerom ga je izbirala in urejala Viviana sama — je smelo dekletu v študijsko bolniško sobo. Po navadi je sedla k bolnikovi postelji s kakšnim pletenjem ali vezanjem v rokah.

Klepetala sta kakor stara prijateljca; drug drugemu sta zaupala svoje težave in radosti, odgrnila sta drug drugemu zavese svojega detinstva.

Lord Harry Blackenfield je bil že pred desetimi leti izgubil svoje starše. Bil je še zelo mlad, ko sta se mu oče in mati ponesrečila z avtomobilom. Podedoval je ogromno premoženje v letih, ko je najbolj potreboval krepke roke, ki bi ga vodila.

V 24 URAH

barva, plišava in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovrtnike, zaplestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH LJUBLJANA

Kmalu po smrti svojih staršev je opustil študije na etonskem vseučilišču in se posvetil življenju, kakršno se je zdelo prijetno in mlakavo mlademu sedemnajstletniku: razgibano življenje, polno dogodivščin in senzacij: potovanja, šport, ženske... Vdajal se je vsem svojim muham in se je nerad in redkokdaj odpovedoval svojim zabavam.

Ta bogati dečko je bil žal s pet in dvajsetimi leti že skoraj stl življenja, ki ga drugi s temi leti še okusili niso.

Ničesar dražjega, vznemirljivega ne more pričakovati človek, ki je poskusil že najboljša vina na svetu in si lahko kupil najdražjega dirkalnega konja na Angleškem.

Lahko se je pohvalil, da si je privoščil čudovito lepe ženske, od plavalce Rusinje do skrivnostne Kitajke z otožnimi temnimi očmi.

S pet in dvajsetimi leti si je ta dečko in pol domišljeval, da je spoznal ljubezen do dna... vso lestvico tega prekrasne čustva od flirta s svetovnjaško Yvonno de Crautovo do slučajnostnih srečanj na daljnih potovanjih.

Glej ga šmenta, tukaj v tem solognskem gnezdecu je pa na lepem odkril nekaj, česar se svoj živ dan ni srečal: bitje, ki ni bilo niti pre-

prosto dekletu niti dama iz družbe. Prej bi jo primerjal otroku kakor zrel ženski! Čisto, ljubko, zdravo, nedolžno bitje, čigar duša je bila prav tako nedotaknjena kakor drobno, nežno telo.

Viviana je bila za Harryja odkritje — in blazirani, vsega vajeni lord se za čudo v tem samotnem kraju ni več dolgočasil.

Dekletu se še sanjalo ni o svetovnjaškem, razgibanem in kar pregrešnem življenju, ki ga je sicer živel ta na videz tako otročji mladenič. Včasih je zinila kaj tako naivnega, da se je mladi lord moral namuzniti. Vendar so bile njene oči tako čudovito odkrite in globoke, da so nehote vznemirile lorda Blackenfielda in da je ob njih pozabil, kaj so čebjlala njena lepa usta.

Viviana je bila pa dovolj nežnolutna, da je hitro in instinktivno uganila vse, česar njeni možgani niso doumeli; zato sta se mlada človeka neverjetno hitro zblížala med seboj. Bila sta si bližja, kakor bi človek utegnil misliti, sodeč po njuni različni miselnosti, vzgoji in preteklosti.

Če Grammontove hčere slučajno ni bilo ob bolniški postelji, je nadel Harry pogovor z gospodično Thomasovo. In zmerom je nehoti napeljal pomenek na Viviano. Zdelo se je, da je to gospodično strežnico zabavalo, kajti nič več ni tako skoparila s smehljaji, kadar sta govorila o lepi, mladi Francozinji.

Pri Ninetti je imel mladi Anglež še večjo srečo. Če je le mogla, je ženska pohvalila svojo varovanko:

»Se čisto majhna, gospod grof, je bila naša Viviana takšna, kakršna je zdaj. Dobra, pridna in lepa. Rečem vam, lepa kakor angel! In razen tega je tako ljubezniva in dobrosrčna. Zlat značaj, res!«

In Harry — čeprav sicer starih žensk ni mogel trpeti — je bil mnenja, da Ninetta glede Viviane prav nič ne pretirava.

In da bi jo čisto omrežil, je dejal sem in tja pohvalno besedo o njeni izvrstni kuhinji; bil je prijetno presenečen, ko mu je starka zaupala, da kuha po Vivianinih navodilih:

»Naša Viviana mi je povedala, naj tako zapečem biftek... Tisto sočno sadje je izbrala nalašč za vas, gospod grof...«

Takšne in podobne besede so učinkovale na bolnika kakor balzam in ob njih je prav rad pozabil na telesne bolečine, ki so tudi sicer postajale vsak dan neznannejše.

Mladi lord je bil dovolj takten, da ni odkrito kazal svojih čustev, svoji mladi prijateljici.

Lucien Grammont je bil skoraj ves tisti čas na lovu. Lovskih tatov ni manjkalo, posebno zdaj, ko so zavohali divjačino. Razen tega je bilo treba zmerom kaj urediti, da se grofovi gostje na lovu niso dolgočasil in da so gonjači prignali dovolj divjačine pred puško.

Kadar se je Grammont vrnil v svoj dvorec, je bil zelo zadovoljen, videč, kako njegova mlada hči dobro opravlja težke dolžnosti skrbne gospodinje. In ob pogledu na Viviano, tako delavno, pa vendar vedro in veselo, se je njegovo očetovsko srce razširilo od ljubezni in ponosa.

Nekaj vojaških

Narednik: »Zakaj ima vojak ušesa?«

Rekrut: »Da mu šajkača ne zdrkne čez obraz.«

Desetnik rekrutu: »Kako se pišete?«

Rekrut: »Mihael Kadilec.«

Desetnik: »Kaj ste?«

Rekrut: »Koasistent na ginekološki polikliniki.«

Desetnik: »Ka-aj? Odstopite za danes; toda to vam povem, če ne boste do jutri kaj takšnega, kar bom lahko tudi jaz povedal, vas dam zapreti.«

Bivališče srn

Učitelj: »Kje živijo srne? Ti Jožek, boš kot gozdarjev sin to prav gotovo vedel. Tvoj oče pogosto zahaja tja in se vrača pozno ponoči domov.«

Jožek trdovratno molči. Učitelj mu hoče pomagati:

»No povej, beseda se začne z go!«

Jožek: »Go-go-stilna.«

Najnovejša škotska

Škot pride v London. Takoj pohiti do prve garaže, kjer prodajajo bencin, in povpraša prodajalca po ceni. Ker se mu zdi cena previsoka, zahteva poslovdjo. Poslovdja vlijudno prihi, toda škot se tudi z njim ne more pogoditi za ceno. Zahteva, naj pride ravnatelj. Vendar se tudi z njim ne more sporazumeti. Zahteva samega šefa garaže.

Po dolgem prerakanju s škotom šef garaže odneha in nekoliko zniža ceno, misleč, da bo sitni škot vzelo veliko količino. Tedaj škot potegne iz žepa vžigalnik in mirno dé:

»Prosim, nalijte mi do roba.«

Posebno pazite kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim česčče našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci

Pospetke in vsa potrebna navodila pošljite gratis in z veseljem

Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

VI

Dnevi so tekli... Lordova noga se je skoraj že povsem zacelila.

Zdravnik, ki je bolnika vsak teden večkrat obiskal, si je ob poslednjem obisku pomel roke in zadovoljno zagodel:

»Eh, na dobri poti sva, na prav dobri poti! Kmalu lahko poskusiva nekaj korakov... Ali mar niste zadovoljni, lord Blackenfield?«

»No, Nisem posebno zadovoljen, ker me noga še zmerom boli...«

»Res?« se je začudil stari zdravnik nejeverno. »Ali bi mi opisali bolečino? Morda sem nekoliko površen, veste...«

Grof de la Muette, ki je stal zraven bratrančeve postelje, je narsrčil obrvi. In ko je stari zdravnik zaprl za seboj sobna vrata, se je zaskrbljenim z obrazom obrnil k lordu:

»Dragi bratranec, menda nočes reči, da se ti zdi ta samota prijetna?«

»Ne, sovražim samoto,« je trdno odgovoril lord Blackenfield, kakor da bi se bil že pripravil na to vprašanje.

»Zakaj bi torej še ostajal v Ragonu? Ali ti je tako všeč tukaj, v tem gnezdu?«

»Yes, zelo mi je všeč...«

»Oh! Ti, s tvojimi zahtevami v tem ob Boga pozabljenem dvorcu! Saj se menda nisi zaljubil v samoto ragonskih gozdov?«

»Ne, ne,« je odgovoril mladi lord nekoliko prisiljeno. »No, ne ljubim samote in počivanja... Vendar ta samota ni dolgočasna, kajti krajša mi jo, ljubi moj bratranec, najlepša ženska, kar sem jih kdaj videl...«

Grof ga je začudeno pogledal. Ni ga razumel.

Na lepem se mu je posvetilo:

»Morda misliš malo Viviano?«

»Miss Viviano Grammontovo, yes... Lepa, kaj ne?« je odgovoril mladenič in okrog polnih nekoliko čutnih ustnic mu je zalgal zadovoljen smehljaj.

»Da, Viviana je lepa,« je resno dejal grof de la Muette, »in če hočeš njej in sebi dobro, se ravnaj po nasvetu starega doktorja in kar najhitreje odpotuj iz Ragona!«

»Zakaj?«

»Zakaj? Zato, ker je Viviana dobro, pošteno deklet... dobro vzgojeno, spodobno deklet... Grammont je vse storil, da jo je tako vzgojil...«

»All right! Ljubim lepe ženske, toliko bolj, če imajo dobro srce in dobro vzgojo,« je neskrbno odgovoril mladenič.

Visoko grofovo čelo se je stemnilo, kakor da bi bil oblak legel nanj:

»Ne smeš se, bratranec! Opozorjam te, da tukaj ne boš imel uspeha. Grammont je mož na mestu, poštenjak od nog do glave, in jaz ga zelo spoštujem. Vidiš, ta človek obožuje svojo edinko... če se je boš dotaknil, ti bo slaba predla. Storiš sem svojo dolžnost; posvaril sem te!«

»Yes, hvala! Bog ti je položil te besede na usta, ljubi moj... Samo nekaj... prepozno je! Zaljubljen sem do ušes!«

Tako žalostne so bile njegove oči ob tem poslednjem stavku, da se grof de la Muette ni mogel ubraniti hudomušnega smehljaja:

»Torej, ljubi moj: za hudo bolezen so grenka zdravila! Telefoniral bom po bolniški avto. Zdaj te brez skrbi lahko prepeljemo... niti en dan ne bomo več odlašali!«

Vendar te besede niso imele tišega učinka, ki ga je grof de la Muette pričakoval. Mladi lord se je še udobneje zakopal v snežne bele blazine in odločno dejal:

»Ne! Ne bom odpotoval... Ali ti nisem dejal: zaljubljen sem? Mar ne veš, kaj je to?«

»Vem. Prav zato moraš odtod!«

»No. To pot je drugače! Na vsem svetu zdaj zame ni več miru! Hočem ostati tukaj, kjer sem našel svojo srečo!«

»Povedal sem ti že, Harry, da boš nakopal nesrečo sebi in drugim!«

»No, nobene nesreče si ne bom nakopal, pa tudi zakrivil je ne bom!«

Švica o vojni

Odločitev zori?

Zanimivo razglabljanje švicarskega lista

★

Ze večkrat smo v našem listu citirali zanimive politične članke iz švicarskega lista *Volksstimme*. Danes imamo spet pred seboj takšno razmišljanje, aktualno prav v teh dneh, ko se i v Evropi i v Aziji kažejo obisi novih zapletljivajev.

Spodnji članek je izšel v *Volksstimmi* pred dobrimi 14 dnevi; naši bralci bodo sami znali presoditi, v koliko njegova izvajanja še danes drže.

Odmor — relativen pojem! — na evropskem bojišču občuti svet tako, kakor da hočeta oba nasprotnika sapa zajeti, preden se spustita v odločilen spopad. Ta »mir pred viharjem« prekinjajo govori in odgovori voditeljev obeh taborov, kar spominja nekoliko na navade homerskih junakov. Vsaj način in glasnost izjav na eni strani vsiljuje to misel. Po svoji tendenci so ti bodrilni govori ubrani na to, da preprečijo dvome; to bi utegnile potrditi domnevo, da ti dvomi obstoje in da se morajo zadržati. Za naziranje, da se bo usoda Evrope odločila že v prvi polovici tega leta po klasičnem obrazcu »tako ali tako«, govori vsa verjetnost.

Sveda se moramo pri tem sprijazniti z mislijo, da ni nujno, da bi moral prvi ali drugi »tako« pomeniti že konec vojne. Tudi če bi se Angliji napovedani »smrtni udarec« izjalovil, razpolaga Nemčija, obvladujoča večino celine, še z zadostnimi rezervami za nadaljevanje vojne, celo tedaj, če bi se končni izid ne dal več izpremeniti. Posebno zato, ker bi tudi v tem primeru smela Nemčija še zmerom računati z rusko pomočjo. Drugačno modrovanje, v navadi posebno na Angleškem in v Združenih državah, utegne biti samo pobožna želja.

Se mnogo manj bi mogli pričakovati konec vojne v Evropi, če bi *knock-out* proti britanskemu otočju uspel. Zakaj tisto, kar se nam je pred nekaj meseci zdelo verjetno, da bi namreč Angleži potem nadaljevali vojno iz svojega imperija in da bi vmes posegle Združene države, sme danes veljati za gotovost. Tudi še tako hud poraz Anglije ni treba, da bi pomenil »poslednjo bitko«. Da to bitko vendarle še dobi, bi utegnili Anglija tudi po gornji (ne ravno verjetni) domnevi še zmerom najti pri tožnost.

Mračne perspektive so to za vse dobre Evrope. Ali zmerom je dobro, biti pripravljen na najslabše in upati najboljše; potem človek ne postane tako lahko igračka dogodkov. Priponimo naj, da smo pri gornjem razmišljanju nalašč prezrili marsikatero činitelje moralnega značaja; in vendar se kaj lahko zgodi, da takšni činitelji na lepem nastopijo in močno pospešijo razvoj. Toda takšni činitelji spadajo bolj v vrsto imponderabilij, to je, nepreračunljivosti.

Zanemarili smo pa doslej še eden, nekoliko prijemljivejši in zato tehtljivejši činitelj. Okoliščino namreč, da je evropska vojna samo del svetovne vojne, ne sicer napovedane, tudi ne pri vseh udeležencih vojaško vojskovane, a kljub temu obstoječe vojne.

Svetovnopolitični »trikotnik« meri s svojo daljnovzhodno konico, naj že kdo to prizna ali ne, na Ameriko. Smisel tega lika politične geometrije je v medsebojni pomoči med totalitarnimi strankami. Pokazati se utegne v obliki razbremenitnih ofenziv; in namigavanje na to grožnjo smo tudi res že brali.

Kako pa je z močjo japonskega partnerja?

Na notranje in zunanje težave, ki jih doživlja vzhodnoazijska otoška država, smo na tem mestu že opozorili. (Članek je priobčil tudi *Družinski tednik*; gl. božično številko 1940.) Ali so tolikšne, da Japonska ne more več dalje in da mora po vsaki ceni gledati, da konča vojno pustolovščino na Kitajskem?

Pred kratkim je podal predsednik japonske vlade knez Konoje nekakšno, kar senzacionalno izjavo. Glasila se je (po Reuterjevem tekstu) takole:

Cepirav je kitajsko-japonski konflikt stopil že v peto leto, je le malo upanja v njega ureditev. Japonska vojska ni za to stanje prav nič odgovorna. Odgovornost ne zadene nikogar drugega kakor samo mené. Pred vsem narodom in pred krono ne čutim krivega, da gre toliko milijonov jenov v izgubo in da smo iztrošili toliko tisočev japonskih

vojakov. Odločen sem zastaviti vse svoje sile, da bom kos položaju; v tem vidim svojo poslednjo ushugo japonski državi.

Ali ne zveni izjava v tej obliki kakor priznanje zgrešenega početja in kakor napoved osebnega in političnega harakirija?

Manj senzacionalno je govoril o isti stvari japonski zunanji minister Matsuoka. A tudi ton njegove izjave v japonski goraji zbornici je bil ubran na umik. Sicer je gospod Matsuoka vztrajal na tem, da je napad na Kitajsko zgolj kazenska ekspedicija; tudi je Kitajcem, ki imajo »posušeno voljo«, zagotovil »naklonjenost in razumevanje« Japonske. Toda hkrati je konkretno ponudil povrnitev vse nevojaške lastnine.

Vzrokov za premislek, kakršen se razodeva predvsem v priznanju kneza Konoje, ni težko razumeti. Vojskujoca se Kitajska je kakor močna zavora pri vozu japonskega pohlepa po južnomorskih deželah. Vse dotlej, dokler se kitajska zadnja vrata ne zapro, tvega zaželeni odskok iz Indokine, da se izmaliči v saltomortale.

Ali naj se Čangkajšek prav v trenutku, ko se zdi njegov up, da bo dosegel svoj cilj, bliže uresničenju kakor kdaj koli — ali naj se da prav zdaj zapeljati v kompromis? Ali bi to mogel, tudi če bi hotel, spričo temeljito upravičenega sovraštva, ki so si ga Japonci nakopali na Kitajskem?

Res je, Kitajska in njen današnji voditelj nimata nikakršnega vzroka za posebno hvaležnost do belih ljudi; nedvomno bo Kitajska nekoč tudi predložila račun za njihovo »realnopolitično« zadržanje. Toda pravico, da bi se izdajala za prvoborniljico Azije proti evropski domišljavosti in izmaganju — pravico, ki se ji nekoč v načelu ni dalo oporekati — je Japonska že zdavnaj nepopravljivo zaigrala. Naj bo miselnost Azijcev res drugačna od evropske, naj bo zato opreznost pri presoji še tako upravičena: da bi Kitajci dali goloba v roki za vrabca na strehi, nikakor ni v skladu s treznostjo naroda, ki ima toliko kupcijskega smisla kakor ravno Kitajci.

Ob eni okoliščini se pa moramo vsekako zamisliti: ob novem zublju

notranje vojne proti kitajskim komunistom, tistim komunistom, ki vendar slove kot duša odpora proti Japoncem. Ali ne bi bilo mogoče, da se jih hoče maršal odkrižati, da bi se potem preorientiral, ko so vendar kitajski komunisti odločno proti sleherni preusmeritvi kitajske politike? Ali pa — druga možnost — hočejo prav kitajski komunisti, ali vsaj nekateri med njimi, na ukaz iz Moskve takšno preorientacijo, medtem ko bi Čangkajšek rad to preprečil?

Na ukaz iz Moskve? Nemogoče!

Nikakor ne nemogoče! Po naši sodbi (t. j. po sodbi *Volksstimme*; op. ured.) ne bi kar nič šlo navzkriž s Staljinovo »realno politiko«, če bi Rusi nekoliko zavarovali Japoncem hrbet, da bi tako njih in hkrati tudi obe anglosaški državi zapletli daleč od ruskih azijskih meja v krvavo medsebojno obračunavanje. Nikdar ne smemo pozabiti, da »kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima« — to se pravi, da bi ga vsaj hotel imeti. Manj zaradi pravičljive svetovne revolucije boljševiškega kova, s čimer nas tako radi straše, kakor zato, da bi okrepil svoje stališče in moč ruske države.

Ali vse to so vprašanja, ki morajo za zdaj ostati odprta. Toda naj bo odgovor nanje kakršen koli, tudi razvoj na vzhodnoazijskem bojišču zori v odločitev. Četudi sta obe bojišči predaleč vsaksebi, da bi se izid na eni strani »trikotnika« nujno moral ujemati z izidom na drugem koncu, moremo kljub temu uporabiti našim bralcem že znano primerjavo iz fizike o občujočih ceveh. Izprememba nivoja v eni »posodi« vpliva na nivo tudi v drugi. Ali bo osek, ki se opaža tu kakor tam, sledila nova plima, ali bo pa voda še nadalje upadala? Na to vprašanje bi moral po človeški pameti še letos priti odgovor.

Nekoliko opore pri ugibanju nam daje zadnje čase spet oživljeno prizadevanje nekih krogov, slovečih ne ravno po pacifizmu in tudi ne po tem, da bi se ogrevali za napredek človeštva — krogov, ki bi po vsaki ceni hoteli človeštvu dokazati dobičkanost in blagoslov neodločenega izida sedanje vojne in na njem zgrajenega kompromisa, ki ga izvolijo »mir« imenovati.

Samozavest na obeh straneh

Nekaj stvarnih ugotovitev

Naš drugi švicarski članek — iz istega lista *Volksstimme* — je še starejši od prvega; saj je izšel 11. januarja, torej pred dobrimi petimi tedni.

Ali je kljub temu še danes aktualen? Presoja o tem prepuščamo mirne vesti svojim bralcem.

Nemčija in Italija na eni, Anglija na drugi strani oznanjajo svoje upanje v končno zmago. Ni čudno. Nihče se ne vojskuje, da bi vojno izgubil. In poražena je vojska šele tedaj — kakor je rekel maršal Foch — kadar sama prizna, da je vojno izgubila. Upanje v končno zmago bosta torej oba tabora ohranila do poslednjega trenutka — vsaj propagandno. Eden izmed njiju se nujno moti, razen če igra — vojna je na koncu koncev vendarle hazardna igra — na remis, t. j. na kompromisen mir. Takšen se je zdel — cilj po polomu Francije; ker je pa Anglija mirovno ponudbo odločno zavrnila, so tudi ti glasovi utihnili.

Na kaj gradni vojaško v primeri z osjo nedvomno šibkejša Anglija svoje nade?

Ne na svojo današnjo oborožbo, ampak na svoj vojni potencial, na možnost, da ga bo še pomnožila, in na gospostvo na morju; z drugimi besedami, na blokado evropske celine. Anglija se zanaša na to, da bosta pomankanje živih in nenadomestljivost porabljenih surovin odločilno oslabil nasprotnikovo gospodarsko in vojaško moč. Medtem bi pa sama, oprta na gospodarsko moč svojega imperija in Združenih držav, svojo oborožbo tako izpopolnila, da bo dosegla premoč tudi v orožju. Če bo angleško letalstvo moglo izvojevati oblast v zraku, ne da bi sovražnik mogel resno ogroziti angleško oblast na morju, se utegne — tako modrujejo Angleži — pri nasprotniku razširiti demoralizacija, utegnejo slediti upor podjarmljenih narodov, tako da bi na koncu — nekako tako kakor

1. 1918. — nastal notranji polom. Posebno tedaj, če bi okoliščine omogočile vojaški vpad na celino.

Britanci se torej v dobršni meri zanašajo, da jim bo pomagal general Cas.

Tega se državi osi nedvomno zavedata. »Tako sta čas in termin spet tista velika uganka, ki bi jo preroki radi razvozlah,« ugotavlja porogljivo *Deutsche Allgemeine Zeitung* in končuje z apodiktčno trditvijo, da bo čas neizprosno pripeljal do popolnega uničenja Anglije in britanskega imperija.

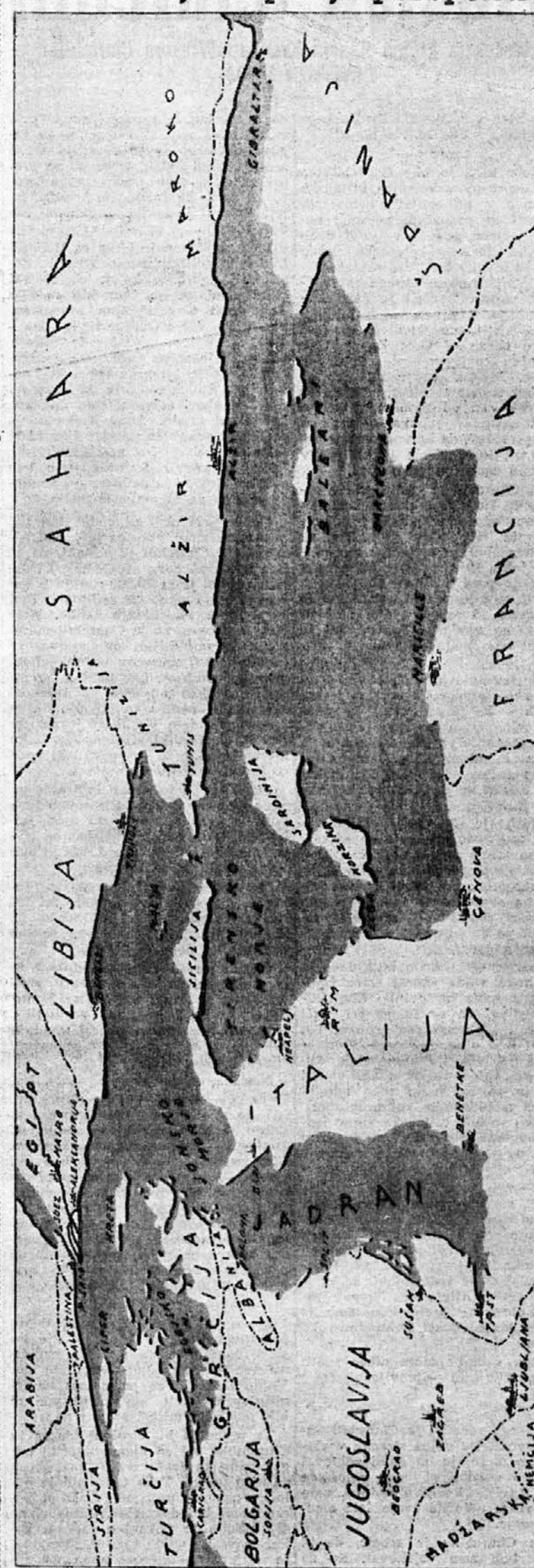
Ker ne spadamo k prerokom, storimo bolje, da ne razvozlavamo ugank in da se rajši držimo avtentičnih virov. In kateri vir bi mogel biti avtoritativnejši?

Njegovo dnevno povelje na nemško vojsko ob vstopu v letošnje leto se konča z besedami: »Leto 1941. bo prineslo dokončanje največje zmage v naši zgodovini.« Iz tega bi smeli torej sklepati, da slonita nemška in italijanska zmagovalnost na upu, da bosta obe državi osi mogli še letos izsiliti vojaško odločitev. Da, po sodbi vojaških strokovnjakov bi moglo — tako ugotavlja ameriški vojaški kritik Fielding Elliot — »že prvih šest mesecev tega leta pomeniti odločilno razdobje sedanje vojne«.

Kje in kako naj Nemci *knockoutirajo* Angleže, ljudje mnogo ugibajo. Zvečine napovedujejo nov invazijski poskus proti britanskim otokom. Toda Anglija ni ranljiva samo v Rokavu. »Če naj se otoki drže, je treba braniti imperij.« Tako ugotavlja glavni urednik tednika *Das Reich*, potem pa nadaljuje: »V ta namen so vloge dobro razdeljene: nemški sunek meri na srce Anglije, italijanski pa ogroža angleški krvni obtok.« Članek je bil napisan najbrže pred padcem Bar-dije.

Ta čas je ogrožanje »angleškega krvnega obtoka« na eni izmed glavnih cil — Sueškem prekopu — minilo. Delitev dela, o kateri je govoril pisec, se je umaknila nemško-italijanskemu sodelovanju na sredozemski fronti. Nedvomno v nasprotju s prvot-

Sredozemlje iz ptičje perspektive

Pogled na sredozemsko kotlino in na obrobne dežele. Gledalec stoji nekako na skrajnem jugu Švice v višini najmanj 30.000 metrov nad morsk gladino.

nimi načrti, saj je Italija še v lanskem novembru izjavila, da se bo na svojih bojiščih sama borila.

Pomen »postranskega bojišča« je zrasel. Ne nepomembno vlogo za nadaljnji potek vojne igra tudi izguba prestiža; pri tem je tudi Nemčija prizadeta.

Vse to, skupaj s časovnim problemom, utrjuje domnevo, da se bo nemška pomoč Italiji razširila tudi na balkansko fronto. Prehod skozi Bolgarijo, mislijo eni, »prostovoljno« uklonila tej želji, je malo verjetno; da bi »mir« na Balkanu ostal neskaljen. Kako na Balkanu tli, dokazujejo krize, ki stresajo Romunijo, in napetost med njo in Madžarsko. In da bi Turčija mirno gledala, kako se bosta državi osi polastili Soluna, je tudi težko misliti. V ozadju pa preži še zmerom ruska sfiga.

Dilema, ali bi možna pridobitev časa upravičevala »kahtev« miru na tolikanj važnem oskrbovalnem področju, na jugovzhodu in razširitev fronte proti tako resnemu nasprotniku, kakor bi bila Turčija, utegne nemškemu generalnemu štabu in političnemu vodstvu nemalo glavo beliti.

Kako bodo ta problem razvozlahi, se bo moralo kmalu pokazati.

Četudi spričo tako naglega razvoja dogodkov ni moči ničesar zanesljivo prerokovati, lahko vendarle ugotovimo, da general Cas ne maršira neizprosno samo v eno smer. Nevarnosti potapljanja ladij si Anglija prav tako ne prikriva kakor nevarnosti letalskih napadov. Nasprotno; zdi se celo, kakor da bi jo glede na pričakovano pomoč iz USA in v želji, da bi vplivala na ameriško javno mnenje, Anglija prej pretiravala kakor pa podcenjevala. V svojo korist pa misli Anglija, da sme knjižiti izpremenitev javnega razpoloženja na vsem svetu, še posebno pa na evropski celini. Simptom za to je naraščanje samozavesti vichyjske vlade nasproti nemškemu pritisku.

Prednost »notranje linije« je Nemčiji, glavnemu nasprotniku Anglije, sicer v glavnem še ostala, ali načina in termina svojega ravnanja vendarle ne more več svobodno določati. Resda je Anglija še zmerom v defenzivi; toda izsilila si je ne neznamen kos iniciativne na vojaškem in tudi na politično-diplomatskem področju. Boji v Afriki in Albaniji utegnejo biti »epizode« v vojnem dogajanju, brez vpliva na potek vojne niso.

Winston Churchill

Izveček iz knjige Renéja Krausa »Winston Churchill«
(Filadelfija 1940.)

(Gl. začetek v 6. številki Družinskega tednika z dne 13. februarja)

Za leto 1913. je bilo Churchillovo geslo, da se mora vsoljna britanska mornarica v prihodnjih 12 mesecih pripraviti za poslednji, največji napor. V nekem govoru v prvih dneh novembra 1913. je preroško dejal: »Varnost Velike Britanije zahteva tudi kar najizdatnejše ukrepe za letalsko obrambo.« Govoril je četrto stoletja prezgodaj. Žive duše ni bilo takrat na Angleškem, ki bi ji bilo mar letalske obrambe, Grof Zeppelin je bil v očeh Angležev zgolj nemški zanesenec. Javnost se je za narodno obrambo zanimala toliko, kolikor se da pričakovati od naroda, ki mu je cricket najljubša zabava, ni pa marala izprevideti, da že voda v grlo teče. Vesel, lahkomišeln je bil čas v zimi pred usodnim letom 1914.

Toda Churchill je mislil krvavo zares. Poletj 1914. je odpovedal običajne pomorske manevre. Zato je pa proučeval in izpopolnjeval načrte za splošno mobilizacijo vojne mornarice. 18. julija 1914. se je vršila pomorska revija pred kraljem: 70.000 častnikov in moč je na 200 vojnih ladjah s hitrostjo 15 vozlov celih šest ur plulo mimo vladarja. Svet dotlej še ni videl tako močnega pomorske manifestacije.

V četrtek nato je vlada ravno imela sejo — razpravljala je o irskih nemirih — ko je vstopil sel iz zunanjega ministrstva in izročil ministrskemu predsedniku pismo. Asquith ga je odprl in mirno prebral svojim tovarišem točke avstrijskega ultimata Srbiji. Zastor se je začel dvigati nad tragičjo...

27. julija je Churchill opozoril admirale, naj bodo pripravljeni; sovražnosti se lahko začne vsak čas. Dva dni pozneje je poslal brzojavno navodilo mornarici, naj takoj skrivaj odplove na svoje vojne postojanke, da je kaj ne zadrži v Rokavskem prelivu, ali pa da je ne preseneti nepričakovani napad.

V tistih z elektriko nabitih dneh je Asquithova vlada skoraj živce izgubila. 1. avgusta je zavrnila Churchillov predlog, da se imajo pri priči vpoklicati vse pomorske rezerve. Toda prvi lord admiralitete je bil izvedel, da je Nemčija napovedala Rusiji vojno, zato se ni zmenil za vladni sklep in je na svojo roko odredil splošno mobilizacijo vojne mornarice. Tako so bile britanske vojne ladje 4. avgusta, pet minut po prejemu ukaza, da se imajo »vojne operacije proti Nemčiji takoj začeti«, pripravljene za boj.

Deset mesecev pozneje, po dardanelskem fiasku, je Churchill pospravil svoje predale v mornariškem ministrstvu, da naredi prostor svojemu nasledniku. Bil je strk moč, sit življenja. Tedaj so se vrata odprla in vstopil je veliki Kitchener. Njegov zagoreli obraz je preletel nasmeh iz zadreg, ko je stresel Churchill roko in rekel:

»Enega vam ne more nihče vzeti: mornarica je bila pripravljena!«

II

Od vsega začetka je Churchill veljal za voditelja vojne stranke v vladi. Tako n. pr. je on edini zahteval takojšnjo uvedbo obvezne vojaščine — za Angleže kočljiva zadeva, zato se je vlada odločila zanjo šele mnogo pozneje.

Toda Churchill je srbelo, da bi se šel tudi sam vojskovat. Ko so Nemci 28. septembra 1914. začeli obstreljevati Anvers, je hitel z mornarico na pomoč, dva dni po prihodu na cilj je pa brzojavno podal ostavko na mornariško ministrstvo, samo zato, da bi se mogel do konca boriti v prvih črtah. Ali Mr. Asquith je bil takšnih misli, da je Churchill v Londonu bolj potreben, in je njegovo ostavko odklonil.

Ko se je nemški pohod na Pariz ustavil ob Marni in je zahodna fronta zamrznila v strelskih jarkih, je bil Churchill tisti, ki je dal pobudo za dardanelsko avanturo. To je postalo tragedija njegovega življenja.

Churchill je dokazoval: če si mornarica izslji prehod skozi Dardanelsko ožino in dobi oblast nad Črnim morjem, bi bilo zaveznikom moč pošiljati Rusiji strelivo, osvojiti Mezopotamijo in Palestino, prisiliti Turčijo in Avstrijo na kolena in napasti Nemčijo za hrbtom, tam, kjer ni bila zavarovana.

Njegovi argumenti so Asquitha in Lloydja Georgea prepričali. London je bil upal. Ko je 15. februarja 1915. kraljica Elizabeta s svojimi novimi orjaškimi 15palčnimi topovi porušila skoraj vse zunanje utrdbe morske ožine in je brodovje prodrla šest milj daleč, se je zdela, da je igra že dobljena. Toda ne lord Fisher ne Kitchener nista kazala pravega navdušenja za ofenzivo na Galipoliju; oni je zagovarjal tezo, da je Nemčijo treba napasti skozi Baltik, ta je bil pa prepričan, da se more prava zmaga izvajati samo na zahodnem bojišču. Pa tudi drugod je trčil Churchill ob hudo opozicijo.

Medtem ko se je bitka za Galipoli bila v londonskih ministrstvih še doštiti bolj ogorčeno kakor ob morski ožini sami, se je Churchill nekega dne dobil z admiralom Murrayem Sueterjem, šefom mornariškega letalstva, admiralom Baconom in polkovnikom Swintonom. Govorili so o izumu, ki ga je bil prerokoval že Leonardo da Vinci: o stroju, ki bi mogel prodreti skozi sovražnikove črte kakor skozi maslo. Admiral Sueter je predlagal nekakšen parni valjar, ki bi lahko kar zdrvel čez nemške strelske jarke; polkovnik Swinton je o tem sestavil dokončen načrt in ga predložil odboru za obrambo imperija.

Odbor prvi mah ni vedel, kaj naj stori z načrtom, zato ga je poslal admiraliteti. Churchill je odredil, da se ima pošastno novo orožje takoj izdelati; naročil je za 70.000 funtov (v našem denarju okoli 20 milijonov din) 18 takšnih »kopenskih ladij«. Niso bile še gotove, ko je Churchill moral zapustiti mornariško ministrstvo; to je bilo nekaj mesecev pozneje. Njegov naslednik Arthur Balfour je pri priči prekal narčilo za izdelavo teh novih »mašin« in dovolil, da se samo ena izdela. Krstili so jo na ime Big Willie (Veliki Willie). V začetku februarja 1916. so jo preizkusili v priči kralja in Lloyd Georgea.

Big Willie se je počasi in hreščé pomikal naprej; vozil je s hitrostjo dveh milj na uro, čeprav je bil teren dokaj trd. Osnovna misel izuma so bila goseničasta kolesa; vse drugo je bilo stvar konstrukcije in razvoja.

Lloyd George je bil navdušen. Tako je vojno ministrstvo naročilo 150 teh novih pošast. Izdelali so jih na skrivaj; nesmiselno ime tank so jim dali kar na slepo.

Čeprav se je Churchill, takrat že ne več minister, obupno boril proti temu, da se tanki vržejo na fronto, dokler jih ne bo izdelanih na stotine, je vojno ministrstvo uporabilo prvih 49 tankov v se v bitki pri Thiepvalu 15. septembra 1916.

Nemška vojska se je zgrozila. Nič manj tudi britanska.

Toda minilo je še celo leto dni — takrat je bil Churchill še municijski minister — preden so zavezniki temeljito izbrali tanke. To je bilo pri Cambrai. Tank je postal odločilno orožje za izid vojne. Sam Ludendorff je zapisal, da je Nemčija vojno izgubila, ker »je s vražnik vrgel v boj nepričakovano veliko tankov«. In vendar bi bile nejeve, zavlačenje in neznanaka nespretnost uradnih krogov idejo skoraj v kali zadušile.

A vrnimo se h Galipoliju!

Zavezniki so si bili komaj dobro priborili nekaj peči kopne zemlje, ko so že izgubili tri vojne ladje, nadaljnji dve sta pa postali nerabni za boj. Vojno ladjstvo se je moralo umakniti, spričo silne nevarnosti min ni bilo moči niti misliti na nov napad.

Ta poraz je bil strašen udarec za Churchilla, saj so njemu naprtili odgovornost za dardanelsko avanturo in za njen polom. Toda Churchill je odločno nastopil proti temu, da bi poraz moral biti dokončen. Dardanelska ekspedicija je riskantna zadeva, kakor je vsaka vojna zadeva riskantna, je zatrjeval; toda če se doma združijo moči in če bo mornariško vodstvo odločno, je še zmerom moč Carigrad zavzeti. Ali Kitchenerju je bilo takrat že zadosti. Vsa njegova pozornost je veljala zahodnemu bojišču.

Churchill je moral zapustiti mornariško ministrstvo; obsojen je bil, da gleda prekrižanih rok, kako zunaj divja vihar. Te dolge ure vse prej ko zaželenega brezdelja so bile nedvomno najžalostnejše v vsem njegovem življenju. In vendar se je iz njih rodila duhovna in umska odrešitev: našel je uteho v slikanju.

Do svojega 40. leta ni Churchill še nikdar imel v rokah palete ne čopiča. Neke nedelje popoldne je gledal svoje otroke, kako se igrajo z barvicami. Koj drugo jutro si je kupil popolno orodje za slikanje z oljnatimi barvami.

Skrivaj kakor vlomilec se je splazil v park. S tujim mu čopcem v rokah je zastrel v nebo. Sinje in belo: takšen je bil začetek. Plaho je naslikal belo liso na platno, zelo majceno liso, ne večje od fižola. Toda ko je videl, da se zemlja ni odprla pod njim, da se nebo ni stemnilo nad njim in da se platno ni raztrgalo v kose, ga je začel obdelavati z divjim konjiškim napadom. In od tistega dne je slikanje postalo njegov najbolj priljubljeni oddih in navdih.

Churchill sicer ni postal mojster med sodobnimi slikarji. Vendar je njegova umetnost zrela in polna smisla za barve. Po njegovih pokrajinskih slikah so kmalu začeli izpraševati trgovci in tudi umetnostne galerije so jih kupovale; tako so mu nekajkrat prinesle zelo dobro došel postranski zaslužek.

Slikanje mu je vrnilo notranje ravnotežje. »Čudovito lepa zabava je to,« je Churchill sam priznal. »Hudo škoda bi bilo, če bi človek zapravil svoj prosti čas z golfom ali pa s kvartanjo, ko ima pa takoj pri roki prečuden nov svet umetnosti, sončni vrt, ves svetel od luči in barv — vrt, ki ima ključ do njega v telovnikovem žepu.«

V političnem življenju je bil medtem izgubil sleherni vpliv; vlada ga ni marala nikjer uporabiti. Tedaj se je odločil, da bo vsaj vojaško služil domovini. V vojski je imel čin konjiškega majorja; prosil je, naj ga pošljejo na Francosko.

V zadnjem času se je oglašil v parlamentu k besedi. Poslanci so strpno čakali, kaj bo povedal v svoj zagovor moč, ki je bil odgovoren za dardanelsko katastrofo. Člani parlamenta se niso marali znašati nad svojim tovarišem, ki odhaja na fronto. Toda Winston Churchill je bil sam tisti, ki je parlament potolažil, ki ga je dvignil v svo njegovo višino sredi najhujše depresije vojnih nesreč. Govor, eden izmed največjih v njegovi karieri, je tedaj dobil preroški prizvok: Churchill bi ga lahko izrekel leta 1940.

»Ni vzroka, da bi izgubljali pogum zastran poteka vojne. Danes preživljamo hude čase in verjetno je, da bomo doživeli še slabše, preden se bo obrnilo na boljše. Da se pa bo obrnilo na boljše, če bomo le vzdržali in vztrajali, ne dvomim prav nič. Prejšnje vojne so odločile bolj njihove epizode kakor pa tendence. V tej vojni so tendence mnogo važnejše kakor epizode. Tudi če ne izvojujemo niti ene senzacionalne zmage, lahko dobimo to vojno. Da vojno dobimo, ni potrebno, da vržemo Nemce nazaj čez vse osvojeno ozemlje ali pa da prebijemo njihovo fronto. Tudi če se nemška bojna črta širi daleč preko njihovih meja; tudi če plapolata njihova zastava nad velikimi prestolnicami in podjarmljenimi deželami; tudi če spremljajo njihove armade sami vojaški uspehi; kljub vsemu temu je Nemčija še zmerom moči premagati. Nekateri izmed teh malih držav je nemški vojaški pomp hipnotiziral. Te države vidijo lesk, te države vidijo epizodo. Cesar pa ne vidi, je moč starih in močnih narodov, proti katerim se Nemčija bori. Ti narodi prenašajo nesrečo, trpe razočaranje in slabo vodstvo, pri tem pa vstajajo k novi moči, tiho prestajajoč brezmejno trpljenje, da bi uresničili najvišji cilj, ki se je kdaj človeški rod zanj boril.«

Vihar navdušenja je stresel parlament po teh besedah. Glas Anglije je bil, ki je govoril iz Churchillovih ust.

III

Jeseni leta 1915. je sir John French, tedanji vrhovni poveljnik angleških armad na Francoskem, sprejel majorja Churchilla v svojem glavnem stanu na gradu Blondecu. Pomolil mu je obe roke v pozdrav, kakor da njegov gost ne bi bil nižji častnik, ampak še zmerom prvi lord admiralitete, ki je uspešno spravil svoj oddelek na Francosko.

»Kaj bi radi počeli, Winston?«

»Tisto, kar o meni govore.«

Sir John French mu je ponudil poveljstvo nad brigado. Churchill bi bil seveda s ponosom sprejel, če mu ne bi bilo toliko do tega, da spozna jarkovno vojno od blizu; tako je bil že dodeljen gardni diviziji na fronti.

Njegovi novi tovariši so bili mrzli z njim. Politikov vojak niso marali, liberalnih politikov pa še prav posebno ne.

Bataljon je imel svoj glavni stan v neki razbiti kmetijski hiši; golo zidovje je bilo seveda kaj slaba obramba pred sovražnikovim ognjem. Majhen okop iz vreč peska za razbitimi zidovi je služil polkovniku za glavni stan. Tu so častniki z vso formalnostjo požujili svoje skromne obroke konzervne hrane in popili močan čaj s kondenziranim mlekom.

Toda Churchillova osebná prikupnost, njegova vojaška natančnost in očitni pogum so kmalu otajali led med njim in njegovimi tovariši. Ko je pa prosil za dovoljenje, da bi spal skupaj z navadnimi vojaki v strelskih jarkih in ne v glavnem stanu bataljona, je izginil še poslednji ostanek napetosti. Uradno je svojo prošnjo utemeljil s tem, da bo tako dosti prej utegnil spoznati življenje in razmere v najprvih črtah na fronti; in vsi so bili prepričani, da je od samega junštva ves v ognju. V resnici je bila pa stvar takšna, da so vojaki dobivali alkoholne pijače, a v častniški menzi je bila zapovedana stroga abstinenca. Churchill pa ni prenesel močnega čaja s kondenziranim mlekom.

Dalje prihodnjic

H.C. ANDERSEN
Rdeči čevljički

Živel je nekoč dekletce, ljubko in drobno, toda poleti je morala zmerom hoditi bosa, ker je bila siromašna. To ni bilo prijetno, ker jo je bodlo kamenje.

In pozimi je morala hoditi v velikih cokolah, tako da so njene nožice čisto zardele od mraza; to je bilo tako hudo, da si kar težko gledal.

Sredi vasi je živel stara čevljarška mamka; ta je sedela in šivala, kakor je vedela in znala, iz starih, rdečih suknjenih krp par čevljev. Bil so zelo okorni, toda starka je mislila dobro, in namenila jih je mali deklici. Deklici je

bilo ime Marija. Mala uboga Marija. Prav tisti dan, ko so ji pokopali mater, je dobila rdeče čevljičke in jih prvič obula. Kajpak to niso bili žalni čevlji, toda drugih ni imela, zato je brez nogavic korakala za siromašno rakvijo.

Tedaj je mimo pripeljala velika kočija; v njej je sedela stara gospa; gledala je dekletce; zasmili se ji je in dejala je pridigarju: »Daj mi dekletce, zavzela se bom zanj!«

lilo se ji je in dejala je pridigarju: »Daj mi dekletce, zavzela se bom zanj!«

In Marija je mislila, da je vse to samo zaradi rdečih čevljev. Toda stara dama je dejala, da so strašni, in jih je naposled sežgala. Mariji je bilo zanje zelo, zelo hudo, saj so bili tako lepo rdeči.

Marijo samo so pa oblekli v čisto in čedno obleko, morala se je učiti branja in pisanja in ljudje so dejali, da je ljubka, toda zrcalo ji je dejalo: »Ti si še vse več kakor ljubka, ti si lepa!«

Tedaj je potovala nekoč skozi deželo kraljica s svojo hčerko, ki je bila princeska. Ljudje so se zgriinjali okrog gradu in tudi Marija je bila med njimi.

Princeska je stala v lepi, beli obleki ob oknu in je dovolila, da so jo občudovali; ni imela ne vlečke ne zlate krone, toda imela je prekrasne rdeče safijanaste čevljičke, ki so bili kajpak dosti lepši kakor tisti rdeči čevljički, ki jih je bila Marija sešla čevljarjeva mamka. Nič na svetu se ni moglo meriti s temi rdečimi čevljički iz safijana.

Kmalu je bila Marija v tistih letih, da je prišel čas za birmo; dobila je novo obleko in tudi nove čevlje naj bi dobila. Bogat čevljar je vzel mero zanje po njeni drooni nogi, in sicer se je to zgodilo doma v njegovi sobi.

Tam so stale velike steklene omare s prelepimi čevljički in svetlimi škorenjčki.

To je bilo na pogled prekrasno, toda stara gospa ni več dobro videla, zato je to ni nič več veselilo. Sredi vseh teh čevljev je stalo par rdečih čevljev, prav takš-

nih, kakršne je imela princeska. Kako so bili lepi! Čevljar je dejal, da jih je bil sešil za otroka nekoga grofa, toda niso mu bili prav, zato so ostali.

DALJE PRIHODNJIC

KRIMINALNI ROMAN

RUMENAKAČA

SPISAL EDGAR WALLACE * PREVEDEL Z. P.

20. nadaljevanje

Preden je črnc odgovoril, je stopil nekaj korakov nazaj po hodniku, menda zato, da se prepriča, ali kdo ne prisluškuje. »Krogla se ni tako huda reč, toda če grozi človeku umor... Ne, strašnejšega na svetu res ni! Tudi kapitan sodi tako kakor jaz.«

»Koga so pa umorili?«
Mož ni odgovoril. Hlastno je zaprl vrata in se vrnil šele čez pol ure.

»Slišal sem stražnega častnika, ki je pregledoval hodnike,« je povzel z nestrupen glasom. »Da, ti kitajski psi so od sile nezaupljivi. Kar na lepem se vam spomni, odide s poveljniškega mosta in pregleduje ladjo. Ubil bi tega lopova. Zadnji čas je že, da izgineta s te ladje. A, saj res! Koga so umorili? Tistega blaznega človeka, ki so ga snoči z mlado damo vred prinesli na tale parnik.«

»Nartha?« je do smrti prestrašen šepnil Clifford.

Črnc je priklimal.

»Prav gotovo. Prepirl se je s Fing-Sujem in Kitajec mu je s steklenico razbil betico. Vrgli so ga v morje — malo potem, ko sem vam prinesel hrano...«

Spet se je previdno ozrl nazaj po hodniku. Zda se je porinil glavo prav daleč skozi odprtino pri vratih in komaj slišno povzel:

»Kapitan in dva mornarja bodo okoli štirih zjutraj spustili rešilni čoln. Po vrvi boste morali splezati dol. Ali bo mlada dama to zmogla?«

»Bo, bo, le brez skrbi bodite!« je odgovoril Clifford — in vrata so se zaprla.

Clifford Lynne si je kar mislil, kaj se dogaja. Dotlej je Fing-Su, odkar so mu visokoleteče misli o cesarskem prestolu zmešale glavo, zmerom iskal in potreboval izkušnih nasvetov strokovnjakov. Leggat je bil na svoj način razumen in zvit, Spedwell pa, zlasti kar se je njegove stroke tikalo, nedosežen svetovalec.

Oba sta bila previdna človeka, zato je njuno sodbo kitajski milijonar nad vse spoštoval. Zda pa Fing-Su ni imel nobenega gospodarja, potreboval ni več nobenega svetovalec, temveč je poznal samo še svojo muhasto voljo. Njegova sodba je bila zgolj sad njegove zmedene domišljije.

Čakanje je bilo nezno in neskončno dolgo. Sedeli so v krogu v majhni kabini in se niso upali niti besedice črhiniti; zakaj bali so se, da bi preslišali znamenje ali pa da bi jih utegnili presenetiti z napadom, ki je bil nanj namignil blagajnik. Kazalci na uri so se neznanosko počasi premikali — tako počasi, da je Cliff že dvakrat mislil, da se mu je ura ustavila.

Minilo je tri. Pritrkavanje ladijskega zvona je komaj slišno zvenelo po ozračju. Zda se je zaslislal trkanje na vrata... Tečaj so zaškrpali in vrata so se previdno odprla. Blagajnik se je spet prikazal na pragu. Obute je imel visoke gumijaste škornje, okoli pasu pa privezan revolverski tok. Nemo je stal pri vratih in jim pomignil, naj se spazijo za njim. Clifford je pogumno stopil naprej in prijel Joana za roko. Joe Bray in Willing sta bila zadnji straži. Joe je držal v vsaki roki revolver in bil divji ko obstrljen merjasec.

Morali so mimo razsvetljene kuhinje in njihov vodja je položil prst na usta. Joan je videla široka pleča kitajskega kuharja, ko se je sklanjal nad kadečim se loncem. Vendar so srečno prišli mimo in smuknili na zadnjo valovno palubo. Dvoje železnih vrat ob ladijskem boku je bilo odprtih. Čez rob palube je visela togo napeta vrva. Ko je Clifford pogledal navzdol, je opazil, da drži vrvi do velikega pokritega čolna. Na robu čolna so čakali trije zakrinkani možje.

Obrnil se je k Joani in ji šepnil v uho:

»Spusti se po tej vrvi počasi navzdol!«

Blagajnik je zavezal mladi dami okoli pasu tanko vrvi in rekel s pritajenim glasom:

»Ne zapravljajte časa... dobil sem ponoči radijsko brzojavko... Nič več ni pojasnjeval, kaj ima ta brzojavka skupnega z njihovim begom.

Medtem ko sta blagajnik in Clifford držala za varnostno vrvo, se je Joan počasi spuščala po hrpavi vrvi nizdol. Pri tem si je roke do krvi obdrnila.

Zdelo se je, da plove čoln z divjo hitrostjo, čeprav se ni premikal prav nič hitreje ko parnik.

Eden izmed zakrinkanih mož je sezel kvišku, prijel brez premisleka Joano okoli pasu in jo potegnil v čoln. Njej je sledil Joe Bray — in pravici na ljubo naj bo povedano — dokazal je prav mladeniško gibčnost in spretnost. Blagajnik je bil poslednji, ki se je spustil po vrvi, in zdelo se je skorajda strah zabujajoče, ker se mu je tako mudilo, da je smuknil v čoln.

»Naprej!« je ukazal hripav glas.

Blagajnik je v temi iskal nekaj na tleh čolna. Zda se je našel sekuro. Zavijtel jo je in presekal vrvi. Pri priči jih je vodni razor butnil v stran in njihov čoln se je začel pozibavati ko orehova lupina na vodi. Malo je manjkalo, pa bi se bil prevrnil, zakaj jekleni ladijski bok je oplazil čoln po vilicah za vesla. Na poveljniškem mostu se je zasvetil žaromet. Kljub grgranju in šumenju vode so begunci vendarle slišali rezek žvižga... in parnik je zaoral v velikem loku v desno.

»Opazili so naš beg,« je siknil Clifford.

Blagajnik se je iz strahu zakrohotal, zastrel v ladjo in nekaj nejevoljno zamrmral. Obrnil se je, skočil v sredino čolna in pomagal enemu izmed črnih mornarjev postaviti jumbo. Kapitan, groteskna prikazen z zlato obrobjeno čepico in s pisanimi znaki svojega dostojanstva, je ves obupan potegnil jadro do vrha jumbora. Oster severozahodnik je bril čez morsk gladino. Koj naslednji hip se je čoln ulegel na bok in že je bil v polnem zaletu. Toda kako so si le naši begunci zamislili, da bodo utekli parniku, ki plove s hitrostjo petnajst vozlov?

Ladijske sirene so tulile. Begunci so se vsi ozrli k parniku, ki jo je ubiral za njimi. S poveljniškega mostiča so se utrinjali svetlobni signali — in kapitan je začel na ves glas razlagati pomen teh znamenj:

»Rumeni črnc!«
Clifford se je zasmejal, zakaj kapitan je bil najbolj črn človek, ka ga je kdaj videl.

Njihov čoln se je zibal po valovih. Kapitan je bil pogumen, tako pogumen, da je še drugim vili srčnosti. Clifford je sedel k Joani, ki je ležala zavita v nepropustno odejo, na dnu čolna.

»Le brez strahu, ljubica!« ji je prigovarjal.

Pogledala mu je z otočnim nasmeškom v oči — in njen nemi odgovor ga je osrečil.

Kapitan je govoril prostaško pristaniško angleščino, drastično in na moč slikovito.

»Slon ne uloviti muhe,« je menil. »Velika ladja ne ujeti majhen čoln! In če Kitajec spusti čoln v morje, čoln ne dohiteti naša jadrnica!«

»In vendar je nevarnost hudo velika, kapitan!« je menil Clifford. Širokolični črnc mu je moral pritrčiti.

»Zda, boste videli, prinesli tak-tak puška,« je spet povzel, »pa takoj prišle druge ladje.«

S tem upanjem so se morali zadovoljiti. Še zmerom so bili v an-

gleških vodah, v velikem prelivu, ki je glavna ladijska pot iz severnih voda. Tod je ladijski promet nenavadno živahen. Kljub temu pa naši begunci niso mogli ob tej zgodnji uri nikjer odkriti ne ladijske zastave ne stebra dima ne jadrnice.

Clifford se je obrnil k blagajniku, rekoč:

»Ali se izmuznemo ali ne... sam Bog si ga vedi. Pribito pa je, da smo vam dolžni vso hvalo, dragi prijatelj!«

Hakljav obraz je kar žarel. »Bolj zgodaj bi bili morali oditi z ladje, kapitan se je pa le preveč obotavljal,« je rekel blagajnik. »Šele ko sem dobil radijsko brzojavko, se je odločil.«

»Kakšno brzojavko?«

Blagajnik je potegnil iz žepa umazan trak papirja.

»Tole so mi brzojavili; poglejte!« je odgovoril in pomolil papir Cliffordu.

Lynne se je pošteno mučil, preden je prebral okorne črčke:

»Pobegnite z ladje pred četrto. Vzemite vse s seboj, ki naj ostanejo živi. Če Miss Brayeva na ladji, vzemite s seboj. Admiralteta pošlje rušilec 'Sunbright', da vas dohiti. Vojak.«

»To je major,« je pojasnil blagajnik. »Vojak smo mu rekli... Lahko bi se pa zgodilo, da nas 'Sunbright' ne bi dohitela — in potem bi nihče ne ostal živ, ki bi lahko obtožil Fing-Suja.«

Clifford se je prejel čudil, ko je kapitan omenil »tak-tak puško, toda le prekmalu je okusil neprijetnosti tega orožja. Tak-tak-tak-tak-tak...«

Pozor, prihodnji naš novi kriminalni roman!

Začelo je regetati ko za stavo. Kitajci so torej prinesli na palubo strojno puško! Voda je brizgnila visoko kvišku, kjer koli je zasekala krogla vanjo. Strelec je koj sprva dobro meril, zakaj svinčenke so kosile vodo le kakšnih deset metrov pred jadrnico. Kapitan se je ves upri v krmilo in obrnil čoln v drugo smer. Premier je daljavo in ugotovil, da jih loči od parnika le kakšnih pet sto metrov. Tedaj je tudi Clifford izprevidel, da bo prava igrača na to razdaljo preluknjati čoln, ko bo strelec lahko pri belem dnevu pošteno meril. Zavedel se je, da jim Fing-Su ne bo prizanesel, zakaj z njihovim uspešnim begom bi bilo zapечатeno njegovo grešno življenje.

Tak-tak-tak-tak-tak... je regljala strojnica.

Tokrat je strelec meril više in svinčenke so preluknjale jadro. Velika treska z vrha jumbora je padla v čoln.

»Lezite!« je zakričal blagajnik s piskajočim glasom, kričel z rokami, ko da bi bil obseden.

Ze tretjič je pogledal na svojo srebrno uro.

»Umveli!« je že spet plula s polno paro. Ko je bila s čolnom v isti erti, je obrnila krmilo in plula naravnost proti beguncem. Spet je kapitan obrnil jadrnico v nasprotno smer in veter jim je bil v pomoč. S palube parnika so se usuli streli iz pušk. Svinčenke so udarjale neznansko blizu čolna v vodo...

Do rušilca »Sunbrighta« so priveslali pet in dvajset minut prej, preden so se pod varne peruti te ladje zatekli ostanki posadke parnika »Umvelija«. Ko so pa spoznali, da so priveslali v levje žrelo, so napol blazni vrgli orožje v vodo in z dvignjenimi rokami prosili milosti.

Razdelitev nagrad našega

imenskega tekmovanja bo

v prihodnji 9. številki

„Družinskega tednika“

Zda se je med peketanjem puškinih strelav oglašilo grmenje mogočnejšega orožja.

»Sedemfuntni top!« je menil Joe odsekano. Ni še skončal svojega kratkega pojasnila, je že udarilo v jumbo.

Zahreščalo je... in jumbo je omahnil.

»Zda, smo na koncu,« je dejal blagajnik. Z občudovanja vredno hladnokrvnostjo je potegnil revolver iz toka in ga pripravil za strel.

Opazili so, kako so začeli s parnika spuščati čolne v morje. Trije zapovrstjo so pljusknili na morsk gladino. »Umveli!« je plula korakoma. Vsi so izgubili razsodnost, le kapitan je ostal miren. Pomignil je mornarju in zgrabila sta zlomljeni jumbo z jadrom vred in ju zalučala v morje. Kakor bi trenil, sta vžaknila vesla v železne vilice.

»Vsi k veslom!« je ukazal z mogočnim glasom.

Clifford je pri priči skočil in krepko prijel za veslo.

Toda čoln je bil velik in mnogo okornejši kakor čolnici, ki so jih jeli zasledovati.

»Samo čudež nas lahko še reši!« je menil Clifford.

In čudež se je zgodil!

Dva čolna sta bila že odrinila od parnika in v tretjega so se pravkar spuščali mornarji. Zda se je siknil iz spodnje palube žareč plamen kvišku in oglušujoč, bobneč pok je odjeknil v jutrnjo sivino. Precej nato je sledila druga, še hušja eksplozija...

Za nekaj sekund je vse obnemelo, potlej so pa zabrligale piščalke častnikov in zagrmela razjarjena povelja. Oba čolnika, ki sta že nesla mornarje beguncem naproti, sta obstala in mornarji so z naporom vseh svojih sil zaveslali nazaj k ladji.

Gost črn dim se je valil po vseh krovih. Ladijski dimnik in kрма sta bila že vsa zavita v črn oblak. »Kaj se je le razletelo na palubi?« je vprašal blagajnik z zahripim glasom.

Kapitan je pa namesto odgovora zavpil: »Uprite se v vesla! Brž od tod!«

V odsekanem tempu so se dvigala vesla in se spet pogrezala v vodo. »Parnik se potaplja,« je osuplo vzkliznil Joe. In govoril je živo resnično.

Pol stota dinamita ni bilo prebilo samo ogromne luknje skozi vse palube, temveč tudi vnelo velike zaloge streliva, ki jih je vozil parnik s seboj.

Major Spedwell je bil uro časovnega prižgalnika tako nastavlil, da so se morale eksplozivne snovi vneti šest in dvajset ur po začetju voznji.

»Umveli!« je visela že močno na desno. Zdelo se je, da bo vsak čas do smrti utrjena omahnila. Iz lin in odprtini so bruhali gosti oblaki črnega dima. Plameni so lizali ko dolgi rdeči jeziki ladijske boke.

Zda se je zgrnil divje begajoči ljudje okoli majhnih rešilnih čolnov.

Rešenci so v zmedi pozabili veslati. Naslonili so se na vesla in oči so jim od groze razprte boljše v strahotno razdejano.

Tedaj je blagajnik svareče zavpil:

»Pametneje bo, če jo urno ubremo od tod!«

Kmalu nato se je zaslislala tretja eksplozija. »Umveli!« se je sesula kakor igrača. Njen zobčasto raztrgani trup se je potopil v divje se penecem in vvalovljenem vodnem vrtincu.

Samo štirje čolni so se zibali na morsk gladini. Ko so se rešili v mirnejši tok, so jo ubrali za begunci.

»Veslajte, tri sto kosmatih! Napnite mišice, sicer nas dohitel!« je zavpil kapitan. Spet so krepko prišli za vesla.

Njihov napor je bil kmalu poplačen. Ko se je Clifford Lynne ozrl, je zagledal na obzorju stožec črnega dima — in ko je pogledal ostreje, je spoznal v jutrnjem svitu vitko silo ladjo...

Do rušilca »Sunbrighta« so priveslali pet in dvajset minut prej, preden so se pod varne peruti te ladje zatekli ostanki posadke parnika »Umvelija«. Ko so pa spoznali, da so priveslali v levje žrelo, so napol blazni vrgli orožje v vodo in z dvignjenimi rokami prosili milosti.

Fing-Suja ni bilo med njimi — in ko je Clifford enega izmed drhtenih častnikov vprašal, kaj je z »novim cesarjem«, je v pičlih besedah izvedel njegovo usodo.

»Fing-Su... videl sem njegovo glavo... in njegov trup... tu kos, tam kos...«

38. POGlavJE

Osem mesecev pozneje je pripeljal Joe Bray svojo mlado ženo k hiši na hrib pri Slangtanu. V ženitovanjskem registru je pisalo: »Joseph Henry Bray, samec, 51 let star.«

»Srbi me pripomniti,« je malce zafrkljivo menil takrat Clifford, »da ljudi, ki si dajo zapisati lažne podatke v ženitovanjski register, kaznujejo z zapornom...«

Joe Bray je bil še pred potovanjem iz Evrope pojasnil Mabeli vzrok za Cliffordovo nesposobnost.

»Zaradi mojega mladostnega videza se zdi Cliff starejši — in to ga jezi,« ji je prepričevalno zagotavljal in Mabel mu je pritrdila, zakaj prav tisto jutro si je smela kupiti v Rue de la Paix prekrasne obleke in razkošne dragotine, kakršne položijo samo milijonar svoji ljubljene ženi pred noge.

»Razlik!« med najino in njegovo poroko je samo ta, Mabel,« je samozadovoljno menil Joe, »mridva sva se poročila iz ljubezni — on pa, da povem kar naravnost, on pa... Medtem ko je govoril, mu je natak prinesel krepko pijačo in pri priči jo je začel srebati po slamici.

»Nikoli bi se Lynne ne bil poročil z Joano, da ga nisi ti speljal na led,« je menila Mabel ne kdo ve kako ljubeznivo. »In vendar upam, da bo revica srečna. Sicer močno dvomim, upam pa vendarle...«

Mabel je prišla v Slangtan in evropska kolonija tega legega mesta jo je sprejela s tolikšno svečanostjo, kolikršno si je smel želeti le človek, ki je bil v Yunnan-ski družbi na tako imenitnem in vidnem mestu kakor Joe Bray.

In čudno! Vzljubila je Slangtan, zakaj neverjetno ji je laskalo, da je bila v majhnem mestu velika, spoštovana in zavidana, prej pa v velikem mestu velika ničla.

Lepega dne sta dobila od Joane pismo, ki je od prve črke do poslednje pričalo, da je brezmejno srečna. Mabel je brala pismo s priki zavistjo in kajpak vihal nossek.

»Da ne izumre rodbina... Kaj le misli s tem, Joe?« je zategnjeno vprašala in kar poznalo se ji je, da nekaj slutiti.

Joe je pokajšal in ji razložil:

»Da, da, tudi to je bila moja misel...« je naposled skromno zatrdil.

KONEC

S ŠKARJAMI PO SVETU

NOVI VITAMIN

Znanstveniki so našli nov vitamin. To je vitamin, ki preprečuje sivenje las.

Trije ameriški biologi namreč to trdijo na podlagi poizkusov, ki so jih napravili na podganah. Podganam, ki so jim dali ta vitamin, repi niso osiveli.

Zda je potrebno samo še učinkovito sredstvo proti plešavosti.

Journal, Philadelphia.

Neki profesor nacionalne ekonomije v Ameriki je izjavil, da produkcija na debelo kmalu človeka izrablja.

Neki znan ameriški časopis je poslal v Fordove avtomobilске tvornice v Detroitu svojega reporterja, da bi ugotovil, koliko so stari delavci v teh tovarnah. Ugotovil je tole:

V Fordovih tovarnah dela vsega skupaj 123.562 delavcev.

Od teh je več ko 40 let starih 47.156 delavcev.

Starejših od 45 let je 28.576 delavcev.

Več ko 55 let je starih 6377 delavcev.

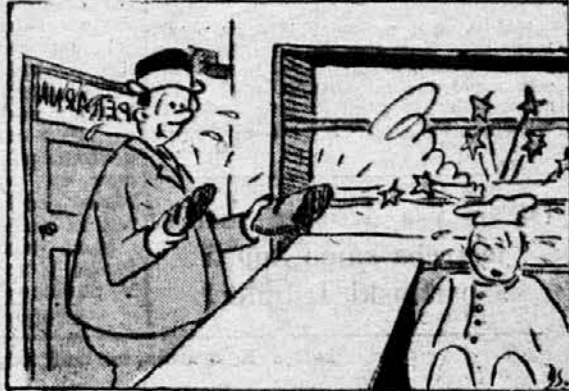
Več ko 70 let je starih 198 Fordovih delavcev.

Dva delavca sta pa celo po 84 let stara.

Liberty, New York.

Britanska vlada je naročila 1 milijon 400.000 plinskih mask za otroke, mask v katerih bodo otroci lahko prst sesali.

Time, Chicago.

ŠPORTNI TEDNIK

Pred začetkom spomladanske sezone

Okrnjeno svetovno prvenstvo v Cortini d'Ampezzo je za nami. V drugih razmerah bi bilo gotovo držalo v napetosti vso nepregledno športno svetovno javnost, tisti teden bi bile novice s tekmovališč na najvidnejših mestih v dnevnih. In potem mednarodno srečanje v Gai-Pa — to bi bila nova prilika za prijeten sestanek vesoljne zimske športne elite. Tako pa... doživljamo reprizo svetovnega prvenstva v Gai-Pa, kjer tekmujejo med seboj bivši in sveži svetovni prvaki.

Mi se teh prireditelj skromno udeležujemo tukaj in tam in pobiramo mesta za priznanimi veličinami. Ritemo naprej, počasi in vztrajno, z čitnimi uspehi, toda do osrednjega je še daleč! V prejšnjih normalnih časih smo bili postavili svojo kandidacijo za organizacijo svetovnega prvenstva 1941/42, da bi s tako veliko prireditvijo tudi naš zimski šport prispeval v nizu proslav ob polnoletnosti našega mladega kralja. In smo šli in smo kandidacijo umaknili. Bo že držalo, kar je nedavno povedal Ansaldo svojim radijskim poslušalcem: da je partija v Libiji nesporo važnejša od rezultata te ali one nogometne tekme!

Doma je spored trpel zaradi trajne odjuge in nalivov. V teh okoliščinah je izvedla Ilirija svojo skakalno tekmo, podobno se je godilo Bratstvu v smuku na progi v Karavankah. Vse kaže, da bo treba za leto vzeti slovo od bele opojnosti.

Za ostale športe, vsaj pri nas, še ni sezone. Toliko bolj se udeležujejo v nogometu naši sosedi Hrvati in Srbi, ki jih preganja stiska s termimi. V obeh ligah sta bili kompletni koli na sporedu, že trinajstič, tako da preostaja še pet nedelj do konca. Za rezervno imajo tedaj samo en termin, ker bo sedma nedelja že beležila začetek v finalnem tekmovalstvu za državno prvenstvo. Pri nas smo bili glede spomladanskega vremena manjši optimisti in smo ves spored spravili pod streho že jeseni, da našim možnostim ni treba sedaj tekati za zogo po snegu in po močvirjih na igriščih.

Hrvatsko ligaško kolo je poskrbelo spet za presenečenje v obliki remija med Gradjanskim in Haškem. S tremi točkami za Concordio se bodo »purgerji« težko prerili na prvo mesto. Samo s svojo močjo že ne več. Concordia jo kot še edini neporaženi ligaški klub reže neizprosno naprej in je tudi tokrat zabeležila močan rezultat. Bodoče udeležence v državni ligi je treba vsekakor videti v vodilni trojici Concordia-Hajduk-Gradjanski, ker ni verjetno, da bi se med njo vrnil Hašk s svojimi petimi točkami zaostanka za tretjim.

Rezultati hrvatske lige so to nedeljo bili: Concordia-Slaviya 5:0, Gradjanski-Hašk 1:1, Hajduk-Zeleznik 3:0, Sašk-Bačka 2:0, Slaviya O-Split 4:0.

V srbski ligi je že ves čas bolj vroče. Beograjska vodilna klub BSK in Jugoslavija sta že nekako v finalu za državno prvenstvo, tudi subotički ZAK ima po svojem sedanjem položaju dovolj nad za udeležbo, za četrtega udeleženca se pa bje težavna borba med šestimi konkurenti. Preostane samo še eno, poslednje moštvo, prestolnik BASK, ki se mu je že zapisalo zadnje mesto na tablici. BSK je to nedeljo z velikim naporom in s težavo premagal tretji beograjski klub Jedinstvo. Gradjanski iz Skoplja pa je v žilavi borbi remiziral v Subotici proti ZAKU. Isto je dosegla novosadska Vojvodina v borbi proti sarajevski Slaviji, toda na domačem terenu. V ostalih treh tekmah so zmagali favoriti.

Rezultati srbske lige: Jugoslavija J.—Bata 3:1, BSK—Jedinstvo 1:0, Jugoslavija B.—Bask 6:0, ZAK—Gradjanski 1:1, Vojvodina—Slaviya 8:0.

Pred kratkim so pred skupščino Vrhovne nogometne zveze sprožili Hrvatje vprašanje reorganizacije tekmovalnega sistema. Isti bratje Hrvati, ki so izsilili s svojo trdovratno borbo v letu 1939. sedanjí način tekmovalja. Na sami skupščini oficielno tega vprašanja niso obravnavali, ker ne spada tja. Toda neoficielno so morali Hrvati pač slišati mnenje iz Beograda in tudi iz Ljubljane: da se namreč ne bomo šli večno menjavati tekmovalja, kakor bo komu v Zagrebu šinilo v glavo. Seveda gledajo Hrvatje poželjivo na srbsko ligo, ki je po športni vrednosti bolj ali manj izenačena, kar se vidi v rezultatih in — v blaginjskih obračunih (glede teh so se Zagrebčani še najbolj usteli). Seveda, Srbi inajo zaokroženo ozemlje, Zagrebčanom pa je treba v Subotici in v Sarajevu k partnerjem, ki so jih iz gole sentimentalnosti uporno zahtevali zase. Toda sentimentalnost ne polnijo blagajni ali, kakor je rekel zagrebški nogometni leader dr. Simić: nama, trebaju pare, ne ideologije! Seveda tudi nam Slovencem ni všeč, da moramo se v jeseni absolvirati tudi spomladanski del tekmovalja, toda sami smo le presibki, da bi drugim diktirali.

Naš domači nogomet je še v preizkušnji. Snuje se še pred oficielno spomladansko sezono neko naspol za seboj pokalno tekmovalje med klubi z vrha ligaske tablice; toda počakati moramo, da bo prej sneg pobralo.

O. C.

Da bo vsa družina vesela, je treba samo kupiti »Družinski tednik«!

SOLA POZABLJENJA

NAPISAL P. E. NICODET

Z Amadejem nihče ni mogel več izhajati. Od jutra do večera ni vedel povedati nič drugega kakor o Sibili. Če je le odprl usta, že je govoril o njej.

Gotovo je bil že sleheri izmed nas zaljubljen. Ne enkrat, večkrat se človeka polasti takšna bolezen. Na veliko srečo pa večina izmed takšnih bolnikov ve, kaj je prav in kaj ni prav, in se tudi v tej stvari drži mere. Amadej pa ni bil izmed tistih. Odkar je srečal Sibilu, se je odločil, da bo živel samo za svojo ljubezen.

Kar se Sibile Hardtve tiče, vam povemo, da se za ubogega Amadeja še zmenila ni. Komaj mu je odzdravljala, kadar jo je Amadej pozdravil. Toda prav ta srečanja, čeprav trenutna, so bila za Amadeja usodna. Prav zaradi njih na Sibilu ni in ni mogel pozabiti. Ker je bil sicer Amadej prav pameten in celo zabaven fant, so imeli z njim vsi veliko usmiljenja. Včasih je celo sam priznal, da je njegova ljubezen prav nespametna in tako rekoč brezupna. Takoj nato je pa žalostno dejal: »Kaj hočem, Sibil je pač moj tip.« Ko so mu prijatelji svetovali, naj vendar deklo pozabi, saj je na svetu še dosti ljubkih deklet, ki ga bodo ljubile, je odgovoril: »Kaj, da bi Sibilu pozabil? Nemogoče! Če bi bil tri sto let star, bi je ne mogel pozabiti!« Kdor je tedaj videl njegov obraz, je pametno molčal.

Nekoga dne je pa njegov prijatelj Srečko odkril v nekem časopisu oglas »Sole pozabljenj«. V to šolo so sprejemali vse tiste nesrečnike, ki si kakšnega nesrečnega dogodka ne morejo izbrisati iz spomina. »Sola pozabljenj« je takšnim nesrečnikom vračala zaželeni mir, da so za zmemom pozabili na svojo nesrečo.

Prva misel naš prijateljev je bila: »To bi bilo nekaj za Amadeja.« Takoj smo sklenili, da bomo Amadeja za vsako ceno poslali v to šolo, ker bo potem gotovo pozabil na svoj tip.

Takoj drugi dan smo vsi napadli

Amadeja in ga skušali prepričati, da je »Sola pozabljenj« zanj edina rešitev. Spočetka Amadej o šoli niti niti ni hotel. Ko mu pa le nismo dali miru, je naposled le pristal, da bi bilo res to zanj najboljšo zdravilo.

Takoj naslednji dan ga je Srečko odpeljal k čarovniku v »Sola pozabljenj«. Srečko ni videl drugega ko črno oblečenega moža s kozjo brado. Počakal je prijatelja v čakalnici, medtem ko je Amadej odšel v posebno sobo k čarovniku. Ko se je čez nekaj trenotkov vrnil, Srečko ni opazil na njem nobene izpremembe. Šele ko sta se vrnila, smo opazili, da Amadej vse dopolne niti enkrat ni omenil Sibile. Naše veselje je bilo brezmejno, ko je Amadej tudi drugi dan molčal. Naposled smo vendar dosegli, da je Amadej popolnoma pozabil na svojo nesrečno ljubezen. Poskrbeli smo, da nobeno popoldne ni več hodil v kavarno, kjer je navadno srečeval Sibilu. Vsi smo mislili, da smo rešili ubogega zaljubljenca počasne smrti. Čakali smo samo še trenutka, ko bo nekega dne povedal, da se je spet zaljubil. To se je kmalu tudi zgodilo.

Res se je nekega jutra pokazal pri vratih Amadejev obraz. Komaj je stopil v sobo, že je ves navdušen dejal: »Pomisli, včeraj sem srečal deklo, ki je prav po mojem okusu. Takoj sem se do ušes zaljubil vanjo. Rečem vam, to je pravi tip zame. Srečko, takoj popoldne ti jo pokažem v kavarni.«

Popoldne je Srečko poln pričakovanja sedel v kavarni in pričakoval »Amadejev tip.« Kar na lepem ga je pa Amadej včepil v roko in zašepetal: »Poglej, to je ona.« Ko je pa Srečko pogledal v nakazano smer, se mu je zvrtilo v glavi; mimo je prišla Sibil Hardtova.

Odtlej z Amadejem spet ne moremo prebiti. »Soli pozabljenj« ne verjame več; vsi smo prepričani, da je pač Sibil Amadejev tip in mu tega niti čarovnik ne more izbiti iz glave.

Govoreči papir

V Moskvi je neka tovarna govorečega papirja. V tej tovarni se je prvič na svetu posrečilo ujeti zvok na naveden papir. Ta papir s pomočjo posebnega stroja reproducira človeški glas, godbo ali pesem. Registriranje se vrši po istem postopku kakor za zvoni film. Po novem postopku so registrirali že 60.000 metrov papirnatih vrvice, na kateri so znamenovani govori sovjetskih državljanov, skladbe, ki so jih izvajali najboljši umetniki, in narodne pesmi SSSR.

Glavna prednost novega postopka je v tem, da je tako poceni. Fonogram, zabeležen na tem papirju, je nekaj stokrat cenejši kakor fonogram iste dolžine, zabeležen na celuloidu ali na gramofonskih ploščah.

Neprestano reproduciranje s filmske vrvice v zvočnem filmu ne traja dalj ko 11 minut. Zato morajo za prikazovanje sinhroniziranih zvočnih

„DRUŽINSKI TEDNIK“ v vsako SLOVENSKO HIŠO!

filmov, uporabljati mnoge stroje, ki otežujejo delo. Reproduciranje fonograma s papirja s pomočjo stroja za »govoreči papir« pa lahko traja brez prestanka nekaj ur. Za poslušanje kakšne opere ali simfonije na gramofonskih ploščah je treba te plošče nekajkrat menjati. Na eni sami papirnatih vrvi pa lahko reproducirate celo dejanje kakšne opere. Važno je torej, da je papirnat vrvice dolgotrajnejša od gramofonskih plošč.

Podjetje zvočnih filmov ne more dobiti od enega negativca več ko nekaj kopij. Tovarna »govorečega papirja« pa lahko iz enega originala napravi milijone fonogramov, in sicer z isto hitrostjo, s kakršno se tiskajo časopisi.

Fonogram na papirju bodo prodajali kakor knjige. Nanje se bodo ljudje lahko naročili kakor na časopis. Na koncu preteklega leta so spravili na trg 1000 strojev za reproduciranje govorečega papirja in 20.000 fonogramov na papirju. Ti aparati bodo hkrati služili tudi kot sprejemni aparati za krajevne radijske postaje.

Novi postopek za reproduciranje zvoka je iznašel sovjetski izumitelj V. Skvorcov.

»Völkischer Beobachter«, Berlin.

Če je Napoleon zapovedal poroko

V stari družinski kroniki Napoleona generala Davoust je tudi zanimiva zgodba o zapovedovalnosti velikega Francoza, ki ni trpel nobenega ugovora, celo kadar je šlo za ljubezen.

Napoleon je bil še konzul in se je ravno pripravil za veliki pohod na St. Domingo. Za poveljnika te svoje velike odprave je določil moža svoje sestre, generala Leclerca. Čeprav je bila čast velika, je vendar Leclerc prosil Napoleona, naj to veliko čast rajši odda komu drugemu, ker ima on važne družinske obveznosti. Svojo mlado

sestro, ki je bila doslej v nekem deklinskem zavodu, je hotel vzeti domov, da bi se čimprej poročila. Tako bi ji zagotovil mirno življenje kakršnega pod njegovim varstvom nikdar ni imela, ker je bil kot general zmerom v vojni nevarnosti.

Ko je Napoleon to slišal, je potepal generala po rami in dejal: »Prijatelj, ne skrbite za svojo sestro. Ze jutri zvečer se bo poročila, potem boste mirno lahko odšli v boj. Ne vem sicer še, koga bo vzela za moža, zagotavljam vam pa, da ji bom izbral bogatega in lepega moža, da bo z njim zadovoljna. Leclerc je zamen skušal pregovoriti Napoleona. Ko je spoznal, da so vse prošnje zaman, je molče zapustil dvorano.

Takoj nato je stopil v Napoleonovo sprejemnico general Davoust in prosil konzula za nekaj dni dopusta, ker se misli poročiti.

»Z gospodično Leclercovo kajne? To To je res najboljša življenjska družica, ki ste si jo mogli izbrati,« je dejal Napoleon veselo.

»Motite se,« je dejal general. »Moja nevesta je vdova po gospodu R.«

»Takoj se boste poročili z gospodično Leclercovo,« je strogo dejal Napoleon, da je general postal temno-rdeč od jeze in umolknil.

Zaman si je potem trudil dopovedati Napoleonu, da je dal svoji nevesti častno besedo, da se bo z njo poročil in jo tudi v resnici ljubi. Napoleon je vztrajal pri svojem in zahteval strogo pokorščino tudi v ljubezenskih zadevah.

Naslednji trenutek je Napoleon pozvonil in poklical v sobo generala Leclerca. Oba moža je predstavil in jima strogo ukazal, da se isti večer odpotujeta in se vrneta z nevesto gospodično Leclercovo domov.

Napoleon je imel že takrat takšen vpliv, da se mu nihče ni upal nasprotovati. Tako sta tudi moža končno sprejela njegovo odločitev in je bila poroka že v nekaj dneh sklenjena. Mlada žena je bila menda zelo lepa in je imela poleg tega tudi zelo dober značaj. Kljub njeni dobri volji se pa seveda s svojim možem ni mogla razumeti. Šele v poznejših letih je končno spoznal ženino dobro srce in njen nenavadno lep značaj. Tedaj so se menda šele odnosi med njima izboljšali, in sta bila zakonca na koncu koncev le srečna.

RADIO LJUBLJANA OD 20. DO 26. FEBRUARJA 1941.

ČETRTEK, 20. FEBRUARJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Plošče 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Napovedi 14.02: Radijski orkester 14.04: Napovedi 14.06: Radijski orkester 14.08: Slovenska pesniška zbirka (g. dr. Rudolf Kolarik) 14.10: Napovedi, poročila 14.12: Nac. ura: Govori Beograd 14.40: Plošče 20.00: »Hucem za debeli četrtek«. Pisan večer s salami, petjem in godbo. Konec ob 22.20 uri.

PETEK, 21. FEBRUARJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Slovenska ura 12.00: Plošče 12.30: Plošče 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Napovedi, poročila 14.02: Radijski orkester 14.04: Napovedi, poročila 14.06: Radijski orkester 14.08: Slovenska pesniška zbirka (g. dr. Rudolf Kolarik) 14.10: Napovedi, poročila 14.12: Nac. ura: Govori Beograd 14.40: Plošče 20.00: »Hucem za debeli četrtek«. Pisan večer s salami, petjem in godbo. Konec ob 22.20 uri.

SOBOTA, 22. FEBRUARJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Slovenska ura 12.00: Plošče 12.30: Plošče 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Napovedi, poročila 14.02: Radijski orkester 14.04: Napovedi, poročila 14.06: Radijski orkester 14.08: Slovenska pesniška zbirka (g. dr. Rudolf Kolarik) 14.10: Napovedi, poročila 14.12: Nac. ura: Govori Beograd 14.40: Plošče 20.00: »Hucem za debeli četrtek«. Pisan večer s salami, petjem in godbo. Konec ob 22.20 uri.

NEDELJA, 23. FEBRUARJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Slovenska ura 12.00: Plošče 12.30: Plošče 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Napovedi, poročila 14.02: Radijski orkester 14.04: Napovedi, poročila 14.06: Radijski orkester 14.08: Slovenska pesniška zbirka (g. dr. Rudolf Kolarik) 14.10: Napovedi, poročila 14.12: Nac. ura: Govori Beograd 14.40: Plošče 20.00: »Hucem za debeli četrtek«. Pisan večer s salami, petjem in godbo. Konec ob 22.20 uri.

PONEDELJEK, 24. FEBRUARJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Slovenska ura 12.00: Plošče 12.30: Plošče 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Napovedi, poročila 14.02: Radijski orkester 14.04: Napovedi, poročila 14.06: Radijski orkester 14.08: Slovenska pesniška zbirka (g. dr. Rudolf Kolarik) 14.10: Napovedi, poročila 14.12: Nac. ura: Govori Beograd 14.40: Plošče 20.00: »Hucem za debeli četrtek«. Pisan večer s salami, petjem in godbo. Konec ob 22.20 uri.

TOREK, 25. FEBRUARJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Slovenska ura 12.00: Plošče 12.30: Plošče 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Napovedi, poročila 14.02: Radijski orkester 14.04: Napovedi, poročila 14.06: Radijski orkester 14.08: Slovenska pesniška zbirka (g. dr. Rudolf Kolarik) 14.10: Napovedi, poročila 14.12: Nac. ura: Govori Beograd 14.40: Plošče 20.00: »Hucem za debeli četrtek«. Pisan večer s salami, petjem in godbo. Konec ob 22.20 uri.

SREDA, 26. FEBRUARJA

7.00: Jutrnji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Slovenska ura 12.00: Plošče 12.30: Plošče 13.00: Napovedi 13.02: Radijski orkester 14.00: Napovedi, poročila 14.02: Radijski orkester 14.04: Napovedi, poročila 14.06: Radijski orkester 14.08: Slovenska pesniška zbirka (g. dr. Rudolf Kolarik) 14.10: Napovedi, poročila 14.12: Nac. ura: Govori Beograd 14.40: Plošče 20.00: »Hucem za debeli četrtek«. Pisan večer s salami, petjem in godbo. Konec ob 22.20 uri.

Obleke, perilo, vetrni suknjiči, dežni plašči, trenčki in vsa praktična oblačila, nudi v največji izbiri, nalceneje

Presker

Ljubljana, Sv. Petra c. 14

RESMAN LOJZE - Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 21
telefon 44-90

Pri kašlju

REMEDIA

Quajacol
SIRUP

v tem originalnem zavitku

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

Lekarna BANOVEC, Ljubljana

Reg. s. br. 22368-18, IX. 1940

MALI OGLASI

NEKADILEC POSTANETE v treh dneh v našem zanesljivem in popolnoma neokoličljivem sredstvu »Nikotinole« — Velika steklena din 70 — mala din 60 — Pošljite po povzetke »Jugopatente, Ljubljana, Dvoržakova 8. Iščemo zastopnike.

ULTRAVIOLETNI ZARKI so vir zdravila in lepote. Sončite se doma z našo patentirano ultravioleto obsevalko »ORIGINAL RUTHA, ki vam nudi zdravje in lepoto rjavo polt. Zahtevajte brezplačno prospekt, »Jugopatente, Ljubljana, Dvoržakova 8. Iščemo zastopnike.

REVMATIZEM, šiblas, nevralgije, zamaščenost uspešno zdravite s našim masirnim aparatom »Vibrator«! Izberite tudi za nego lepote »Jugopatente, Ljubljana, Dvoržakova 8. Iščemo zastopnike.

POSLOJILA dajemo našim članom in varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obrestujemo po 6 odstotkov. Vsi varčevalci brezplačno sodelujejo v Zadrugi »Moja doma Ljubljana, Dvoržakova 8. Iščemo poverljivce.

CVETLIČNI MED in la medicino dobiti naš cenje v Medarni, Ljubljana, Zidovska ul. 6.

»ZNAČAJ IN USODO« Vam spijem, ako mi pošljete dan, mesec, leto rojstva in din 10 — v znakah, Franja Polanec, Medno 44, P. St. Vid nad Ljubljano.

KUPUJEM krojaške in volnene odpadke po najvišjih cenah. R. Višnjevec, Ljubljana, Stari trg 15.

»REALITETA«

zavod za kupoprodajo nepremičnin

je samo v Ljubljani

Prečernova ul. 54/L. Tel. 44-20

OKAMA MAZILU

iz zdravilnih zelišč. Čudovito uspeh pri raznih opočinah, ožuljenih, volkurah in vnetih tdi za nogo dojenčkov pri kožnem vnetju, izpuščajih in bradavicah na temenu, za razpoke na prstih, bradavicah.

Dobi se v lekarnah in drogerijah.